

KHẲNG ĐỊNH CHÍNH MÌNH

Lời giới thiệu

Cuốn sách Khẳng Định Chính Mình này có thể nói đó là những bức thư của tác giả (Lưu Dung - Trung Quốc) gửi cho cậu con trai của mình, hoặc cũng có thể nói đây là quyển sách tác giả viết tặng các bạn trẻ trong và ngoài nước. "Mỗi chúng ta nên biết coi trọng chính mình ngay từ nhỏ! Trước khi được người khác khẳng định, ta phải tự khẳng định mình trước đã!" - Đó là thông điệp mà cuốn sách này muốn gửi đến bạn

Kể từ khi tốt nghiệp tiểu học cho đến nay đã hơn ba mươi năm rồi, các bài giảng đều đã “chữ thầy trả thầy”, nhưng riêng có một bài mà tôi không bao giờ quên, thậm chí có thể nói bài học đó đã có ảnh hưởng lớn tới cuộc đời tôi, cho đến tận bây giờ nó vẫn hiện rõ trong trí óc:

“Vĩ nhân biết coi trọng chính mình ngay từ nhỏ!”

Điều đó không có nghĩa là ngay từ nhỏ, ta đã muốn làm một vĩ nhân, nhưng qua đó tôi đã rút ra được một điều:

“Nếu bản thân chúng ta không biết coi trọng chính mình, khẳng định sự tồn tại của mình, thì làm sao ta có thể yêu cầu người khác khẳng định ta?”

Hồi học cấp hai, sau khi nghe giảng xong chương “Sinh lý”, thầy giáo nói: “Hãy thử nghĩ xem, chúng ta mới hạnh phúc làm sao! Chúng ta đã cạnh tranh cùng với bao nhiêu kẻ khác để được bố mẹ sinh ra và tại sao không phải là người khác mà lại chính là chúng ta!? Trước khi chào đời, chúng ta đã phải trải qua một cuộc cạnh tranh lớn và giành thắng lợi! Vì vậy dù chúng ta có đẹp, hay xấu, có thông minh, hay đần độn, thậm chí có bị tàn phế, thì đó vẫn là một niềm hạnh phúc”.

“Sự tồn tại của chúng ta là duy nhất, trên thế giới này không thể tìm ra một người thứ hai giống hệt ta!”

Lên cấp ba, tôi có đọc cuốn sách “Ni Thái Ngữ lục”, nội dung đa phần rất khó chấp nhận, nhưng có một vài câu khiến tôi rất cảm động:

“Đời người là một dòng chảy ô hợp, muốn làm lắng đọng dòng chảy này mà không làm mất đi sự thuần khiết trong sạch, con người tất phải trở thành biển lớn!”

Cuốn sách đó cũng nêu: “Con người là cái mà ta cần phải vượt lên. Bạn đã làm gì để vượt lên con người đó chưa?”. Tác giả đã dùng giọng điệu rất mạnh mẽ khi khẳng định: “Nếu không phải là dân du mục, thì chính là bầy cừu!”

Từ đó trong tôi bắt đầu hình thành nên ý tưởng “Khẳng định chính mình”, thử vượt lên trên rất nhiều nhược điểm từ trước tới nay của mình, và hy vọng mình sẽ vượt lên “mình của ngày hôm qua”. Tôi rất thích một câu trong “Lễ ký”:

“Nếu như mỗi ngày đều có cái mới, thì mỗi ngày đều sẽ mới, và ngày mai cũng sẽ mới”.

Vì nhân biết coi trọng chính mình ngay từ nhỏ - Đó chẳng phải là triết lý của Mạnh Tử sao?

Học đại học năm thứ nhất, tôi được đọc quyển “Từ thoại dân gian” của Vương Quốc Duy, trong đó có đoạn: “Phàm là những người làm việc lớn, đều phải trải qua ba giai đoạn: Gió tây buốt giá thổi rụng lá cây, một mình cô độc bước lên lầu cao, trông về hướng xa xa nơi chân trời...”.

Tôi ngẫm suy về ba giai đoạn đó, đọc nghiền ngẫm từng từ và cảm nhận sâu sắc cảm giác cô độc quạnh hiu khi đối diện với con đường heo hút “một mình cô độc bước lên lầu cao, trông về hướng xa xa nơi chân trời” và một tấm lòng “quên mình vì người khác”; khi xác định giai đoạn khởi phát của cuộc đời, trước tiên phải biết “khẳng định chính mình”!

Sau này ra nước ngoài, tình cờ tôi đọc được một bài báo, trong đó có viết: “Người thành công chưa chắc đã có tài năng vượt trội, mà thường là có một khí chất đặc biệt hơn người – Đó chính là anh ta không tin mình không thể không thành công, và biết hận bản thân khi mình không thành công. Chính sự phần nộ đó đã hóa thành sức mạnh, giúp anh ta thành công!”

Câu nói có sức mạnh nhất trong bài báo đó là: “Cái khí chất phải có của một vĩ nhân, chính là tự nhận thấy mình trở nên vĩ đại!”

Một hôm, tôi đến thăm quan một nhà thờ Hồi giáo, khi mọi người làm lễ, một vị đứng ở trên cao hô lớn. Tôi hỏi phiên dịch, ông ta đang hô to câu gì vậy, cậu phiên dịch nói:

“Thành công hãy đến mau! Thành công hãy đến mau!”

Tôi bỗng thấy vô cùng xúc động: Thành công không phải là cứ chờ đợi là sẽ có, thành công cũng không dựa vào cơ duyên, thành công chính là cái đích mà ta cần đi tới.

Đã đi đến hơn nửa cuộc đời, tôi không nghĩ rằng mình đã thành công, nhưng tôi luôn đi tìm kiếm một cái Tôi thành công hơn ngày hôm qua. Tôi cũng không cho rằng mình có tài năng hơn người, nhưng tôi không tin thành quả của nỗ lực lại thua kém người khác. Tôi luôn luôn tâm niệm câu nói:

“Mỗi chúng ta nên biết coi trọng chính mình ngay từ nhỏ!

Trước khi được người khác khẳng định, ta phải tự khẳng định mình trước đã!

Tự thuật

Mùa hè năm ngoái, theo lời mời của đài truyền hình, tôi trở về Đài Loan, tiến hành đánh giá các tiết mục văn nghệ. Thời gian ở lại ngọt ngào năm tháng đã giúp tôi nhận xét rõ hơn về tình hình xã hội Đài Loan, đặc biệt là qua những lần đến diễn giảng ở các trường học, được tiếp xúc với giới trẻ, tôi càng biết rõ nhiều hơn những vấn đề của các bạn trẻ trong nước. Tôi nhận thấy những khó khăn mà cậu con trai mình gặp phải khi học tập bên Mỹ cũng giống như những khó khăn của giới trẻ tại Đài Loan. Học ở Mỹ, được tiếp thu nền giáo dục phương Tây, lại phải chịu sự quản thúc theo quan điểm truyền thống Trung Quốc của cha mẹ. Giới trẻ trong nước cũng sống trong môi trường Trung Quốc, chịu sự giáo dục theo kiểu phương Tây. Họ đều có những mâu thuẫn giống nhau.

Đi sâu tìm hiểu kỹ hơn, tôi càng nhận thấy thanh niên Đài Loan còn do dự, lưỡng lự hơn so với thanh niên phương Tây, bởi họ phải đối mặt với sự tự do phóng khoáng của nền dân chủ phương Tây, lại phải chịu sự gò bó bởi lễ giáo phương Đông.

Mục tiêu của cuộc sống là gì? Là có được sự giàu sang, có được tất cả những gì mà mình muốn? Hay muốn cuộc sống trôi qua bình lặng, làm một cái đinh vít trong cỗ máy xã hội là được rồi? Đọc sách là để tìm kiếm tri thức? Thăng học vị? Thăng quan? Hay chẳng qua mục đích cuối cùng là giàu có?

Và đến một hôm khi đã thực sự giàu có rồi, thì bước tiếp theo sẽ là gì?

Quả thực, rất nhiều bậc cha mẹ khi tìm kiếm lý tưởng cho bản thân và xác định lý tưởng cho con cái, đều thường gặp phải những mâu thuẫn.

Giáo dục phải xuất phát từ thực tế, thước đo chuẩn mực của đạo đức cũng cần thực tế, chúng ta có thể đặt mục tiêu rất cao, nhưng bao giờ cũng phải xuất phát từ điểm khởi đầu của chính mình, và chính con đường đó dẫn dắt chúng ta vươn tới mục tiêu ấy. Nếu không như vậy thì giáo dục và cuộc sống sẽ không thể ăn khớp với nhau.

Sự quan sát kỹ lưỡng về xã hội trong nước đã khiến tôi đặt rất nhiều kì vọng vào cuốn sách này. Hơn nữa, do trong một năm qua, tôi có tới gần nửa năm ở lại quê hương Đài Loan, thực tế đã giúp tôi có điều kiện để nhìn nhận lại nền giáo dục của nước Mỹ, đồng thời vừa có những nhận thức mới về những vấn đề của Đài Loan.

Cuốn sách “Khẳng định chính mình” này có thể nói đó là những bức thư của tôi gửi cậu con trai mình cũng được, hoặc cũng có thể nói đây là quyển sách tôi viết tặng các bạn trẻ trong và ngoài nước.

Nội dung cuốn sách đề cập tới các vấn đề: Nghiện hút, AIDS, đồng tính luyến ái, quan niệm giai cấp, quan niệm giá trị, thế giới quan, chuẩn mực đạo đức, v.v...

Vì đây là xã hội thực tế, cuộc sống thực tế. Chúng ta mong muốn thế hệ sau sống tốt hơn, vậy thì tại sao chúng ta không phơi bày thế giới hiện thực trước mắt chúng?

Thế giới hiện thực không phải là nhà lầu, không phải là giường ấm đệm êm, càng không phải là sự bao bọc của cha mẹ.

Thế giới hiện thực đầy sự căm dỗ, căm bẫy và đầy bất công. Chúng ta phải đối mặt với nó, chiến thắng sự căm dỗ, vượt qua căm bẫy và phá bỏ sự bất công, đồng thời phải sáng tạo một xã hội công bằng.

Thế giới hiện thực đầy sinh ly tử biệt. Nếu không học cách nhận thức về cuộc sống, về sinh mạng, về bản thân ngay từ nhỏ, thì khi gặp biến cố, có thể sẽ gây ra những tổn thương không thể hàn gắn nổi.

Thế giới hiện thực đầy sự buồn lo. Con chim trong tổ nếu không học cách kiếm mồi thì khi ra khỏi tổ rất dễ chết đói. Những kẻ được nuông chiều từ nhỏ, không biết đến nỗi khổ của cuộc đời, sẽ rất khó hòa nhập với cộng đồng.

Thế giới hiện thực là cần phải có sự phát triển, sự tiến bộ. Chỉ những người biết vứt bỏ, biết vượt qua những trở ngại, những quan niệm hẹp hòi về giai cấp, có cái nhìn bao quát thế giới, quan tâm tới vũ trụ, thì mới có thể có được những thành công mang tính đột phá trong tương lai!

Nhớ lại cách đây ba năm, khi viết cuốn “Vượt lên chính mình”, cậu con trai tôi mới chân ướt chân ráo bước vào trường trung học. Còn bây giờ, khi viết xong cuốn “Khắc định chính mình”, cậu con trai đã trở thành sinh viên Trường Đại học Havard.

Sáng nay, cu cậu làm món cơm rang trứng, vừa luyện đàn, vừa gọi thợ tới sửa bếp lò, sau đó mới đi dạy đàn.

Nhìn theo bóng cậu con trai khuất xa dần, ngẫm lại ba bước trong phương pháp giáo dục của mình, tôi cũng thấy có chút thành quả nhất định. Tuy không được hoàn mỹ lắm, nhưng cũng có thể chấp nhận được.

Từ việc vượt lên chính những nhược điểm vốn có của mình, sáng tạo một phong cách riêng, cho đến khắc định giá trị tồn tại của mình, tuy cuốn sách lấy chủ đề “chính mình”, nhưng đều là từ “cái tôi nhỏ” đi đến “cái tôi lớn”.

Tôi không muốn dùng khẩu hiệu: “Hy sinh cái tôi nhỏ bé để hoàn thiện cái tôi lớn lao”. Tôi muốn nói rằng, nếu một người không thể vượt qua được chính mình, không thể đứng vững trên chính đôi chân của mình, thì cũng không thể sáng tạo ra chính mình, không thể thể hiện được cái bản sắc riêng của chính mình, cũng không thể nào khắc định: “Mình chính là một con người mà thế giới này không thể khuyết thiếu”.

Nhưng nếu chỉ chăm chăm nghĩ đến bản thân thì cũng không thể trở thành “Một con người mà thế giới không thể khuyết thiếu”.

Hy vọng rằng, khi đọc xong cuốn sách này, mỗi bạn đọc đều có thể động lại vài câu nói đó, động lại vài suy nghĩ, sau đó rồi mạnh dạn, tự tin hét vang:

Tôi muốn khẳng định chính mình!

Thầy giáo quát cậu học trò cưng của mình: “Mày cút đi cho khuất mắt tao!”. Cậu học trò theo thầy đã mười mấy năm nay, giờ quay đầu bỏ đi thật

Chương 1

Dấu chân trên tuyết

Ăn cơm xong, con liền gọi điện thoại liên tục, gọi một tiếng không thừa, gọi hai tiếng cũng không thừa, gọi đến ba lần cũng vẫn không thừa, cho đến khi ba phải quát lên: “Nếu con muốn gọi điện thoại, thì hãy ra ngoài mà gọi!”. Con đã ra khỏi nhà sau tiếng kéo cửa rầm một cái.

Ngoài trời tuyết rơi thật nhiều, bà nội con vội chạy ra xem mắc áo ngoài cửa, và hốt hoảng khi con không mặc áo khoác ngoài. Mẹ con đứng bên cửa sổ, dõi theo xem con đi về hướng nào. Còn ba ngồi lặng người trong phòng khách, nhớ lại một cảnh trong một bộ phim mà ba đã xem:

Thầy giáo quát cậu học trò cưng của mình: “Mày cút đi cho khuất mắt tao!”. Cậu học trò theo thầy đã mười mấy năm nay, giờ quay đầu bỏ đi thật.

Đến tận bây giờ, ba vẫn nhớ như in giọng nói run rẩy của diễn viên Vương Dân: “Nuôi nó mười mấy năm trời, chỉ một câu thôi, mà nó bỏ đi thật!”

Vương Diễn diễn xuất thật xuất sắc! Sự phẫn nộ, tê tái và hụt hẫng trong con mắt ông chẳng phải là tâm trạng của ba lúc này hay sao?

Con ơi, hai ba con mình đã to tiếng bao nhiêu lần chỉ vì việc gọi điện thoại của con! Lẽ nào điện thoại lại đáng để con làm tổn thương tình cảm giữa con và ba mẹ hay sao?

Có thể là do giận dữ, con nói rồi quên, nhưng con có biết điều đó đã khiến ba mẹ đau lòng lắm không?

Ba còn nhớ hai hôm trước, ba mẹ trách con đã tiêu tốn quá nhiều tiền điện thoại, vậy mà con nở nói: “Gọi hết bao nhiêu tiền, con sẽ tự trả, được chưa?”

Con có nhớ mẹ con nhờ con đánh giúp một bức thư, con đã phàn nàn như thế nào không? Con nói: “Trời ạ, của con, con phải tự đánh, của ba mẹ, con cũng lại phải đánh nữa!”

Ba nghĩ, có thể một ngày nào đó khi con kiếm được nhiều tiền rồi, trong lúc bức bối với ba mẹ, chắc con sẽ nói:

“Như thế này vậy! Ông bà thử tính xem từ nhỏ cho đến lớn, tôi tiêu mất bao nhiêu tiền của ông bà? Uống bao nhiêu sữa, mặc bao nhiêu bộ quần áo, tôi sẽ viết phiếu chi, trả một lần cho xong, không có nợ nần gì nữa!”

Và sau đó có thể con cũng giống như cậu học trò đó – rũ bỏ tất cả mà ra đi, thực sự được độc lập tự do! Chẳng phải vậy sao?

Trước đây, ba đã từng đọc cuốn sách nói về sự trưởng thành của con cái, rằng con cái khi trưởng thành rồi chỉ muốn xa rời cha mẹ, và khi xa cha mẹ rồi, lại muốn hòa hợp cùng với một cá thể khác, trở thành một gia đình mới. Khi đó, đọc những dòng trên, ba chẳng có cảm xúc gì, nhưng hôm nay trông thấy con từng bước rời xa ba mẹ, ba mới tự an ủi mình bằng lý luận của cuốn sách đó: “Đó là lẽ thường tình mà, con cái lớn rồi, nó có chủ kiến và tính phản kháng của bản thân, để thoát khỏi cha mẹ, trở thành kẻ độc lập!”

Vấn đề là ở chỗ, thoát ly ba mẹ là có thể phủ nhận tình yêu của ba mẹ sao? Tình yêu ba mẹ dành cho con suốt mười mấy năm qua, lẽ nào lại có thể đo được bằng giá trị của sữa và quần áo? Sao con không cộng thêm cả cuộc sống của con nữa?

Khi ba bằng tuổi con, ba cũng có tính ngang ngạnh, thường tự đem so sánh mình với người khác, than vãn gia cảnh nhà mình không tốt, trách cha mẹ quá nghiêm khắc, nhưng có một hôm ba đọc được vở kịch “Kết cục” của Samuel Beckett, trong đó có đoạn:

Cậu con trai hét lên với cha mình : “Thật đốn mạt ! Tại sao ông lại sinh ra tôi?”

Cha: “Ta không biết”

Con: “Sao? Ông không biết cái gì?”

Cha: “Ta không biết được kẻ được sinh ra lại chính là mày!”

Ba bắt đầu hiểu ý nghĩa sâu sa trong đó, hiểu được quan hệ giữa cha mẹ và con cái không thể lựa chọn được. Điều quan trọng nhất là tầng quan hệ này vĩnh viễn không thể tách rời được.

Vì vậy con có thể oán trách ba mẹ đã quản lý giáo dục con bằng quan niệm của người Trung Quốc, trách ba mẹ không phải là nhà triệu phú, thậm chí con có thể trách ba mẹ không quan tâm.

Nhưng, con không thể trách chúng ta là cha mẹ của con.

Và cũng như vậy, chúng ta không thể ân hận vì đã sinh ra con.

Có được con, ba mẹ chỉ có thể nói lời cảm ơn. Ba nhớ khi con còn bé, ba mẹ thường nói lứa tuổi đi nhà trẻ là đáng yêu nhất, lúc ấy con hoàn toàn thuộc về ba mẹ, và con đi học rồi sẽ không được như thế nữa.

Thế nhưng khi con học tiểu học, ba mẹ lại nói: Trước khi vào trung học thì con cái vẫn còn ngây thơ vô tư.

Và đến khi con học trung học, ba mẹ lại nói: Con cái lớn rồi, có thể nói chuyện với con như một người bạn, thật thú vị biết bao!

Và sau này khi con xa nhà, vào đại học, ba mẹ đã để con tuột khỏi tay mình!

Thế nhưng ba tin rằng, cho đến tận khi con xây dựng gia đình riêng, thì ba mẹ sẽ vẫn nói: “Mặc dù nó hiếm khi về thăm nhà một lần, nhưng nghĩ đến nó, mình cảm thấy rất ấm lòng!”

Đó chính là tình yêu da diết, tự thân, tự nhiên, không bao giờ khiến người ta phải hối hận!

Chỉ có điều, ba không biết rằng, khi con lớn dần lên, con có cảm nhận thấy ở mỗi giai đoạn thì tình yêu của ba mẹ đều có những điểm khác nhau? Hay con sẽ nói càng ngày càng đáng ghét và phiền phức, con chỉ muốn trả ba mẹ hết nợ nần, để không còn bị quản thúc nữa?

Con hãy cứ yên tâm! Dù con có lớn, có vĩ đại, có thành công, có thất bại thế nào đi chăng nữa, thì ba mẹ vẫn chăm lo cho con, yêu con nhường ấy!

Khi con gọi điện thoại công cộng xong và trở về nhà, nếu tinh ý, con sẽ nhận ra mặc dù ba mẹ dường như đang ngủ say, không để ý đến con, nhưng đèn tuyết trước cửa nhà vẫn còn mờ mờ dấu chân của ba và mẹ con...

Đồng tính luyến ái thường có thể là do xui khiến, có nghĩa là bị dụ dỗ mà trở thành kẻ đồng tính. Dễ bị sa ngã chính là những thiếu niên chưa có kinh nghiệm trong tình yêu nam nữ.

Chương 2

Cẩn thận, đừng tránh chỗ sáng!

Mấy người bạn Trung Quốc mời con đến dạy đàn cho con cái họ. Và dường như là một thói quen, con đột nhiên đưa ra một ý tưởng, dự định in các tờ rơi, đem dán vào các tấm kính chắn gió ở các nhà ga, bãi đỗ xe.

“Chưa biết chừng sẽ có bao nhiêu người đến xếp hàng xin học ấy chứ!” – Con hào hứng nói.

“Ba phản đối!”

“Tại sao ạ?” – Con đầy vẻ ngạc nhiên – “Chẳng phải từ lâu ba đã muốn con đi làm kiếm thêm tiền sao?”

Ba không trực tiếp trả lời câu hỏi của con, ba chỉ đưa ra một ví dụ:

Học trò của ba là Vương Hy, vừa mới thôi việc đưa cơm cho một hàng ăn. Đó vốn là một công việc cũng kiếm khá nhiều tiền, chỉ cần đạp xe qua mấy phố, đưa cơm cho khách hàng, thế là cũng kiếm được vài đồng tiền khách thưởng. Cứ như vậy, số tiền kiếm được cao gấp mấy lần tiền học bổng trong trường.

Vậy tại sao anh ta lại không làm?

Vì anh ta nhận thấy việc này rất dễ gặp nguy hiểm. Đã có nhiều người bạn cũng làm công việc đưa cơm như vậy. Khi đến nơi, họ chỉ thấy một căn phòng thật lạnh lẽo, rồi bỗng nhiên một con dao dí sát vào cổ, không những bị cướp mất cơm, vơ vét sạch tiền của, mà còn suýt nữa thì mất mạng.

“Chúng ta ở chỗ sáng, còn đối phương ở chỗ tối, tất nhiên là mình không thể phòng vệ được rồi” – Vương Hy nói.

“Con ở chỗ sáng, còn người ta nấp trong bóng tối” – đó chính là nguyên nhân khiến ba phản đối việc con phát các tờ rơi. Trên tờ rơi đó, người khác biết được con là học sinh của Viện âm nhạc Joliet, họ sẽ đoán được tuổi tác, trình độ, kiến thức của con, và số điện thoại sẽ giúp họ biết được địa chỉ của con, thông tin về con cơ bản đều lộ rõ.

Còn đối phương thì sao?

Con chẳng biết một chút gì về họ cả!

Và khi con nhận lời đến chỗ hẹn, liệu có thể xảy ra trường hợp tương tự như việc đưa cơm hộp không?

Cũng có thể sự việc diễn ra còn nghiêm trọng hơn!

Ba còn nhớ có lần tuyết rơi rất nhiều, anh bưu tá đưa thư bảo đảm đến, ba mời anh ta vào nhà để ký, anh ta hơi do dự rồi đi vào. Anh ta vừa cười vừa nói, may là người quen, chứ không thì anh ta tuyết đối không dám vào. Vì trước đây có một cậu bưu tá trẻ được một phụ nữ mời vào nhà, người phụ nữ đó tự lột hết quần áo của mình ra, và nói: “Anh hãy ngoan ngoãn nghe lời tôi, hay là để tôi hô hoán lên là tôi bị cưỡng hiếp?”

Trước khi ra về, anh bưu tá chau mày nói: “Trên thế gian này việc gì cũng có thể xảy ra, mình cẩn thận một chút vẫn hơn!”, và nói thêm: “Khi kẻ lạ ra về, tốt nhất là mình hãy đóng cửa lại, vì có một số kẻ xấu thường đến thám thính trước, khi ra đến cửa liền bí mật nhét mẩu giấy vo tròn vào lỗ khóa, trông có vẻ như cửa đã được khóa kỹ càng rồi, nhưng thực ra vẫn chưa khóa. Hơn nữa, kẻ xấu đó đã nắm chắc tình hình trong nhà rồi, đến khi chúng quay lại cướp, mình khó mà có thể phòng bị được!”

Còn một điều nữa con cũng nên biết, đó là phòng vệ với những kẻ đồng tính luyến ái. Trong thời đại ngày nay, tuy chúng ta không thể nói đồng tính luyến ái là phạm pháp, nhưng chí ít chúng ta cũng phải tự phòng vệ, tránh bị lôi kéo rủ rê.

Khi học cấp hai, ba đã từng làm quen với một người. Người này giảng giải cho ba về nội dung sách vở như một người thầy mẫu mực, rồi còn mời ba ăn, nhưng dần dần khi thân quen rồi, hẳn lại có những hành động kì quái.

Một đồng nghiệp của ba cũng có nhắc đến trường hợp hồi học trung học của mình. Có lần anh ta đang đứng đọc báo tại quầy công cộng bên ngoài công viên, một cậu thanh niên khoảng hơn hai mươi tuổi vừa đi vừa quay dây chìa khóa, tiến sát gần anh ta, cố ý lấy chìa khóa để va chạm và trêu chọc anh ta.

Sau này khi đọc bài nghiên cứu về đồng tính luyến ái, ba mới biết được: Đồng tính luyến ái thường có mắc do bị xui khiến, có nghĩa là do dụ dỗ mà trở thành kẻ đồng tính. Dễ bị sa ngã nhất chính là những thiếu niên chưa có kinh nghiệm trong tình yêu nam nữ.

Một cậu con trai ngờ nghệch ngây thơ như con chính là mục tiêu lý tưởng của chúng! Thời đại khác, hoàn cảnh cũng khác. Trước đây khi lái xe trên đường, trông thấy bên đường có người vẫy xe đi nhờ, họ liền dừng xe lại chờ người ta lên, và đó là điều đương nhiên. Còn ngày nay, ở một số bang đã ra lệnh cấm, vì có quá nhiều đạo tặc. Thậm chí chúng nấp ở một bên, rồi cho một cô gái trẻ đẹp ra vẫy xe, chỉ cần mình mới mở cửa xe thì chúng đã dí súng ngay sau gáy mình rồi.

Trước đây con có thể gọi taxi ở một góc phố vắng vẻ cũng được, nhưng bây giờ dù con có gọi xe đến nhà đi chẳng nữa thì đôi phương vẫn yêu cầu con phải để lại số điện thoại để họ gọi lại kiểm tra rồi mới cho xe đến.

Một anh lái xe nói rất hay:

“Khách đi xe luôn luôn đề phòng cảnh giác chúng ta, nhưng họ đâu biết rằng chúng tôi cũng đang cảnh giác họ. Đêm hôm khuya khoắt, nếu có mấy người đàn ông vẫy xe thì chúng tôi không dám dừng lại. Chẳng có cách nào khác, vì hai bên đều không biết chút gì về nhau mà!”

“Biết mình biết người, trăm trận trăm thắng”. “ Binh pháp Tôn Tử” hơn hai nghìn năm trước chẳng phải đã dạy chúng ta rồi sao?

Vì thế con muốn kiếm tiền, được thôi! Nhưng con tuyệt đối phải biết rõ đôi phương trước, không được sơ suất đứng tranh chỗ sáng!

Khi buộc lòng phải chia tay người yêu, cô gái đành gạt nước mắt nói với bạn trai mình: “Cầu xin anh hãy quên em đi, đừng nhớ tới em nữa. Nếu biết anh vẫn luôn nhớ tới em, trái tim em sẽ tan nát mất!”

Chương 3

Tình sâu nặng

Đã mấy hôm rồi điện thoại nhà mình sao yên ắng thế, không thấy nó gọi điện cho thằng Thomas, mà cũng chẳng thấy thằng Thomas gọi điện đến!” - Mẹ con ri tai ba.

Thực ra không cần mẹ con nói, ba cũng đã nhận thấy điều đó. Nhất là khi về đến cửa, con đi thẳng vào phòng mình ngay, nằm bất động trên giường, chắc chắn con đang có chuyện buồn trong lòng.

“Để anh đi hỏi nó!” – Ba nói với mẹ - “Hy vọng không có chuyện gì phiền phức ở trường!”

Mặc dù mẹ con ngăn không cho ba đi hỏi, mẹ nói như vậy mỗi ngày sẽ bớt được mấy tiếng cước phí điện thoại, nhưng ba vẫn cứ đến gõ cửa phòng con.

Ban đầu, con cố tỏ ra không có chuyện gì, nhưng cuối cùng con đã kể cho ba nghe. Hóa ra là vì lúc các con đang nói chuyện gẫu với nhau, Thomas đã nói một câu kì thị sắc tộc, con đã tức giận và yêu cầu Thomas phải xin lỗi ngay cô bạn Nina có dòng máu da đen, Thomas không chịu, thế là cãi nhau. Con buông một câu: “Nếu Thomas không xin lỗi Nina, tôi sẽ không chơi với cậu nữa.” Thomas cũng buông một câu: “Xin lỗi? Đừng có hòng, không chơi thì thôi, xem ai sợ nào!”

Thế là các con từ chỗ thân nhau như hình với bóng, trở nên kẻ thù của nhau.

“Tức nhất là các bạn học xung quanh không những không khuyên giải, mà còn như đang cười chế giễu chúng con vậy. Chúng hết nhìn con lại nhìn Thomas, rồi thăm thăm thì thì với nhau, hoặc là phá lên cười!” – Con đập tường giận dữ.

Ba rất hiểu tâm trạng con lúc này! Vì cãi nhau với người bạn thân nhất của mình quả là điều tồi tệ.

Xung khắc với bạn thân thường nóng giận hơn là xung khắc với người yêu.

Người yêu không vui, có cảm giác như trái tim mình vỡ vụn. Bạn thân mình buồn, lại có cảm giác như “trái tim mình muốn nổ tung”. Bạn bè với nhau rất cần chữ “nghĩa”, và khi bạn mình “bất nghĩa”, thì con sẽ cảm thấy tức giận vì “nghĩa phần” (Sự phẫn nộ trước những việc làm trái đạo nghĩa), tức tới mức muốn phát điên!

Vấn đề là, nếu không có tình cảm, không có tình yêu, thì sẽ không cảm thấy trái tim tê tái và giận dữ, và xét theo một góc độ nào đó thì sự tức giận, đau đớn đó lại không thể chứng minh cho tình cảm của hai người hay sao?

Cổ nhân thường dùng từ “chia chiếu” để hình dung sự tuyệt giao của tình bạn. Truyện kể rằng Quán ninh và Hoa Hâm vốn là bạn thân của nhau, một hôm hai người cùng ngồi học

chung một chiếc chiếu. Nghe thấy bên ngoài huyên náo, Hoa Hâm vội vàng chạy ra xem, đến khi quay lại, thấy Quản Ninh đã cắt chiếc chiếu đó ra làm đôi, và nói với Hoa Hâm: “Cậu không còn là bạn của tôi nữa!”

Ba hỏi con, Quản Ninh và Hoa Hâm có thực sự là bạn thân của nhau không?

“Không phải!”

Con nói đúng! Chỉ vì một sự việc con con mà cắt đứt tình bạn, thì làm sao có thể gọi là bạn được? Bạn bè mà không chân thành, không những không giúp bạn thay đổi mà lại bỏ bạn, thì quả thực không xứng đáng!

Nói đến đây, chúng ta không thể không khâm phục Bào Thúc Nha! Khi đánh giặc, Quản Trọng nấp phía sau, Bào Thúc Nha biện minh hộ là do nhà Quản Trọng còn có mẹ già, nên không thể không sợ chết. Khi làm ăn buôn bán, Quản Trọng giành tiền nhiều hơn, Bào Thúc Nha cũng rộng lòng không chấp trách, nói do nhà nghèo. Và khi Tề Hoàn Công muốn giết Quản Trọng, thì Bào Thúc Nha càn ra sức bênh vực cho Quản Trọng.

Quản Trọng trở thành một vĩ nhân trong lịch sử, vậy ai đã giúp Quản Trọng thành công?

Chính là Bào Thúc Nha!

Trong tình bạn, cái quan trọng nhất là lượng thứ cho nhau, là đáp lại nhau bằng tấm lòng, chứ không phải yêu cầu bạn bè phải đáp trả lại những gì mình đã bỏ ra.

Một cô gái khi buộc lòng phải chia tay người bạn trai của mình, cô nói với bạn trong nước mắt: “Cầu xin anh hãy quên em đi, đừng nhớ đến em làm gì. Nếu biết anh vẫn luôn nhớ tới em, trái tim em sẽ tan nát mất!”

Khi cô bạn gái giận dữ bỏ đi, mặc dù chàng trai biết rõ là cô gái đó sai, nhưng vẫn đi tìm khắp nơi: “Sau khi nguôi giận, cũng có thể cô ấy sẽ hối hận, nhưng vì giữ thể diện trước mặt các chị em khác, nên ngại không quay lại, vì vậy tôi đã tìm cô ấy để xin lỗi trước!”

Nghe xong những câu chuyện này, con có suy nghĩ gì? Tình bạn giữa con và Thomas là tình bạn “Quản – Bào” hay chỉ là tình bạn “Quản – Hoa?”

Con hãy nhớ, trên thế giới này không thể có tình bạn nào không xảy ra tranh cãi. Nếu tranh cãi với tinh thần xây dựng thì hai bên sẽ càng hiểu nhau và tình bạn càng thêm trong sáng. Những người bạn thực sự thì không nhất thiết cứ phải là người có lỗi phải bắt tay dàn hòa trước.

Khi người bạn không có lỗi bắt tay dàn hòa với người mắc lỗi, thì người bạn mắc lỗi đó nắm tay càng chặt hơn. Có sự quý trọng thì càng có sự cảm kích!

Ông không nói không rằng, dùng ngón tay cái quệt một vòng khắp bồn tiểu tiện của nhà xí, từ trên xuống dưới, được một mảng, rồi bôi lên miệng tớ.

Chương 4

Yêu con chứ không phải muốn làm khổ con

Khi mới sang nước Mỹ, ba có gặp một bác đầu bếp người Hoa tại Virginia. Bác vừa mới được bệnh viện cho ra nghỉ ngơi ít ngày, tay trái vẫn còn băng bó rất cầu kì, bác nói với ba bằng giọng rất khách khí:

“Nghe nói anh đại diện cho nước mình sang đây làm công tác văn hóa, lẽ ra tôi phải làm mấy món ngon để thiết đãi anh, nhưng tay tôi chẳng may lại bị thương, bác sĩ nói sau này tôi khó cầm được các đồ vật nặng!”

Ba hỏi nguyên nhân bị thương, bác nói đều là do mình không chú ý nên mới bị thế, trước đây bác thường chỉ dùng một tay để bắc cái chảo rất nặng, lâu dần các khớp tay bị biến dạng. Khi ba cảm thấy thương xót cho bác, bác chỉ cười một cách đau khổ và nói rằng bản thân vẫn còn khả dĩ hơn một cậu lưu học sinh người Trung Quốc. Cậu lưu học sinh đó đến làm công ở nhà hàng chỗ bác. Một hôm bác bảo cậu học sinh đó bê cái chảo trên bếp xuống. Chưa dứt lời, cậu ta đã vội vàng nhắc cái chảo đó lên, lúc này cậu mới phát hiện ra đó là cả một chảo dầu đang sôi. Cậu ta buông tay ra, cả chảo dầu đổ lên người, cậu nghiêng răng gạt chảo ra, nhưng đôi tay đã bị bỏng nặng, bỏng vào tận xương, trở thành tàn phế.

“Sao ngay cả một chảo mỡ nóng, khói nghi ngút như vậy mà cũng không biết?!” – Bác đầu bếp thở dài: “Ở nhà được nuông chiều quen rồi! Giống như con chim bị nhốt trong lồng, khi được thả ra không thể tìm cách để sống được. Đã sang Mỹ du học thì có ai là không đi làm thêm đâu? Kết quả là chẳng biết cái gì cả, xảy ra chuyện thì không thể trách một mình nó được! Cha mẹ ở nhà không dạy con cái làm, chẳng phải là làm hại con mình hay sao?”

Cách đây không lâu, ông chủ trang trí nội thất bên chỗ ba cũng kể: Có một lưu học sinh đến chỗ ông làm thêm, ông ta bảo cậu đó bê mấy tấm thạch cao, cậu học sinh nghiêng người bê một lúc hai tấm lớn, nhưng do dùng sức không đúng phương pháp, nên xương sống chịu một áp lực quá lớn, một thời gian sau bị gai đôi, không làm việc nặng nhọc được nữa. Cậu ta chuyển sang bê gạch, nhưng bê một thời gian, vết thương cũ tái phát, đến đứng cũng không đứng được. Ông chủ đành phải cho cậu ta nghỉ việc.

“Nghe nói căn bệnh đó sẽ theo cậu ta suốt đời!” – Ông chủ đó nói – “Trách ai được đây? Người ta một lúc bê bốn tấm cũng chẳng sao, cái quan trọng là phương pháp dùng sức phải đúng, chỉ trách trước đây cậu ta chưa làm việc nặng bao giờ, vì thế ngay cả việc dùng cơ bắp như thế nào cũng không biết cách, chắc chắn ở nhà được nuông chiều quen rồi!”

“Cha mẹ ở nhà không dạy con cái làm!”. “Nhất định là do gia đình nuông chiều quen rồi!”. Họ trách là trách cha mẹ của cậu lưu học sinh đó. Điều ấy khiến ba không thể không kiểm điểm lại phương pháp giáo dục con cái của bản thân, và ba nhớ lại một chuyện rất thú vị cách đây hai mươi năm về trước:

Khi đó chúng ta vẫn còn sống trong một cái sân lớn, hàng xóm chỉ cách nhau một bức vách, có hôm vợ chồng nhà hàng xóm cãi nhau, ông chồng quát: “Đây là món gì vậy! Tại sao ngay cả đến muối cũng không biết cho vào? Nếu không thay đổi tôi sẽ ly dị cô!”

Cùng lúc đó, ba bỗng nghe thấy một người hàng xóm khác nhẹ nhàng nói với cô con gái đang học cấp III của mình: “Con hãy chịu khó học hỏi! Nếu không, sau này sẽ không lấy được chồng đâu!”

Tâm trạng của người cha lúc đó phải chăng chính là cảm giác của ba lúc này?

Nếu ba mẹ nói với con rằng: “Con hãy chịu khó học hành, việc nhà con không phải bận tâm!” thì có thể ba mẹ lại lơ là một việc - sẽ có một ngày con phải tự chăm lo cho mình, có thể nó sẽ xảy ra bất ngờ khi con vào đại học ở trọ trong ký túc xá. Và ngày hôm trước, con vẫn còn chưa biết mở lọ nước rửa bát là như thế nào, thì ngay ngày hôm sau đã phải tự mình giặt chăn màn, đó không phải là con bị rơi vào một thế giới hoàn toàn khác, rất khó thích nghi sao?

Nghiêm trọng hơn là con cũng sẽ phải đi làm thêm! Nếu như ở nhà tất cả các công việc nặng nhọc, con chưa từng làm qua; ngay cả việc quét nhà rửa bát, con cũng chưa động vào, thì liệu có xảy ra bi kịch như ba vừa kể không?”

Vì vậy ba không thể không nhắc nhở con: “Yêu con, há chẳng phải là làm hại con hay sao”?.

Ba nhớ một người bạn học cùng cấp III đã kể với ba câu chuyện hồi cậu ấy nhập ngũ:

“Trời ạ! Tớ đã từng ăn phải nước giải! Mà là nước giải đã kết lại thành màu vàng, cậu có thể tin nổi không? Một hôm, thủ trưởng bắt tớ đi dọn nhà vệ sinh, việc này từ trước tới nay chưa bao giờ tớ phải làm cả, nhưng tớ vẫn cố gắng vừa bịt mũi vừa cọ rửa. Không ngờ, thủ trưởng bắt ngờ đi kiểm tra, ông không nói không rằng, dùng ngón tay cái, quét một vòng khắp bệ xí, từ trên xuống dưới, được một mảng, rồi bôi lên miệng tớ, eo ôi! Cứ nghĩ đến là tớ lại buồn nôn!”

Nhưng cậu bạn đó cũng chỉ dám trách mình không biết cọ rửa nhà vệ sinh, nếu biết thì sẽ không phải chịu sự nhục nhã kia!

Vì thế nếu như ba yêu cầu con, bắt đầu từ bây giờ toàn bộ phòng tắm, thùng rác... sẽ do con cọ rửa hàng ngày, thì yêu cầu đó có thể coi là quá đáng không?

Vì tương lai của con, vì sự an toàn của con, ba mẹ không thể cứ bón cơm đưa lên tận mồm con được, trừ khi ba mẹ vĩnh viễn nhốt con trong lồng giống như những con chim cảnh.

Tất nhiên con không muốn bị nhốt, con muốn được bay nhảy!

Vậy thì con hãy học bay, học cách kiếm mồi, học làm việc, học trải qua những tháng ngày gian nan vất vả!

Khi nghĩ đến cái chết, hãy nghĩ đến những người bị hôn mê, con có phát hiện ra rằng trên thế gian không gì hạnh phúc hơn là được tỉnh trở lại!

Chương 5

Hãy chiến thắng mỗi ngày

Do hôm qua ngủ ít, nên hôm nay vừa mới ăn tối xong, con nói muốn đi ngủ trước, sau đó con sẽ thức dậy ôn bài để chuẩn bị cho kì thi ngày kia. Thế nhưng đến 21h khi ba gọi con dậy, con lại lấy khăn che kín đầu, phụng phịu phụng phịu và nói:

“Chắc chắn sáng mai con sẽ dậy sớm học bài, dù sao mai cũng được nghỉ để ôn bài mà!”

Bà nội con cảm thấy hợp lý, liền tán thành, nhưng ba lại hỏi: “Sáng mai con định mấy giờ dậy?”

“Sáu giờ!”

“Vậy con thử tính xem, con ngủ tất cả bao nhiêu tiếng đồng hồ? Những mười một tiếng cơ đấy! Ngày kia phải thi những 3 môn, con có thể ngủ như vậy được sao? Còn nữa, con định ngày mai mấy giờ đi ngủ? Nếu con lại như thường lệ thức đến tận 2h sáng, thì tổng cộng sẽ là 20 tiếng mà vẫn đảm bảo hiệu quả cao hay sao? Đôi mắt phải đeo kính áp tròng liệu có chịu nổi không?”

Con tung chăn nghĩ một lúc rồi bật dậy.

Cái gì khiến con thay đổi suy nghĩ của mình? Chính là sự phân tích, phán đoán sau khi tỉnh táo!

Khi đang trong trạng thái mơ màng thì con không thể có được phán đoán chính xác. Thậm chí con sẽ thấy sáng hôm sau khi tỉnh dậy, sự quyết tâm ban đầu biến mất, có thể con sẽ tự nói với mình rằng: “Ồi dào! Kế hoạch này thật phiền quá, việc gì phải thế? Thôi! Để hôm khác hăng hay!”

Rất nhiều dự định, kế hoạch đúng đắn đều bị hủy bỏ bằng cách đó! Rất nhiều cơ hội có thể làm thay đổi cả cuộc đời cũng bị bỏ qua như vậy!

Mới đây ba có đọc một bản tin về lĩnh vực y học.

Bản tin nói rằng, những người bị trầm cảm, nếu ngủ nhiều, bệnh sẽ càng nặng thêm. Nhưng ngược lại, nếu ngủ ít hoặc thậm chí cả đêm không ngủ thì bệnh tình sẽ thuyên giảm.

Bài viết đó không phân tích nguyên nhân, nhưng ba tin chắc rằng những người bị trầm cảm đó, nguyên nhân lớn nhất là họ không dám đối mặt với hiện thực, mà ngủ nhiều sẽ giúp họ rời xa hiện thực.

Người miền bắc Trung Quốc có một câu tục ngữ: “Ngon không quá sủi cảo, thoải mái không quá giấc ngủ!”. Ý câu tục ngữ đó là, của ngon vật lạ, không thứ gì vượt qua được bánh sủi cảo; điều thoải mái nhất cũng không thể hơn được giấc ngủ say nồng. Giấc mơ sẽ đưa chúng ta đến một thế giới khác, một thế giới mà hiện thực không thể đáp ứng được, không thể có được. Vì vậy giấc mơ có tác dụng làm giảm thần kinh căng thẳng.

Vấn đề là khi chúng ta dạo chơi một cách quá hư ảo trong giấc mộng, thì cơ thể ta vẫn đang ở thế giới này, hư cấu quá càng không hiện thực. Cũng chính vì vậy, khi chúng ta tỉnh dậy sau một giấc mơ đẹp, đấy chính là lúc ta cảm thấy đau khổ nhất, nhiều khi nó giống như việc lấy rượu giải sầu, khi tỉnh lại rồi thì càng đau khổ hơn.

Còn nhớ, ba đã từng dịch tác phẩm “Cuộc sống sau cái chết”. Trong “Lời tựa” có một câu như thế này: “Thực ra cái chết và giấc ngủ có gì khác nhau? Điều cùng khiến con người mất đi cảm giác với thế giới hiện thực! Điều khác nhau duy nhất là giấc ngủ còn có lúc tỉnh lại được, sự tỉnh lại này mới đáng yêu làm sao!”

Mỗi khi chợt tỉnh sau một giấc mơ đẹp, trở về với thế giới hiện thực gian khó, trong lòng vạn lần thống khổ, ba lại tự an ủi mình bằng câu nói trên.

Mỗi cá nhân cần phải học cách chấp nhận thất bại

Hãy tận dụng thời gian thất bại đó để hít thở thật sâu, và tìm cách làm lại từ đầu!

Chương 6

Báo thù

Chiều qua, hai ba con mình cùng thi đấu bóng rổ trong sân nhà, ban đầu cả hai lúc thắng, lúc thua, nhưng khi ba áp đảo con với tỷ số 11:6 thì con bắt đầu cuống. Mỗi khi ném

không trúng, con lại giậm chân trách mình; và khi ba phát bóng vào lưới, con lại thở ngắn than dài và hỏi có phải ba đã uống thuốc tăng lực không? Và như vậy, con càng phát bóng thì càng không chuẩn, thậm chí mấy lần phát bóng sang tận sân nhà hàng xóm.

Cuối cùng, ba đã thắng với tỉ số 20:9. Lúc vào nhà, ba nghe thấy tiếng con nói lớn: “Tức cười thật! Hôm nay làm sao thế này? Mình không tin là mình phát bóng kém!”

Ba ngồi trong nhà uống cà phê, nhìn con tập tiếp. Ban đầu con thay quần soóc, sau đó cởi cả áo khoác ngoài, ra sức tập, chạy đi chạy lại dưới ánh đèn mờ, lúc lúc lại lấy vòi nước phun lên khắp người. Ba hỏi con có cần bôi thuốc chống muỗi, kéo muỗi đốt đầy người. Con lắc đầu cười gượng gạo: “Không ạ! Hôm nay con quyết phải phát trúng 10 quả, nếu không con dứt khoát không đi ngủ!”

Không biết ông nội con không kiên nhẫn thêm nữa hay thực sự muốn ra sân, ông châm một điếu thuốc, vừa hút vừa đứng bên cạnh xem con tập, mẹ con cũng bế em đứng bên cửa sổ xem. Chỉ có điều bóng của con càng phát càng chệch, không những không trúng mà bóng còn liên tục bị bay vào cánh rừng sau mảnh vườn nhà, do con phát bóng quá mạnh tay. “Mất! Em con kêu lên khi con chui vào rừng nhặt bóng. “Còn! Khi con cầm bóng chui ra, em con lại sung sướng hò reo.

Và cứ như vậy, điệp khúc “mất”, “còn”, “mất”, “còn”, cứ lặp đi lặp lại cho đến khi em con đi ngủ mới thôi, còn con thì mồ hôi mồ kê nhễ nhại, gò lưng ra chạy...

Nói thật lòng, ba rất xót xa, sợ con mệt quá.

Thế nhưng ba cũng cảm thấy vui thầm, ba nhận thấy chính sự cay cú “không tin mình không thể thắng” sẽ là động lực giúp con thành công trong tương lai. Trên thế giới có rất nhiều thành tựu vĩ đại đều bắt nguồn từ suy nghĩ “không chịu thua” đó.

Đương nhiên, cũng có rất nhiều người chỉ vì không chịu thua nên đã không bình tĩnh tự kiểm điểm lại mình. Kết quả là càng cố càng cuồng, đến mức “bình bại như sơn đảo”, không những bị thua thực sự mà thậm chí còn không gượng dậy được nữa.

Rất nhiều kẻ chỉ biết được đối phương có cá tính “Không chịu thua”, bèn sử dụng phương pháp kích tướng, khiến đối phương mất hết lí trí, rơi vào vũng bùn ngày một trầm trọng!

Khi Hạng Vũ thất bại, phải rút binh về Ô Giang, tại sao các binh sỹ của Lưu Bang lại hát Bài ca nước Sở? Vì đó là bài hát cổ hương của Hạng Vũ và binh lính đi cùng!

Hát bài hát cổ hương của kẻ địch, mục đích không phải để cho kẻ địch thấy thương cảm, nhớ quê, mà là có ý đá kích mỉa mai. Chính vì họ hiểu rất rõ cá tính của Hạng Vũ nên mới dùng chiêu đó để đánh vào tim đối phương. Quả nhiên khi mọi người khuyên Hạng Vũ nên sang sông, chờ cơ hội làm lại từ đầu thì Hạng Vũ đã cảm thấy xấu hổ khi trở về gặp lại các bộ lão Giang Đông nên đã rút gươm tự vẫn!

Rất nhiều người khi đọc đến đoạn này đều nói, nếu đổi Lưu Bang ở vào vị trí của Hạng Vũ thì chắc chắn Lưu Bang sẽ sang sông và có khi sẽ chuyển bại thành thắng!

Nói như vậy có nghĩa là sự thất bại của Hạng Vũ là do cá tính cố chấp, không chịu thừa nhận thực tế thất bại đó sao?

Trên thế gian cũng có những người càng gặp khó khăn trắc trở thì càng trở nên kiên định; càng bị quả trách giầy vò, càng trở nên thanh thản nhẹ nhõm, vì họ vốn thường bị áp lực về tâm lý. Như trường hợp của Trương Đức Bồi, khi Pháp công bố giải quán quân, anh lâm vào tình trạng suy sụp, lúc đó có người nói nguyên nhân là do sức khỏe không được tốt, nhưng thực ra là do áp lực tâm lý quá lớn.

Thế nhưng khi tham gia thi đấu ở giải thể giới diễn ra tại Mỹ, mặc dù chân bị chuột rút, nhưng càng đau anh càng cố gắng, cuối cùng đã xoay ngược tình thế, đánh bại đối thủ giành giải quán quân. Con còn nhớ lúc đó anh ta nói như thế nào không?

Anh ta đã nói: “Chính vì tôi bị chuột rút, khiến tôi ở trong tình trạng phò mặc, nhưng lúc đó tâm trạng tôi lại hoàn toàn thoải mái, và càng đánh càng thuận tay...”. Ngược lại, đối thủ của anh thấy anh bị chuột rút, đã chủ quan không đề phòng, đến khi kinh ngạc nhận ra áp lực của mình quá lớn thì đã quá muộn để cứu vãn tình thế rồi.

Cũng là chữ “thả lỏng”, nhưng một bên là thả lỏng về tâm lý, một bên là thả lỏng việc đề phòng, người biết thả lỏng về tâm lý đã có cơ hội chuyển bại thành thắng.

Vấn đề là, hôm nay khi con thất bại, con có biết tạo tâm lý thoải mái cho mình không?

Con đã quá tốn sức, một sự tốn sức lãng phí không cần thiết, vì vậy con đã không những không làm xoay chuyển được tình hình, mà thậm chí lại càng thất bại thê thảm hơn. Mà khi đã thất bại, tự trách mình một cách dỗi hờn ấy, liệu có ích gì cho con? Mồ hôi mồ kê nhễ nhại như vậy, ba lo rằng con sẽ bị cảm lạnh, hoặc do cố sức quá, mấy hôm sau con sẽ không thể tiếp tục được!

Như vậy, liệu con có thể đạt được mục đích “báo thù” không?

Mỗi cá nhân phải học cách chấp nhận thất bại. Hãy biết tận dụng thời gian thất bại đó hít thở thật sâu, và tìm cách làm lại từ đầu. Hy vọng con sẽ lấy trận đấu tối qua làm bài học kinh nghiệm cho mình!

À phải rồi, ba muốn hỏi con rằng: Con thực sự muốn phát vào mười quả liên tiếp sao?

Toàn bộ sức lực của cơ thể sẽ được tập trung mỗi khi loại thuốc này phát huy tác dụng. Vì vậy, người bình thường uống vào cũng có thể ra một đòn mạnh tương đương các cao thủ võ lâm.

Chương 7

"Ngũ độc tụ công tán"

Hồi nhỏ, ba rất thích xem tiểu thuyết kiếm hiệp, đặc biệt thích cảnh nhân vật chính bị kẻ thù đánh trọng thương rơi xuống vách núi, nhưng không chết, sau đó họ tình cờ tìm được một loại cỏ tiên Linh chi.

Tại sao ba lại thích “cỏ tiên Linh chi”? Vì nó không những có thể chữa trị được vết thương của nhân vật chính, mà nó còn có thể trong nháy mắt làm tăng công lực một cách nhanh chóng.

Ba nhớ rất rõ có một quyển sách có nhắc đến “Ngũ độc tụ công tán”. Loại thuốc này giúp cơ thể tập trung toàn bộ tinh lực, phát huy tác dụng một lần. Vì vậy, người bình thường uống vào cũng có thể ra một đòn mạnh tương đương các cao thủ võ lâm. Con hãy chú ý, chỉ cần một đòn thôi! Còn sau đó tinh lực sẽ cạn kiệt, người đó đổ gục rồi chết! Rất nhiều kẻ võ lâm đã lừa gạt nhiều thuộc hạ ngốc nghếch của mình, cho họ uống “Ngũ độc tụ công tán”, rồi cử đi làm đội quân cầm tù!

Một loại thuốc quả là thần diệu! Những kẻ võ lâm đó quả là dã man! Nhưng con có biết không? Ba cứ tưởng thứ thần dược đó chỉ có trong tiểu thuyết, ai ngờ nó đã xuất hiện thực sự, mà lại rất dễ tìm thấy, đó chính là: “Ma túy”!

Con đã chẳng nói đó sao? Một số bạn học của con mỗi ngày chỉ cần ngủ có hai, ba tiếng, nhưng học bài xong vẫn còn sung sức đi khiêu vũ vì họ đã uống “tiên đan”.

Ở Đài Loan, ba nghe nói có một trung tâm giải trí vì muốn các nhân viên trẻ tuổi của mình đủ sức làm thêm, người ta đã dụ dỗ họ uống Amphetamin, quả nhiên sinh lực đã tăng lên bội phần. Cái đó là “tiên đan” và Amphetamin đó ấy là gì vậy?

Đó chính là “Ngũ độc tụ công tán” hiện đại!

Còn những kẻ lừa thanh niên hút hít thuốc phiện là ai?

Đó chính là những kẻ “võ lâm đồn mạt” trước đây!

Con chẳng đã tận mắt chứng kiến một cậu bạn nghiện hút từ nhà vệ sinh bước ra tràn đầy hưng phấn, đánh gục cả một đám người, rồi điên cuồng chạy đi đó sao?

Con cũng đã trông thấy lúc chúng lên cơn nghiện, trông chúng thật đáng thương như những kẻ ăn mày vậy.

Một ngày nào đó, con gặp lại họ trên đường phố, con không còn nhận ra họ nữa, và có lẽ họ cũng không dám nhận con.

Chiều qua, chú Henry nói với ba, nhà chú phải chuyển ra ngoại ô, bản thân chú đã chủ động xin công ty cho chuyển.

- “Chắc anh được thăng chức?”
- “Không! Tôi bị hạ chức!”
- “Vậy thì nhà mới chắc hẳn phải đẹp lắm?”
- “Không! Xấu hơn nhà cũ!”
- “Vậy, tại sao anh lại phải xin chuyển?” – Ba hỏi đầy vẻ khó hiểu.
- “Vì cậu con trai! Tôi muốn kéo nó ra khỏi đám bạn hư hỏng của nó!”.

Khi ba thông báo tin này cho con; con cười và nói bản thân con đã biết từ lâu rồi! Con còn kể rằng, cậu con trai của chú Henry rất đặc ý mời con dùng thử hêrôin. Nhưng điều khiến con không hiểu được, đó là khi cậu em trai của cậu ta chạy đến, định đưa tay ra lấy thì cậu ta đã vung tay đánh em trai mình một cái tát thật đau và nói: “Nếu mày còn dám đụng vào thứ này nữa, tao sẽ cho mày như đòn!”.

Bản thân cậu ta thì dương dương tự đắc, lại còn mời con dùng thử, nhưng tại sao cậu ta lại không cho phép cậu em trai kém một tuổi của mình đụng đến?

Những kẻ nghiện hút thường hay mâu thuẫn như vậy. Một mặt họ hy vọng người khác cũng hút, để họ không bị cô độc; mặt khác họ biết được tác hại của ma túy, vì vậy họ quyết không để người thân của mình dùng thử. Nói rõ hơn là: Họ kéo người khác xuống nước, để mọi người đều ướt, điều đó chứng tỏ không phải chỉ có họ mới ướt, thế nhưng họ tuyệt đối không để người thân mình xuống nước, vì họ nghĩ: “Dù sao mình cũng không thể thoát khỏi được nữa! Người thân của mình quyết không thể bị sa lầy được!”.

Vì vậy con hãy thử nghĩ xem, khi có người giới thiệu “tiên đàn” cho con, thậm chí đem đến tặng con, mời con dùng thử, thì người đó có thực sự là bạn con không?

Không! Nếu người đó thực sự quý con, thì cũng phải cho con một cái bạt tai giống như cậu con trai chú Henry đã làm với em mình!.

Có thể con sẽ nói: “Thử một chút thôi mà! Mới có một lần, chắc sẽ không đến nỗi nghiện, đó chỉ là sự thử nghiệm cuộc sống!”.

Nghe qua xem ra có lý, nhưng con nên biết rằng, nếu đứng trên góc độ khác, con sẽ nhìn thấy rõ hơn nhiều khi con đang ở trong cuộc.

Ở Đài Loan có một nữ nhà văn, vì muốn viết được một tác phẩm về đời vũ nữ đã đích thân đi làm vũ nữ. Ba chỉ biết rằng, nữ nhà văn đó đã có rất nhiều khách nhảy, nhưng tuyệt nhiên không thấy một tác phẩm nào xuất hiện, thậm chí có thể nói: Nữ nhà văn đó đã biến mất!.

Ngược lại, ở Hồng Kông có một diễn viên nam tên là Châu Nhuận Phát đã đóng rất thành công vai “Đại ca Tiểu Mã” xã hội đen, thậm chí những kẻ trong xã hội đen khi gặp cũng gọi anh là “đại ca”.

Châu Nhuận Phát chưa từng tham gia vào nhóm xã hội đen!

Cũng như vậy, khi con muốn biết cảm giác đó như thế nào, chẳng lẽ con nhất thiết phải dùng cả tính mạng để đi “thực tế” sao?

Rất nhiều người bạn khi nghe nói ba không uống rượu đã cười và hỏi: “Họa sỹ, nhà thơ, nếu không uống rượu thì làm sao có cảm xúc được?”.

Ba đã hỏi ngược lại: “Một số người nếu không uống rượu thì không vẽ, không viết được; còn tôi, không cần uống rượu cũng vẽ vô tận, viết không hết, xin hỏi công lực của ai cao hơn?”.

Vì vậy nếu người khác mời mọc, xúi giục con dùng thử, nói với con rằng nó tuyệt diệu như “tiên đan” thì con cũng có thể trả lời như thế.

Người minh bạch sáng suốt, đâu dễ bị kẻ xấu lừa gạt!

Hy vọng một ngày nào đó khi đến nhà bạn gái ăn cơm, mẹ của bạn gái gấp cả con tôm hùm vào bát, con sẽ không chút do dự ngại ngần ăn hết, ăn sạch sẽ, khiến nhà người ta đều biết được con là người “có kinh nghiệm”.

Chương 8

Tôm hùm và cái vòi nước

Cả đêm mưa như trút nước, khiến máng nước nhà mình vốn bị tắc đã lâu, nay không cách gì chống đỡ nổi, nước mưa chảy xối xả, theo mái hiên chảy ngược vào ô cửa kính, khiến cả đêm ba không ngủ được.

Buổi chiều, thấy mưa đã ngớt, ba bắc thang ra, lấy đôi găng tay cao su, rồi gọi con xuống lầu.

“Xuống dọn máng nước đi con! Công việc này coi như ba giao cho con! Con làm bên ngoài, ba làm phía trong nhé!”.

“Trong máng có ong vò vẽ!” – Con đáp một cách miễn cưỡng. Mới leo lên thang, nhìn vào trong máng, con đã kêu lên: “Làm gì có lá cây? Tất cả đã thành bùn hết rồi! Vừa bắn lại vừa hôi!”.

Ba làm như không nghe thấy, đưa cho con một túi ni lông rồi nói: “Cho hết rác vào trong túi này rồi vứt đi”. Nhưng ba lại không yên tâm, sợ con để thang không chắc chắn, hoặc

do mưa liên mấy ngày làm đất dưới thang bị lún, khiến thang bị lệch. Tuy muốn để con tự hoàn thành công việc đó, nhưng lại không yên tâm, nên ba đành giúp con một tay.

Ba ở dưới giữ thang, nhìn con lôi rác từ trong máng ra, rồi lấy vôi nước xối mạnh vào bên trong. Bùn đen hôi hám bắn khắp người hai ba con, bức tường ngoài mới sơn cũng bị làm bẩn lem luốc, nên cuối cùng hai cha con lại phải cọ rửa tường. Thật không may, trời lại đổ mưa khiến hai cha con ướt như chuột lột.

Chỉ đến khi trông thấy dòng nước mưa xối xả chảy vào máng, rồi chảy xuống ống nước, không còn hiện tượng tràn ra ngoài nữa, bất giác hai ba con bỗng bật cười.

“Lạ thật! Con chưa bao giờ cảm thấy tiếng nước chảy lại hay đến vậy!” – Con nói.

“Vì nó không còn là cái máng nước vô tri vô giác nữa, mà đã trở thành cái máng nước “của con” rồi! Sự thông suốt của máng đó được đổi bằng sự lấm lem bùn đất, ướt như chuột lột của con!”

Nhớ lại một lần ba trồng rau rút, gọi con ra phụ một tay, lúc đó con không dám nhúng tay xuống bùn, chỉ làm bằng mấy đầu ngón tay. Ba giận quá, vun thành một đồng bùn, bắt con nhúng cả hai tay xuống, chắc con vẫn còn nhớ chứ?!

Khi đó ba hỏi con: “Cơm, bánh mì, mọi thứ mà con ăn uống hàng ngày, có cái nào là không sinh ra từ bùn đất? Sau này chết đi, chúng ta cũng biến thành bùn! Chỗ chúng ta ở, đứng hay nằm cũng đều là đất. Con phải biết yêu quý, trân trọng”. Nói một cách nghiêm khắc hơn là: “Mỗi người chỉ có một phúc phận nhất định, từ nhỏ được nuông chiều quá, ngay bùn đất cũng không dám nhúng tay vào, không vận động rèn luyện, không lao động thì đó không phải là việc tốt!”.

Nói thực tế hơn, ngày nay có mấy ai “Đến ngũ cốc cũng không phân biệt nổi” đâu!. Ba nói vậy là muốn nói với con rằng không nên suy nghĩ được nuông chiều mà dựa dẫm, ỷ lại. Con người ta chẳng ai là gặp may cả đời. Lúc nhỏ được nuông chiều quá, sau này sẽ không chịu nổi khó khăn, cũng không dễ dàng hiểu được nỗi khổ của người khác, và sẽ trở nên cô độc.

Gần đây, chính vì suy nghĩ như vậy mà ba thường đòi hỏi con làm những việc nặng nhọc. Ba bảo con đứng bên vườn hoa, xem họ làm việc, và nói: “Sau này, con đi cắt cỏ tía hoa, bót đi các khoản chi tiêu, dành tiền để chi phí khi lên đại học!”.

Sau khi sửa xong nhà tắm, ba cũng để lại phần việc dọn dẹp cho con, bảo con lấy bột biển lau chùi hết đám thạch cao còn sót lại.

Thậm chí khi gọi thợ đến sửa sang trần dưới tầng hầm, ba cũng bắt con đi xem đường ống như thế nào, khiến con bụi bặm đầy đầu!

Ba cũng không cho con ngồi xe đến ga, mà bắt con đi bộ một đoạn khá dài.

Ba là một ông bố thật nhẫn tâm!

Nhưng con cũng cần biết rằng, đến một ngày nào đó khi ra ngoài xã hội, con gặp phải vấn đề về đường ống nước, vòi nước, gạch ngói, máng nước, chuông báo động, cửa sổ, máy xén cỏ...v.v..., trong khi đám thanh niên khác vốn được nuông chiều dành khoanh tay chịu trận thì con lại có thể giải quyết một cách hết sức nhẹ nhàng!

Có thể con sẽ nói, việc gì phải động chân động tay vào, gọi thợ đến là được! Nhưng ba hỏi con, với cái máng nước như ngày hôm nay, con gọi thợ đến, họ có đến ngay được không? Quan trọng hơn, con cần hiểu rằng, tuy thời đại bây giờ là thời đại chuyên môn hóa, nhưng cũng là thời đại mà mỗi người phải tự tay làm.

Những người thợ xây cùng nhau xây dựng, nhưng khi về đến nhà, các công nhân vữa vữa đó lại tự mình sửa điện nước, còn thợ điện thợ nước có khi lại tự sửa nhà mình.

Tại sao họ không gọi người khác đến sửa?

Vì công việc bận, giao thông tắc nghẽn, đường xa, họ không có thời gian chạy đi chạy lại. Cũng có thể nói, chính vì chuyên môn quá rạch ròi, mà những nhà chuyên môn tài giỏi đó chỉ có thể quản những công việc lớn mà thôi, chứ không thể quản những công việc nhỏ được!

Vậy, việc nhỏ thì ai lo?

Tự mình phải lo!

Vì vậy, con đừng nghĩ là: “Dùng người tài không đúng chỗ”. Một con người hiện đại thực sự trưởng thành phải biết tiến biết lui, phải hiểu để tự giúp mình!

Ba hy vọng một ngày nào đó khi đến nhà bạn gái ăn cơm, mẹ của bạn gái gấp cả con tôm hùm vào bát cho con, con sẽ không chút do dự ngại ngần ăn hết, ăn sạch sẽ, khiến nhà người ta đều biết được con là người “có kinh nghiệm”.

Và khi vòi nước nhà họ bị rỉ nước, con có thể cầm ngay cái mỏ lết, vặn ốc ra, thay ngay cái gioăng khác, khiến họ biết con không phải là đứa được nuông chiều thái quá, mà là một thanh niên rất có trách nhiệm, biết gách vác công việc gia đình!

Một người vợ đảm, một người chồng tốt, hay một người của thời đại mới có năng lực tốt v.v... đều phải bắt đầu học ngay từ nhỏ, bắt đầu ngay từ trong gia đình mình! Hãy biết tự giúp mình và giúp mọi người!

Người đó không nói, chỉ từ từ quay mặt lại... Một cảnh tượng hãi hùng hiện ra – đó là một cục thịt lồi lõm, và hổ mắt nhỏ phía trên.

Chương 9

Hãy đến thăm cậu ấy một lần nữa

“Nửa người cậu ta bị băng bó kín mít, thật đáng thương! Trông giống như một xác ướp, có lẽ phải nằm viện tới ba tháng!” Một tháng trước, sau khi đến bệnh viện thăm cậu bạn bị bỏng nặng, khi trở về con đã nói với ba như vậy, giọng đầy xúc động cảm thông.

Thế nhưng hôm nay khi ba hỏi: “Con đã tiếp tục đi thăm cậu bạn bị thương đó chưa?” thì con bỗng ngớ người ra, rồi nói bằng giọng thắc mắc: “Khi cậu ấy mới bị thương, chẳng phải con đã đến thăm rồi sao? Việc này ba biết rồi mà!”

Vậy thì để ba kể cho con một câu chuyện này nhé!

Khi ba còn làm phóng viên đài truyền hình, ba đã từng đến bệnh viện phỏng vấn một người bị bỏng nặng. Người đó nằm viện đã được nửa năm, và phải trải qua rất nhiều cuộc phẫu thuật cấy da. Mới bước vào phòng bệnh, ba chỉ nhìn thấy một nửa khuôn mặt bị bỏng nhẹ của anh ta, ba liền vui vẻ nói: “Tốt quá! Anh dường như đã gần bình phục hoàn toàn rồi!”

Người đó không nói gì, chỉ từ từ ngoảnh mặt lại. Ba lặng người sững sờ! Cậu phóng viên quay phim cũng bất giác đặt máy quay xuống, vì cái mà ba và cậu ấy nhìn thấy là một cục thịt lồi lõm, và hõm mắt sâu trũng.

Ngày hôm đó, ba đã không thực hiện cuộc phỏng vấn, nhưng mấy câu nói của người đó, ba vẫn ghi nhớ mãi:

“Người bị hủy hoại dung mạo, thường đáng thương hơn người bệnh ung thư. Những người bị ung thư thì phải đối mặt với cái chết, còn những người bị hủy hoại về hình thể thì cái phải đối mặt với cuộc sống, với cộng đồng!” Người đó có ý nói những người bị hủy hoại về dung nhan cần sự dũng cảm lớn hơn thì mới có thể đối diện được với cuộc sống sau này, với những ánh mắt kinh hoàng, xa lánh của mọi người.

Người đó nói với ba:

“Tiền bạc đối với tôi không quan trọng, cái quan trọng là tình bạn. Hãy giúp đỡ tôi, hãy nói cho tôi biết: Các bạn sau này vẫn còn có thể tiếp nhận một người đáng sợ như tôi đây không?” Từ đôi mắt đen sâu hoắm đó, ba nhìn thấy những giọt nước mắt. Ba nhỏ giọng, hỏi: “Có nhiều người đến thăm anh không?”

“...Ban đầu thì có, bây giờ thì ít rồi! Bình thường bạn bè khi nghe tin đều đến thăm, thế nhưng chỉ có những người bạn thực sự mới đến thăm lại lần thứ hai. Lần thứ nhất là vì tình người, không thể không đến thăm. Lần thứ hai mới chính là tình bạn, mới chính là sự quan tâm thật lòng. Chỉ có điều tình bạn thì ít quá!”

Nghe xong câu chuyện này, con sẽ hiểu vì sao ba biết rõ con đã đi thăm cậu bạn đó, nhưng ba vẫn muốn hỏi lại một lần nữa!

Lửa thử vàng, gian nan thử sức! Gió mạnh mới biết cỏ cứng! Trong hoạn nạn mới gặp được tri kỷ, mới biết trung trinh, mới thấy được sự chân tình! Càng lúc khó khăn, chúng ta mới càng cần đến bạn bè, và càng ghi nhớ sự giúp đỡ của bạn bè.

Con có biết một trong những người mà đến hôm nay ba vẫn thầm cảm ơn sâu sắc nhất là dì Tư - người mà con vẫn thường gọi là bà Tư không? Vì hồi cấp III, khi ba mổ ruột thừa, bà nội con bị chặn lại ở bên ngoài, dì Tư là y tá, nên được phép đi vào. Lúc đó, lẽ ra ca phẫu thuật chỉ diễn ra trong nửa tiếng là xong, nhưng vì dính vào khoang, do đó phải kéo dài thêm hai tiếng đồng hồ, thuốc mê thì đã hết. Trong lúc thập tử nhất sinh ấy, may mà có dì Tư luôn ở bên, nắm chặt tay ba, động viên an ủi ba: “Cháu xem! Sắp xong rồi đây này!”

Vì vậy ngày hôm nay, nếu đi cần ba, ba cũng sẵn sàng nhảy vào nước sôi lửa bỏng, mà không chút do dự.

Vì sao? Vì khi ba không có chỗ để bầu vú thì dì đã dang hai tay ra đón ba!

Ba nhớ có một người bạn trong giới chính trị đã nói với ba rằng: “Cậu biết không? Nếu cậu mổ cắt bỏ abidan, khách bên ngoài sẽ xếp hàng dài đến tận cầu thang. Còn nếu cậu mổ do ung thư phổi, thì bên ngoài cũng sẽ xếp hàng dài đến tận cầu thang, nhưng không phải khách đến thăm, mà là lăng hoa!”

Ngừng một lát, ông ta nói tiếp: “Thế nhưng tớ đã kiểm nghiệm được một điều rất thực tế trong cuộc sống! Tớ đã từng đến thăm những vị quan to thất thế hoặc lâm bệnh nặng. Và đến một ngày nào đó họ lại khôi phục vị trí của mình, họ đều nhìn tớ bằng ánh mắt khác trước rất nhiều! Vì vậy, bạn bè không nên để ý lúc bình thường thân thiết vui vẻ như thế nào, mà nên để ý xem lúc mình cần bạn bè nhất thì người đó có kịp thời xuất hiện hay không.

Đúng là như vậy! Năm ngoái, một người bạn học làm ở đài truyền hình đột nhiên lâm bệnh nặng, mặc dù ba và cậu bạn đó phải mấy năm nay may ra mới gặp nhau được một lần, nhưng khi biết được tin, dù bận rộn phải trở về Mỹ, ba vẫn tranh thủ thời gian đến thăm cậu ta hai lần. Và khi về đến New York, ba lại gọi điện thoại mấy lần để hỏi thăm, rồi gửi những tài liệu về y học cho người bạn đó.

Không lâu sau, ba nhận được thư của cậu ấy gửi tới, nói đã mổ xong rồi, tất cả đều thuận lợi...

Hôm đó, cậu ta vừa mới trải qua một cuộc đại phẫu thuật não. Sau khi tỉnh dậy, cậu ấy nằm trên giường tự tay viết thư cho ba.

Ba cảm động đến rơi nước mắt, vừa mừng vì người bạn học cũ đã chiến thắng bệnh tật, càng cảm động hơn bởi tình bạn chân thành.

Bạn bè thực sự là con phải đi thăm người ta: Một lần! Hai lần! Ba lần! Khi bạn cần con, con liền xuất hiện!

Bạn bè thực sự là người mà vừa từ cõi chết trở về đã nghĩ đến con ngay!

Thời đại ngày nay, muốn trở nên nổi bật như chú hạc trong bầy gà cũng không phải dễ, vì ai ai cũng là chú hạc rồi. Nếu thực sự muốn nổi bật, thì phải thường xuyên bỏ công sức ra “khiến người khác trầm trồ”.

Chương 10

Khiến người khác trầm trồ

Tháng 10 năm kia, khi trở về Đài Loan, vừa mới đến sân bay, ba đã thấy có một cái gì đó khác lạ. Ngay sau đó, ba trông thấy một cô gái trẻ, dáng người cao dong dong, bước vào phòng VIP trong sự bao vây của đám đông. Cô gái đó đeo kính mát sẫm màu, trông đầy vẻ bí ẩn. Hỏi ra mới biết cô ấy chính là ngôi sao màn bạc Brooke Shields.

Ba biết đến cô gái xinh đẹp này ngay sau khi sang Mỹ không lâu qua phim ảnh và những buổi biểu diễn của cô. Ban đầu, ba chỉ hiểu Brooke Shields là một thần tượng của giới trẻ Mỹ; sau đó trở về Đài Loan, thậm chí sang Bắc Kinh, đâu đâu cũng thấy hình ảnh của cô trên các tờ báo, ba mới thấy kinh ngạc về sức hấp dẫn của cô.

Nhưng lúc này đây, cô gái baby xinh đẹp trước mắt ba lại mặc một bộ quần áo rất giản dị, có bà mẹ đi cùng, cô ngoan ngoãn ngồi yên, thậm chí không cả ngẩng đầu lên, trông chẳng có dáng vẻ gì của một minh tinh, khiến ba có chút gì đó bán tín bán nghi. Mãi đến khi ở sân bay Đào Viên, trông thấy rất nhiều phóng viên bao vây xung quanh, ba mới biết cô gái đó chính là Brooke Shields.

Buổi tối bật tivi xem, tình cờ xem được đúng bản tin về cuộc họp báo của cô gái, ba thật ngạc nhiên, cô gái xinh đẹp có đôi mắt to đen láy đó lại chính là cô gái rất bình thường ở sân bay đó sao? Ở sân bay, ba chỉ thấy cô bé đó vừa đi vừa lẩn tránh, không muốn lộ rõ mặt ra. Khi xuống đến sân bay, cô gái luôn tìm cách tránh trả lời tất cả các câu hỏi của phóng viên. Ấy vậy mà giờ đây cô như bỗng lột xác, trở thành một người hoàn toàn khác.

Nghe kỹ nội dung của bản tin mới biết, buổi sáng cô đã tránh gặp đám kí giả và đi thẳng vào khách sạn để lấy lại tinh thần, mời chuyên gia sửa sang lại tóc, trang điểm... sau đó mới tiến hành cuộc họp báo trong khách sạn. Cô xuất hiện hoàn toàn không còn vẻ mệt mỏi sau 20 giờ bay. Do có sự nghỉ ngơi và chuẩn bị kĩ càng, vì vậy cô đã tính trước được mình sẽ phải ứng xử ra sao.

Quả là ngạc nhiên!

“Khiến người khác trầm trồ ngạc nhiên!”. Đó là một việc mà bất kể là ai, dù là nam hay nữ, dù xấu hay đẹp, cũng đều cần học tập. Điều đó cũng có nghĩa là không nên xuất hiện vào thời điểm bất lợi nhất, khiến người khác có ấn tượng xấu trong lần gặp đầu tiên, mà nên lựa chọn thời cơ thích hợp nhất để thể hiện cái đẹp của riêng mình.

Ấn tượng tốt đẹp đầu tiên có thể sẽ dẫn đến thành công trong tương lai. Ngay đến cô nàng Lọ Lem trong truyện cổ tích, khi mặc bộ cánh đẹp, đi đôi giày pha lê nhỏ, ngồi trên chiếc xe kiệu do quả bí đỏ biến thành, nàng Lọ Lem đó cũng đủ khiến mọi người kinh ngạc trầm trồ!

Nếu không phải vì sự ngạc nhiên trầm trồ đó thì liệu nàng Lọ Lem có lọt vào mắt xanh của hoàng tử hay không? Chắc chắn là không! Thực tế đã chứng minh, khi cởi bỏ bộ cánh đẹp và đôi giày pha lê ấy, quay trở lại với căn bếp của mình, nàng Lọ Lem đã khiến mọi người không thể nhận ra đó chính là cô gái xinh đẹp gây xôn xao hôm trước. May mà cô để lại chiếc giày pha lê, nên mới có thể tìm lại được cô.

Điều kiện của mỗi người là tương đối giống nhau! Đặc biệt là trong thời đại ngày nay, giáo dục được phổ cập, đời sống sung túc, tài năng của mỗi người được phát huy tối đa. Dân số mỗi ngày một đông, cạnh tranh ngày một khốc liệt, muốn làm chủ hạc giữa bầy gà, e là khó làm nổi, vì tất cả mọi người đều là hạc cả rồi. Vì vậy, muốn nổi trội hẳn lên, chỉ có thể dựa vào cách: “Khiến người khác ngạc nhiên, ngưỡng mộ” mà thôi!

Có thể con sẽ nói: “Con không xuất sắc! Làm sao khiến mọi người ngạc nhiên ngưỡng mộ?”

Vậy thì ba phải nói cho con hay: Mỗi người đều có những điểm khác với người khác. Vào thời điểm thích hợp, hãy trở hết sở trường đặc biệt của mình ra, khiến người khác phải kinh ngạc. Đó chính là sự ngưỡng mộ!

“Sự ngạc nhiên, ngưỡng mộ” đó có thể được thể hiện trong một khoảnh khắc, nhưng lại khiến người khác khó có thể quên được. Nhà thơ hiện đại Đới Vọng Như đã viết bài thơ miêu tả cảnh một thiếu nữ lướt người xuất hiện trong một ngõ nhỏ dưới trời mưa, rồi lại hư ảo biến mất ở đầu ngõ đó. Cảnh tượng thật đẹp, thật nên thơ! Và bài thơ đó cũng dùng chính thủ pháp khiến mọi người kinh ngạc!

Gây ngạc nhiên cũng có thể là một kế hoạch từ trước, sau đó nắm bắt thời điểm, nắm bắt cao trào để thể hiện. Ví dụ, một người dẫn chương trình giới thiệu một ca sĩ lên sân khấu như sau: “Bây giờ chúng ta hãy nồng nhiệt chào đón ca sĩ Sài Cầm, cô đã từng biểu diễn bài “Đêm cuối cùng” của Đại Kim Ban, chắc chắn ca khúc đó khiến mọi người khó quên”.

Một người dẫn chương trình khác nói: “Đêm cuối cùng” của Kim Đại Ban chắc mọi người đều đã xem qua, đặc biệt là chủ đề lại càng khiến mọi người khó quên. Bây giờ chúng ta hãy cùng nồng nhiệt chào đón người đã thể hiện ca khúc đó: Ca sĩ Sài Cầm!”.

Nếu so sánh, ta thấy người dẫn chương trình thứ hai sẽ tạo được tiếng vỗ tay nồng nhiệt hơn. Rất đơn giản, đưa cao trào tập trung vào lời kết, dồn nén để thể hiện và dẫn dắt liền một mạch. Còn người dẫn chương trình đầu tiên đã phạm một khuyết điểm là đưa cao trào lên đầu tiên, khiến cho cao trào bị nguội dần!

Chính vì vậy, các nhà diễn thuyết đều biết rằng, nếu như có đến hội trường sớm, thì cũng phải tạm thời hạn chế sự chú ý, nếu không cứ đi bắt tay hết người này người khác, chào hỏi khắp lượt, đến khi diễn thuyết, mọi người đều cảm thấy mệt mỏi rồi. Thà rằng đến thật đúng giờ, rồi lên bục phát biểu ngay, tạo không khí sôi nổi. Như vậy cũng sẽ gây được sự chú ý, sự bất ngờ!

Tất nhiên còn có rất nhiều người có những biện pháp hữu hiệu khác, tạo nên hiệu quả rất phi thường. Nhà thơ lớn đời Đường là Trần Tử Ngang, khi mới đến kinh thành, không ai biết đến ông cả. Một hôm, có người ngồi bán cây đàn cổ ngay trên mặt phố, nói thách giá bạc vạn. Trần Tử Ngang không chút do dự, liền mua ngay. Mọi người xung quanh lấy làm lạ hỏi lý do vì sao ông quyết định mua cây đàn đó, Trần Tử Ngang đáp: “Vì chơi đàn cổ là sở trường của tôi”. Mọi người lại hỏi: “Có thể diễn tấu một bài cho chúng tôi nghe được không?”. Trần Tử Ngang nói: “Ngày mai nhé!”.

Hôm sau, khi mọi người đã tập trung rất đông ở nơi đã hẹn, Trần Tử Ngang đã chuẩn bị rượu tiệc từ sớm, ông dâng cây đàn lên và nói với mọi người: “Trần Tử Ngang tôi đã viết hàng trăm bài thơ, nhưng chưa được mọi người biết đến. Cây đàn nhỏ bé này thì có ý nghĩa gì!”. Nói xong, ông đập nát cây đàn, rồi đem thơ của mình tặng mọi người. Ngay ngày hôm đó, ông đã nổi tiếng khắp kinh thành.

Nghe xong những câu chuyện “kinh ngạc” đó, con có cảm giác như thế nào?

Trong biển người mê mông, con nên thể hiện mình như thế nào để khiến người khác phải ngạc nhiên thán phục?

Con hãy nhớ, trước hết hãy ý thức được sở trường điểm mạnh của mình, không vội vàng! Cũng đừng hoang mang! Hãy chọn thời cơ và địa điểm thích hợp, thể hiện khả năng của mình một cách tinh tế nhất.

Dù con có là cô bé Lọ Lem, thì cũng sẽ có một ngày con đứng dậy, nổi bật lên!

Những con người thật thà chất phác, những y bác sỹ tuân thủ các nguyên tắc nghề nghiệp, thậm chí là những đứa trẻ mới lọt lòng cũng đều có thể bị mắc căn bệnh thế kỷ.

Chương 11

Căn bệnh thế kỷ

Vừa sáng sớm, con đã gõ cửa phòng ba, nói rằng con chẳng tìm thấy dao cạo râu của con đâu cả, mà tối hôm đó con lại có một buổi vũ hội ở trường, con muốn mượn dao cạo của ba để dùng. “Không!” – Ba nói – “Nguyên tắc của ba là không bao giờ dùng nhờ dao cạo râu của người khác, cũng không bao giờ cho người khác mượn dao cạo của mình”.

“Nhưng con là con đẻ của ba cơ mà, lẽ nào ba sợ con bị AIDS?” – Con la toáng lên như thế. “Ba tin là con không bị AIDS, nhưng làm sao con biết ba có bị AIDS hay không.

Cả ba và con liệu có bị nhiễm HIV khi đi khám răng, khi truyền máu, khi phẫu thuật hay không. Cho dù là không đi chẳng nữa, nhưng biết đâu mẹ con trong khi nhổ răng đã chẳng may nhiễm phải”.

Ba cũng xin hỏi thêm: “Con có thể mượn ba dao cạo thì con cũng có thể mượn bạn bè hoặc cho bạn bè mượn? Bạn bè con lẽ nào lại không thể bị nhiễm HIV từ những người thân yêu của họ. Họ có thể mượn dao cạo râu của con thì cũng có thể mượn của người khác. Tóm lại ba muốn nhấn mạnh một điều: Cứ như vậy suy ra, thì ai mới là người bảo đảm không bị AIDS?” “Chẳng có ai cả” – Con khẳng định. “Có đấy, bản thân mình là bảo đảm nhất. Tự mình giữ lấy những nguyên tắc đúng đắn của bản thân là bảo đảm nhất. Những nguyên tắc ấy sẽ giúp hạn chế thấp nhất mức độ rủi ro của bản thân”. Ba lấy tiền trong túi đưa cho con và nói: “Đi mua một con dao mới mà dùng đi. Không nên tiết kiệm tiền trong trường hợp này, mạng sống là quan trọng nhất; đặc biệt, không nên chết vì thiếu hiểu biết, chết mà không biết nguyên nhân”.

Nhìn con đi ra cửa, ba thở phào một cái, thật may là đã có cơ hội này để nói với con cách phòng chống lây nhiễm AIDS. Nếu không, con có thể đi mượn bạn bè thật, bị kích cũng có thể bắt đầu từ đây. Đừng cho rằng ba hù dọa con! Khi nào thấy được những con số thống kê trên báo, con sẽ hiểu. Những người bị mắc AIDS đang tăng lên theo cấp số nhân. Người bệnh không chỉ nằm trong phạm vi những người có quan hệ tình dục bừa bãi mà cả những con người thật thà chất phác, những bác sỹ y tá tuân thủ nghiêm chỉnh những nguyên tắc trong nghề nghiệp, thậm chí là những đứa trẻ mới lọt lòng cũng có nguy cơ mắc nhiễm căn bệnh thế kỉ này.

Chẳng phải đã có một câu chuyện về một nữ bác sỹ đã đâm đơn kiện bệnh viện vì cách xử lý chất thải y tế không đúng, dẫn đến việc bác sỹ nọ bị nhiễm HIV do bị đầu kim tiêm của một bệnh nhân AIDS đâm phải đó sao? Vụ kiện này đã kéo dài nhiều năm rồi, nạn nhân cứ mỗi ngày một tiêu tụy, cái chết đã gần kề. Cho dù nạn nhân có thắng kiện và được bồi thường hàng tỉ đồng thì liệu còn có nghĩa lý gì khi mà tính mạng mình không còn nữa.

Tốt nghiệp Đại học Y, ở cái tuổi 30 tươi trẻ, cuộc đời còn đang rạng rỡ phía trước, vậy mà chỉ vì một cái kim tiêm nhỏ bé, cuộc đời đã sớm chấm dứt trong khổ đau như vậy đó. Ba nghĩ là con xem bản tin hôm nọ trên tivi: Cảnh sát New York đã đi khắp hang cùng ngõ hẻm, nơi có các ổ tiêm chích ma túy trong thành phố để phát xi lanh, kim tiêm, rồi vào tận nhà tù để phát bao cao su. Nghe có vẻ nực cười làm sao! Biết chắc những người tiêm chích, những kẻ sinh tình dục bừa bãi là suy đồi, là loại băng hoại, nhưng lại không ngăn chặn; ngược lại còn ủng hộ một cách tiêu cực bằng cách phát không dụng cụ tiêm chích và bao cao su? Đó là lí lẽ gì vậy? Đó là lí lẽ của con người! Một mặt ngăn chặn,

loại trừ, cảm đoán, song một mặt vẫn phải giúp đỡ. Xem hình ảnh những người bị mắc bệnh, thân hình chỉ còn da bọc xương, chúng ta không khỏi cảm thấy tủi lòng.

Trong số họ, nào có ai muốn trở nên như thế ? Nhưng khi họ dùng chung kim tiêm hay có những hành vi quan hệ tình dục bừa bãi, thì họ cũng rơi vào trường hợp vội vã như khi con đi mượn dao cạo râu vậy, trong đầu chỉ đơn giản nghĩ rằng: “Chắc chẳng sao đâu, không thể có xác suất như thế được, làm sao mà căn bệnh quái ác đó lại rơi vào mình được”. Vấn đề là ở chỗ, mối quan hệ giữa con người với con người giống như một mạng lưới, không chỉ là sự tiếp xúc một chiều, vì thế cái gọi là “xác suất” kia rất dễ xảy ra. Giống như việc con lái xe không đâm vào người ta nhưng ai dám đảm bảo người ta không đâm vào con.

Hơn nữa, hậu quả của căn bệnh AIDS là thứ tai nạn liên hoàn ! Khi con cầm dao cạo râu mình rồi lại dùng chính con dao đó cạo cho người khác thì cái mầm giống của bệnh AIDS đã ở gần kề rồi. Trường hợp bác sĩ nha khoa làm lây nhiễm HIV từ bệnh nhân này sang bệnh nhân khác cũng đã từng xảy ra, hay từ những trường hợp truyền máu không an toàn vô tình lây nhiễm AIDS thì cũng đã có quá nhiều. Tất cả những trường hợp đó đều khó tránh khỏi, khi bị mắc rồi thì chẳng còn gì để nói, nhưng những gì có thể tránh được thì sao không cố gắng hết sức để tránh?

Do vậy ba không đồng ý để con đến tiệm cắt tóc nghệ thuật – nơi có nhiều nguy cơ lây nhiễm căn bệnh thế kỉ – cho dù họ có cắt đẹp, tốt đến mức nào. Đó cũng là lý do tại sao ba cũng không bằng lòng để con dùng chung dao cạo râu với ba, mà sẵn sàng cho con tiền đi mua dao cạo mới. Thậm chí nếu một ngày nào đó, khi con đã trưởng thành, đã hiểu biết, đã là người đàn ông thực thụ, nếu ba phát hiện thấy trong túi con có bao cao su, chắc hẳn ba cũng sẽ không tức giận đâu. Trái lại, ba còn cảm thấy yên tâm rằng con đã ý thức được những điều ba nói.

Nếu con muốn trở thành một con người hiện đại - Điều đó là hoàn toàn có thể chứ ! Muốn vậy, con cũng cần có những suy nghĩ mới, những quan niệm, tác phong và những nguyên tắc mới. Con hãy kiên trì đến cùng nguyên tắc :Hãy bảo vệ chính mình !

Những con người thật thà chất phác, những y bác sĩ tuân thủ các nguyên tắc nghề nghiệp, thậm chí là những đứa trẻ mới lọt lòng cũng đều có thể bị mắc căn bệnh thế kỉ.

Chương 12

Cảm giác bị hụt hẫng

Việc bài vở bộn bề của cả một năm học cuối cùng đã kết thúc vào sáng nay. Nghi hè ! Ấy vậy mà đến mãi 2 giờ chiều vẫn không thấy bóng dáng con đâu, ngay cả cái âm thanh chói tai của loại nhạc cụ mà con hay mở cũng im hơi lặng tiếng. Ba lên gác xem thế nào

thì thấy con đang nằm dờ trên giường, khuôn mặt lộ vẻ chán chường. Tình cảnh đó khiến ba nghĩ đến hình ảnh sau một cuộc biểu diễn, người diễn rút về cánh gà, trước sự tán thưởng nồng nhiệt của khán giả, các diễn viên lại một lần nữa bước ra sân khấu cùng nắm tay nhau cúi chào cung kính rồi nhìn tám rèm từ từ kéo xuống. Tiếp đó là những tiếng ghé gáp đập vào nhau, những tiếng nói cười ồn ã, những tiếng bước chân dần xa, và rồi còn lại chỉ là sự im ắng như đông lại. Lúc này, rèm sân khấu lại được cuốn lên để người ta thu dọn phong màn và quét tước. Những diễn viên lại bước lên sân khấu, họ tụ lại thành nhóm, cười nói với nhau, hít thở thật sâu, dường như muốn nói: “Thế là xong”. Một câu nói thể hiện sự vui mừng, song lại vừa như một câu ca thán. Khi thở phào nhẹ nhõm, người ta nên vui mừng mới phải, tại sao lại ca thán? Đây quả là một sự mâu thuẫn, nhưng lại hoàn toàn chính xác và chân thực. Ba đã từng chứng kiến trường hợp một đứa trẻ chỉ cách bánh trước xe ô tô có gang tấc thì người tài xế phanh kịp. Người mẹ với mặt thất sắc, khi nhận thấy con mình may mắn thoát chết, không bị thương tổn gì đã thẳng tay giáng xuống mặt đứa con thơ một cái tát nẩy đom đóm mắt. Những người xung quanh trách móc: “Nó không việc gì thì cô phải vui mừng mới phải chứ”. Người mẹ chẳng nói năng gì, đột nhiên ngồi bệt xuống đất, khóc không thành tiếng. Cô ấy khóc chẳng phải vì cô ấy đang thở phào nhẹ nhõm đấy ư? Khi lao về phía cái ô tô, cô ấy đã không thể dễ dàng khóc được như thế, chỉ khi các dây thần kinh đã trùng lại, thần kinh trấn tĩnh lại được, tất cả mới vỡ òa ra như thế. Cuối tuần trước, các bạn sinh viên đến từ phía Bắc New York nhờ ba kí vào hóa đơn thu tiền học phí, nói là công ty của họ sẽ thanh toán tiền. Nguyên nhân là do công ty phát hiện thấy những nhân viên sau khi về hưu thường có tuổi thọ không cao, thế là với những lời khuyên của bác sĩ, họ động viên những người sắp về hưu học một vài môn thể dục để thư giãn hoặc giới thiệu cho họ một số những trò tiêu khiển khác. Quả nhiên, sau khi áp dụng biện pháp này, những nhân viên nghỉ hưu đã có tuổi thọ cao hơn hẳn. Sự thư giãn sau khi cực độ căng thẳng hay cực độ hưng phấn không hoàn toàn là điều đáng mừng đâu. Sự thư giãn ấy chỉ duy trì trong một khoảng khắc ngắn ngủi thôi, còn sau đó là sự hụt hẫng và mệt mỏi. Còn nhớ hồi ở tuổi con, mỗi lần thi hết kì, ba đều đến rạp xem phim. Khi màn ảnh khép lại thường là lúc ba cảm thấy buồn nhất bởi vì lúc đó ba phải đối diện với hiện thực: “Hai ngày nữa là biết kết quả thi, liệu bài thi lần đó có đạt không?”. “Những bài tập nợ lại để chuẩn bị cho bài thi liệu còn phải hoãn lại trong bao lâu?” Nhưng những lo lắng đó chẳng kéo dài bao lâu vì cuối cùng kết quả bài thi cũng được biết, những bài tập rồi cũng làm xong và nộp đi, lại có những bài tập và bài thi khác. Đó chính là cái cảm giác bị hụt hẫng sau khi vừa được thư giãn giây lát, bởi vì cái mục tiêu cũ đã đạt được, còn mục tiêu mới lại chưa được hình thành một chút nào. Đã có người đặt câu hỏi đối với một số người giành giải đặc biệt cuộc thi âm nhạc của Trung Quốc: “Tương lai, anh sẽ dự định làm gì và sắp xếp cuộc sống mình ra sao?” bởi vì với 10tr đô la tiền thưởng, họ có thể tiêu sài cả mấy đời không hết. Nhưng con biết câu trả lời thường gặp là gì không? Đó là: “Chúng tôi sẽ trả hết tiền vay cho việc mua nhà, mua hai chiếc xe hơi mới, biếu bố mẹ một ít, đi Florida nghỉ ngơi, rồi sau đó lái chiếc xe mới trở về nhà, tiếp tục đến nhiệm sở”. Đúng vậy, họ không lái chiếc xe mới mua của mình đi du ngoạn khắp nơi mà sẽ trở về với công việc cơ quan thường ngày của mình. Trong số họ có một người trả lời rằng: “Công việc – đó là một phần của cuộc sống, nếu chỉ ăn trắng mặc trơn và chơi bởi không thôi thì cuộc sống còn ý nghĩa gì nữa”. Một người khác lại trả lời còn hay hơn nữa: “Có một khoản tiền lớn mà vẫn tiếp tục chịu khó làm việc thì càng làm cho người khác tôn trọng hơn. Bởi vì bây giờ anh làm việc không phải vì kiếm miếng ăn mà đơn giản chỉ vì anh thực sự yêu công việc

của mình, yêu thích được làm việc”. Anh ta nhấn mạnh: “Loài sinh vật nào cũng làm việc để có miếng ăn, chỉ riêng loài người phải khác với những sinh vật khác. Con người làm việc là vì công việc”. Nghe đến đây chắc con cũng hiểu tại sao công việc bài vở đã hoàn thành, giờ là thời gian để nghỉ ngơi thư giãn, con lại có một cảm giác ulla rất khó tả rồi chứ? Sự buồn chán này có phương thuốc gì điều trị hay không? Câu trả lời thật đơn giản: “Hãy trở về với thực tại, xây dựng một kế hoạch mới, mục tiêu mới và nghênh đón những thử thách mới”.

Người mẹ với vẻ mặt thất sắc, khi nhận thấy con mình bình yên vô sự đã tát vào mặt đứa trẻ một cái nảy đom đóm.

Chương 13

Sự hoài niệm thường bắt đầu khi đã chia xa

Hôm nay ba đến tham quan triển lãm, hơn 8 giờ tối mới về nhà, vừa bước vào cửa, bà nội con đã chạy ngay ra kể lể: “Thằng cháu nội nó giận dữ tôi, đến giờ này vẫn không thèm ra ăn cơm”. Quay người tiến về phía phòng con, ba còn nghe tiếng bà nội con dặn với theo: “Đừng mắng nó, nó đang sợ đấy!” Quả nhiên con đang ngồi trên ghế, nhìn chằm chằm vào bức tranh, thờ hờn hờn. Không đợi ba hỏi, con đã kêu toáng lên trước: “Ba xem thế này có tức không chứ, hôm nay mưa tuyết to quá, mẹ đã hứa đến ga xe điện ngầm đón con rồi, thế mà con đợi nửa tiếng vẫn chẳng thấy bóng dáng mẹ đâu. Con gọi điện đến cơ quan mẹ, người ta nói mẹ đã đi rất lâu rồi. Con lại gọi đến chỗ ba, cũng chẳng có ai nghe điện thoại. Con không biết hôm nay ba đi tham quan triển lãm, nên gọi điện về nhà. Điện thoại reo mười mấy hồi cũng chẳng có ai nghe cả. Nửa tiếng sau gọi lại vẫn thế. Con hỏi ba như thế sao con lại không lo lắng cơ chứ? Con ngồi chết cứng ở bên đợi, đành phải đi xe buýt về nhà. Con sốt ruột quá, vừa đi vừa đoán già đoán non: “Hay là bà nội ốm phải đưa vào bệnh viện nên cả nhà theo vào đấy luôn. Hay mẹ lái xe đường trơn quá nên xảy ra chuyện gì rồi? Liệu vết thương có nặng không mà bà nội cũng phải theo vào đấy. Con nghĩ nhiều lắm, thậm chí con còn nghĩ đến những tình huống kinh khủng hơn thế nữa cơ!” Con nói về ầm ức rồi chỉ tay ra phía cửa, bà nội đang đứng ngáp nghé ở đó trộm cười: “Thế mà bà còn cười. Vừa xuống xe, con vội lao vào nhà xem đã xảy ra chuyện gì, vừa thờ hờn hờn, tim tưởng nhảy ra khỏi lồng ngực, thế mà bà nội lại đang ngồi xem tivi, thấy con còn cười, hỏi con có đói không. Con lo sợ muốn chết đi được, còn biết đói làm sao được cơ chứ”. “Cháu thừa biết tai bà nghễnh ngãng, tiếng tivi lại to, làm sao bà nghe thấy tiếng chuông điện thoại”. Bà nội bước vào vườn cười vừa nói: “Xe ô tô của mẹ cháu lại hỏng giữa đường, may mà có chú công an giúp mới về được đến nhà, cháu còn trách ai nữa đây?” “Vâng, cháu chẳng trách ai được hết. Chỉ trách cháu hay sợ bóng sợ gió, hay hoảng hốt, thế đã được chưa ạ?”. Mặc dù lời ăn tiếng nói của con không được lễ phép cho lắm, nhưng ba không mắng con, ba kéo bà nội ra ngoài rồi nói với bà: “Giỏi lắm, thằng bé được một phen hú vía rồi!” Thật là tuyệt! Ba tin rằng đây là một kinh nghiệm mà có lẽ cả đời con không bao giờ quên. Nếu là ba, ba cũng sẽ tức giận như thế. Nhưng con làm

sao có thể phủ nhận được rằng khi nhìn thấy bà nội bình an ngồi xem tivi, sau đó lại thấy mẹ con về đến nhà an toàn, con lại chẳng thấy trào dâng một niềm vui sướng vô hạn như vừa tỉnh dậy từ một cơn ác mộng vậy sao? Ba hoàn toàn hiểu được tâm trạng ấy của con bởi vì những tình huống như thế, chắc hẳn ba đã gặp nhiều hơn con. Hồi nhỏ, có một buổi chiều, ba đang chơi ngoài cổng thì thấy bà nội con mặt cắt không còn giọt máu bước xuống từ xe ba gác. Lúc ấy ba mới là một đứa trẻ chín tuổi, nhưng bằng linh cảm, ba đã lờ mờ nhận thấy một điều gì đó rất đáng sợ. Sự linh cảm ấy không sai chút nào: Ông nội con qua đời. Từ một cậu quý tử, ba trở thành một đứa trẻ mồ côi cha. Một buổi tối, khi ba mười ba tuổi, ông trẻ của con sai ba đi lấy bộ tú lơ khơ, còn ông ngồi xỏm trên đất rót dầu hỏa vào lò sưởi. Bỗng có vài tiếng nổ, ba chạy ra sân từ một đám lửa rực hồng, khi quay đầu nhìn lại thì thấy ngọn lửa liếm đến tận nóc nhà. Thoát chốc từ vai trò ông chủ một ngôi nhà to đẹp, ba trở thành một đứa trẻ vô gia cư. Đại gia đình phút chốc tan đàn sẻ nghé, chỉ còn lại ba và bà nội con đơn độc sống trong một ngôi nhà dựng tạm sơ sài. Vận xui cái này tiếp cái kia ập tới. Cho đến bây giờ, mỗi lần về nhà, nhìn thấy ngôi nhà thân yêu của mình từ xa, trong lòng ba vẫn không khỏi vui mừng thầm nghĩ rằng: Ngôi nhà vẫn còn kia! Ba cũng hay nghĩ đến một câu chuyện mà cậu bạn đồng nghiệp kể: Trong một ngày đẹp trời, chúng tôi đột nhiên phải đi chạy nạn, quân địch đã đánh vào tận ngoại thành rồi, bà nội kéo tay tôi chạy suốt đêm bằng đôi chân bó nhỏ của mình. Chạy được chừng mười mấy dặm thì bắt gặp một đám người đang múc nước từ cái vũng nhỏ rồi đưa lên miệng uống, trong đó có một đôi vợ chồng đứng ngay bên cạnh hai bà cháu tôi. Khi anh chồng uống nước xong ngẩng đầu lên thì bỗng nhiên đổ gục xuống, tiếp đó là tiếng thét hãi hùng của người vợ, rồi cô ta cười man dại và phát điên. Hóa ra mảnh vỏ đạn từ xa bay đến đã lột mất một bên má của người chồng. Ba thường hình dung ra cái cảnh tượng mà cậu bạn ấy kể, nghĩ đến hình ảnh người vợ phát điên kia, rồi thì hình ảnh người phụ nữ bị bó chân vẫn kéo tay đứa cháu chạy trong đêm suốt mấy dặm đường... Đó chính là cuộc sống! Có thứ hạnh phúc nào mà vĩnh hằng đâu, ranh giới giữa sự sống và cái chết chỉ cách nhau trong gang tấc, cái được và cái mất cũng không ai dám bảo đảm. Có điều, những người sống trong hạnh phúc thường không biết rằng thế giới còn có cả những điều bất hạnh nữa; chỉ đến khi họ thực sự mất đi hạnh phúc của mình, họ mới cảm nhận được. Có một bài hát mang tên “Hoài niệm thường bắt đầu khi đã chia xa”. Ba thấy đó chính là sự thực. Khi còn đang bên nhau thì không biết quý trọng nâng niu, để đến khi xa nhau rồi mới thấy luyến tiếc, hoài niệm, ân hận, nhớ nhung. Thật đáng mừng biết bao vì hôm nay lại có cơ hội để con nếm trải cái cảm giác hoảng sợ của sự mất mát. Cái cảm giác hoảng sợ ấy sẽ giúp ích cho con nhiều lắm, để con có ý thức về sự hoạn nạn khốn khó, để con biết trân trọng hạnh phúc, biết cảm ơn, để con càng yêu quý gia đình hơn và để con biết nâng niu tất cả những gì tốt đẹp mà con đang có. Rèn luyện ý chí phấn đấu ngay từ khi còn niên thiếu!

Bỗng có vài tiếng nổ, ba thoát ra từ một đám lửa đang ngùn ngụt cháy, ngoảnh đầu nhìn lại đã thấy ngọn lửa liếm lên đến tận nóc nhà.

Chương 14

Đừng mắc sai lầm ngay từ lúc khởi đầu

Chiều nay ba nhờ con bọc hộ mấy cuốn sách, con khệ nệ bê sách từ tầng trệt lên tầng hai, mở điều hòa, tivi lên xem, sau đó vừa ngồi xỏ bọc sách vừa theo dõi chương trình ca nhạc rất sôi động. Khi thấy ba tỏ ý trách con sao phải khở sở bê sách từ tầng trệt lên tầng hai rồi phải ngồi bọc sách với tư thế không thoải mái như thế, con đã trả lời: “Ba không biết là bọc xong mấy chục quyển rồi con mới tìm ra cách bọc hiệu quả này à, mà con cũng chẳng để ý đến việc phải be vác đâu, con có sức khỏe mà”. Về chuyện con xem tivi, ba không định nói nhiều, nhưng ba cần nghiêm chỉnh nhắc nhở con thế này: “Khi làm việc gì đó, nếu không tính toán trước mà đã bắt tay ngay vào, rồi nghĩ rằng sẽ mò mẫm rút kinh nghiệm trong khi làm, đó là cách nghĩ của 30 năm về trước, nhưng cho đến ngày nay mà áp dụng như thế thì là sai rồi. Con có thể nói lại rằng: “Học hỏi từ những sai lầm thì có gì không đúng?” Thế thì ba hỏi con: “Tại sao lại không thể làm đúng ngay từ lúc khởi đầu?” Trong một đám người cạnh tranh nhau, người như thế nào sẽ giành thắng lợi? Đương nhiên đó sẽ là người làm sai ít nhất. Giống như việc lái xe đi tìm nhà vậy, những lúc không vội vàng gì, con có thể nói, cứ từ từ mà tìm, đi quá rồi thì quay lại. Nhưng thiết nghĩ, tại sao con lại không xem trên bản đồ, vạch ra lộ trình, tránh phải “từ từ tìm” hay “sai thì quay lại”. Như vậy con đã tiết kiệm được bao nhiêu thời gian để làm việc khác. “Thời gian”, đó mới chính là vấn đề quan trọng. Ba mươi năm trước xe cộ còn ít, con có thể dễ dàng quay đầu xe, nhưng ngày nay đâu đâu cũng là đường một chiều, chỉ e một khi con đã chạy qua rồi thì phải mất rất nhiều thời gian, con mới có thể tìm thấy chỗ để quay đầu xe. Vậy tại sao lại phải vội vàng hành động như thế? Hôm nay, con đã phạm phải khuyết điểm. Đó là sự vội vàng xuất phát. Ở cái thời đại cần sự hiệu quả này, người nào không có kế hoạch trước mà đã vội vàng hành động thì ắt hẳn người đó sẽ thất bại ngay từ khi công việc chưa bắt đầu. Không hiểu rõ đối thủ của mình đã vội vàng xuất binh thì đã nắm chắc phần thất bại ngay từ khi chưa cần nổ phát súng nào, mà sự thất bại trong chiến trận rất có thể phải trả giá bằng máu. Ba đã từng đọc trên báo về cái chết li kì ngay trên ghế lái của một người tài xế. Đầu anh ta thò ra ngoài cửa xe nên bị thân xe và cột điện ép đến nát thịt. Kết quả điều tra cho thấy, nạn nhân quay đầu xe trong đêm tối, thò đầu ra ngoài để quan sát phía sau cho rõ, nhưng đường thì chưa kịp nhìn rõ mà đã quay đầu xe, và tài xế thiệt mạng. Đây không phải là một hậu quả đau xót của việc không suy nghĩ kĩ mà vội vàng hành động hay sao? Nên nhớ thời đại ngày nay so với 30 năm về trước hoàn toàn khác rồi. Thời đại Nông nghiệp dựa vào tri thức truyền thụ bằng miệng và kĩ thuật đạt được do dày công khổ luyện; nhưng ngày nay khoa học kĩ thuật và viễn thông phát triển, đối với một lĩnh vực hoàn toàn xa lạ, con người cũng có thể có đầy đủ thông tin, cho dù con không có chút kĩ thuật nào thì con vẫn có đầy đủ những máy móc cơ giới phù hợp để sử dụng. Thế nên, con hoàn toàn có thể đạt được thành công. Nói một cách khác, những người chờ đợi rút ra kinh nghiệm nhờ những sai lầm mắc phải chắc chắn sẽ bị lạc hậu và gặp phải thất bại. Xin đừng nói bây giờ con còn nhỏ nên cần phải học hỏi người lớn dần dần, bởi vì 18 tuổi đâu còn nhỏ nữa. Ngày nay trên thế giới có rất nhiều người trẻ tuổi, chưa đến 20 đã thành danh, chẳng hề thua kém những người được gọi là trưởng thành, họ rất có phong cách, rất hấp dẫn, rất có kinh nghiệm, rất quyết đoán. Những kinh nghiệm ấy ở đâu ra vậy? Trên sách vở, trên máy tính và trong cuộc sống. Khoa học kĩ thuật ngày nay có thể dùng máy tính để thử những vụ nổ hạt nhân, có thể ngồi trong nhà để tạo ra sóng gió bão bùng, có thể đào tạo những phi hành gia bằng những mô hình của tên lửa, có thể biểu diễn hòa nhạc trên máy vi tính... Những người trẻ

tuổi đó biết sử dụng sự hỗ trợ của khoa học kỹ thuật cộng với việc không có sự bó buộc khuôn giáo của công việc trước kia nên họ mặc sức mà phát huy sức tưởng tượng, chính vì thế họ có thể tạo ra những thành công đáng ngạc nhiên. “Anh hùng ngay từ lúc còn thiếu niên”, câu nói này đã có từ mấy nghìn năm nay, nhưng ngày nay nó đúng hơn bất kì lúc nào khác. Thậm chí, chúng ta có thể nói: Thiếu niên không thành anh hùng thì con đường phía trước sẽ gặp nhiều khó khăn. Như việc một đám người thi chạy, nếu ngay từ lúc đầu anh không thể vượt lên trên người khác thì chỉ e phía trước có quá nhiều người thì sau đó có chạy nhanh hơn cũng khó lòng phát huy được. Lại trở về câu chuyện ban đầu. Con có biết một công nhân ở Thư cục Đài Bắc một ngày có thể bọc được bao nhiêu quyển sách như thế này không? - 400 quyển! Còn con, có 7 quyển mà cặm cụi bọc trong cả nửa tiếng đồng hồ! Tại sao lại có sự chênh lệch đáng kể như vậy? Bởi vì họ biết lợi dụng mặt bàn và tường nhà để chặn lấy mép giấy, không cho nó di chuyển, rồi cẩn thận dán hồ lên một cách chính xác. Trước khi làm việc, họ đã nghiên cứu phương pháp nên hiệu quả công việc mới cao như vậy. “Mò mẫm rút kinh nghiệm từ những sai lầm”, câu này đã lỗi thời rồi. Hôm nay chúng ta phải nói: “Hãy nghĩ ra phương pháp khoa học nhất để không thất mắc sai lầm ngay từ lúc khởi đầu!”

Ngay từ niên thiếu, nếu không dũng cảm vượt lên thì con đường trước mặt sẽ rất khó khăn.

Chương 15

Lựa chọn hy sinh

Trước đây Đài Loan có chiếu một bộ phim có tên “Tha hương”, chuyển thể từ tiểu thuyết của Bách Dương. Cuốn tiểu thuyết này ba đã đọc từ hồi đầu năm cấp 3, chi tiết thế nào quên cả rồi, chỉ nhớ hình ảnh một cái đầu người bị treo trên một cây sào. Hình ảnh này vẫn còn in đậm trong trí óc của ba.

Ba chưa đi xem bộ phim “Tha hương” nhưng ba mua cuốn tiểu thuyết về, mỗi tối trước khi đi ngủ lại đọc vài trang. Lần nào bỏ sách xuống để lên đầu giường, ba đều có cảm giác hai bàn tay thật nặng nề, còn trong lòng thì cảm thấy có một nỗi thương xót rất lạ lùng. Thế nhưng ba vẫn đọc hết nó, thậm chí đọc xong rồi thỉnh thoảng ba vẫn giở lại những trang đã đọc, lật đến trang nào thì đọc trang đó. Có điều rất lạ là mỗi lần như thế, ba đều có cảm giác không giống nhau.

Cuốn sách miêu tả sự thực lịch sử đau thương ở vùng biên giới. Chiến tranh làm người ta phải đối mặt với sinh mạng, với cái sống và cái chết, càng phải đối diện với sự giằng co sinh tử:

Đầu hàng hay là chiến đấu cho đến chết?
Tồn tại hay hi sinh?

Trong cuốn “Tha hương”, tác giả cũng đề cập đến vấn đề ấy. Ba còn nhớ tình tiết rõ nhất là anh thương binh anh dừng chiến đấu, rồi trở về từ cõi chết, song anh ta không có chỗ nương thân, còn các vị quan chức được thoát li hồi chiến tranh bom đạn thì xây nhà lầu. Điều làm người ta cảm động, nhân vật chính trong câu chuyện đáng ra có thể nghỉ ngơi, hưởng thụ vinh hoa rồi, nhưng vẫn muốn tiếp tục tha hương nơi đất khách. Câu chuyện làm ba nghĩ đến một câu nói nổi tiếng ca ngợi phẩm chất đạo đức: “Tôi đã dám sống với thế giới này thì những hạnh phúc khổ đau của trần gian tôi đều gánh vác”.

Sáng nay, nhận được thư của mẹ con, trong đó có một đoạn, thật giống với những cảm xúc của ba khi đọc cuốn “Tha hương”: “Khi anh muốn hi sinh cho một lí tưởng nào đấy, anh không nên chỉ chăm chăm vào cái lí tưởng ấy mà cần phải đặt nó lên bàn cân, đong đếm một chút, cân nhắc xem cái người mà anh định hi sinh kia có xứng đáng để anh làm thế không. Họ có đền đáp anh xứng đáng không, hay họ chỉ muốn lợi dụng bầu nhiệt huyết của anh thôi”. Cuối thư mẹ con còn nhấn mạnh: “Cơ hội để hi sinh vì lí tưởng thì có quá nhiều, nhưng sinh mạng con người thì chỉ có một, nên anh cần phải lựa chọn”.

Chẳng phải thế sao, cuộc đời chúng ta có quá nhiều cơ hội để hi sinh. Từ những điều nhỏ thôi, như hi sinh giấc ngủ, hi sinh những vui thú, lợi nhuận...

Thế nhưng nhìn từ góc độ những điều to tát hơn, hi sinh cũng có thể là “hi sinh tự do”, “hi sinh gia đình”, “hi sinh tính mạng”.

Nghe nói hồi chiến tranh thế giới thứ II, những phi công của đội Thần Phong Nhật Bản chuyên lái “phi cơ cảm tử” trước lúc xuất phát phải đi chôn quần áo của mình, sau đó mới bước lên những chiếc máy bay chở đầy bom ra mặt trận. Họ đã hi sinh, hi sinh đến độ cả thi thể và xương cốt của mình cũng không tồn tại nữa.

Ngày trước, ba có xem một bộ phim kiếm hiệp có tên “Mộng lưu hương”, trong đó có một tình tiết khó lòng mà quên được: Bang chủ bị thương, phải chôn trong hầm trú ẩn của người hầu cận. Người hầu cận đã điều khiển chiếc xe ngựa của bang chủ rồi lao xuống vực tự sát khiến cho kẻ thù tưởng rằng bang chủ đã thiệt mạng. Nhưng bị thương nhất là chi tiết trước khi người hầu cận kia chết, anh ta còn hạ độc, không phải hạ độc mình mà là hạ độc chính người vợ và hai đứa con nhỏ của mình vì sợ người nhà có thể làm bại lộ hành tung của bang chủ.

Nghĩ đến cảnh người vợ cùng hai đứa con nhỏ đã thiệt mạng, cảnh những phi công ở đội bay cảm tử đến thấp hương trước phần mộ của chính mình, ba cứ tự hỏi rằng: Sự hi sinh của họ có đáng không? Ba biết rằng ít nhất trong lòng những con người muốn hi sinh kia nghĩ rằng: “Xứng đáng”!

Vấn đề là ở chỗ nếu bình tĩnh mà suy xét thì có rất nhiều sự hi sinh không hẳn đã có giá trị. Hồi trung học, khi ba giành được vị trí quán quân trong cuộc thi hùng biện ở Đài Bắc, có một hôm nhà trường yêu cầu ba tham dự một cuộc thi đột xuất. Lúc đó bà nội con nói với ba: “Con đã có những thành tích vinh dự như thế rồi thì cố mà giữ lấy, không cần phải tham dự miễn cưỡng”.

Nhưng nghe nhà trường nói đã hoãn lại rất lâu rồi, chỉ vì không tìm được người nào thích hợp cả nên họ nhất định phải mời ba, đành nhờ ba xuất hiện miễn cưỡng một lần vậy.

Thế là ba đồng ý. Kết quả là: “Thất bại thảm hại trở về!”

Lúc ép ba tham dự, họ tặng ba lên đến tận mây xanh: “Cậu là thiên tài, chắc không có vấn đề gì đâu”. Nhưng sau khi thất bại, vị chủ nhiệm và tổ trưởng kia phản ứng như thế nào? Họ chỉ nhún vai cười cười rồi nói: “Thật không ngờ, thật không ngờ!” Họ thực sự không ngờ, sự thất bại đó đối với ba là một tổn thương tinh thần ghê gớm.

Báo chí đã đăng về trường hợp một cô nữ sinh trung học vì quá yêu cậu bạn trai của mình mà xung đột với cha mẹ, bỏ nhà ra đi, bỏ cả sự nghiệp học hành, cả gia đình, hi vọng sẽ tạo dựng được một gia đình khác mỹ mãn và hạnh phúc hơn, nhưng không ngờ cậu bạn trai kia là một tay cờ bạc rượu chè, cuối cùng đến cả người yêu, cậu ta cũng bán luôn.

Đây là một hiện tượng khá phổ biến, cứ đến quận Phong Hóa là có thể nghe thấy một lũ những chuyện vì người yêu mà “hi sinh” kiểu này.

Ba chưa đến quận Phong Hóa, nhưng có nghe một tay anh chị trong giới xã hội đen ở đó nói: “Gặp những địch thủ lão làng cũng chẳng có gì đáng sợ, nhưng gặp thằng choai choai thì cứ phải dè chừng, bởi vì bọn trẻ này chưa trưởng thành, có giết người thì cùng lắm cũng chỉ bị đưa đi cảm hóa. Do vậy, chúng thường bị bọn đàn anh già dặn lợi dụng làm những tay sát thủ. Bọn trẻ hăng máu chỉ cần tăng bốc nó lên một chút hay kích nó vài câu là nó sẵn sàng ra tay ngay, thậm chí bị đánh như tử mà vẫn tưởng mình là anh hùng!”

Con chẳng đã từng kể hay sao?

Những thành phần bắt hảo học lớp lớn hơn trong trường trung học thường dụ dỗ lôi kéo những học sinh ở lớp bé hơn sa vào con đường nghiện ngập hút chích sau đó còn tổ chức bán thuốc “đề động viên anh em”. Những cậu học sinh nhỏ thì lấy làm vinh dự lắm, rất đắc ý làm vậy, đến lúc bị bắt rồi vẫn cho rằng sự hi sinh của mình có thể nâng cao vị thế của bản thân trong “giới giang hồ”. Câu chuyện về cô gái ngây thơ nọ, những thanh niên choai choai bị lợi dụng làm sát thủ hay những cậu học sinh bị dụ dỗ kích động đến nghiện ngập rồi buôn bán ma túy kia không phải là sự ngu xuẩn đến nực cười hay sao? Bọn họ cũng hi sinh đấy chứ nhưng đấy đó là sự hi sinh cho những người không xứng đáng. Đến một ngày có thể hi sinh cho tổ quốc, cho dân tộc, cho những lí tưởng cao đẹp thì họ lại chẳng còn cơ hội nữa.

Người tự tử được cứu sống, những ngày sau đó sẽ tìm thấy những niềm vui trong cuộc sống, thấy trời đất rạng rỡ tươi sáng hơn, lúc này ngẫm nghĩ lại hành động tự vẫn của mình lúc trước sao mà điên rồ, sao mà đáng xấu hổ. Nhưng cũng may là họ còn được cứu sống để mà hối hận. Nếu lúc trước, họ không được cứu thì liệu còn có cơ hội hay không?

Nếu có một ngày con đứng trước sự lựa chọn: Hi sinh hay không? Ba hi vọng con hãy suy nghĩ cho thật kĩ những điều này: Đối tượng để con hi sinh có xứng đáng không?

Khi hi sinh hết rồi, liệu con còn có thể tiếp tục hi sinh nữa hay không? Hay là con đã hi sinh đến tận cùng mà không đòi hỏi một cái giá nào cả?

*Con hi sinh hết rồi, liệu con còn có thể tiếp tục hi sinh nữa hay không?
Hay là con đã hi sinh đến tận cùng mà không đòi hỏi một cái giá nào cả?*

Chương 16

Những thiếu niên bướng bỉnh

Đầu năm nay, ba nhận lời mời đến diễn giảng ở một trường trung học tại Đài Bắc. Trước khi đi, một thầy giáo ở trường đã nói với ba rằng: “Đừng có coi thường bọn choai choai, bọn học sinh nam ngày nay không giống như ngày trước, bọn chúng cứ tự cho mình tài giỏi lắm, chẳng coi ai ra gì cả. Đặc biệt đáng sợ là ở chỗ, chúng không phân biệt được trắng đen, chẳng hạn khi tổ chức thi hợp xưởng trong toàn trường, rõ ràng là biểu diễn rất xuất sắc, nhưng bọn chúng lại chê bai này nọ; thế nhưng những chương trình dở ẹc lại được bọn chúng vỗ tay nhiệt liệt...” Khi ba lên khán đài, không khí quả thật đang hỗn loạn: Phía trước thầy hiệu trưởng phát biểu, ba chẳng nghe được mấy câu. Đến lượt ba nói thì không khí có vẻ yên tĩnh đi nhiều nhưng vẫn có cảm giác như tiếng ong kêu. Điều làm người ta không hiểu là mặc dù có rất nhiều học sinh đang nói chuyện riêng ở bên dưới, nhưng hễ ba kể đến đoạn nào buồn cười là lập tức có phản ứng ngay. Thỉnh thoảng, ba đặt câu hỏi yêu cầu trả lời thì thậm chí những học sinh ngồi tí dưới cùng cũng có thể trả lời chính xác câu hỏi. Điều này làm ba thực sự không hiểu: Lẽ nào những cậu học sinh nam 16, 17 tuổi kia lại có thể phân tâm hay sao, vừa có thể nói chuyện vừa có thể nghe giảng được hay sao? Ba có ngay được câu trả lời. Rất nhiều học sinh viết thư cho ba, đồng thời hẹn gặp ba ở xưởng vẽ. “Chú có biết bọn cháu nghe chú nói thấy khổ sở đến mức nào không?” - Một cậu học sinh nói với ba khi gặp mặt trực tiếp - “Bọn cháu vừa nói chuyện với nhau, vừa tận dụng khả năng nghe mẫn cảm nhất để nắm bắt lấy từng lời chú nói”. “Thế tại sao các cháu không im lặng mà nghe, hoặc nhắc nhở những bạn đang nói chuyện?” - Ba hỏi. “Sao mà như thế được ạ, nếu thế thì bạn bè sẽ cho là tính vị là thích thể hiện, là bị coi thường ngay. Thế nên bạn nào cũng muốn giữ im lặng để lắng nghe, song lại phải cố gắng giả bộ bất cần”. Ba chẳng trách các bạn ấy, vì ba thấy thời cấp 3 của mình trong bản thân họ. Hồi học cấp 3, ba và các bạn làm báo tường, được nhà trường xếp riêng cho một phòng nhỏ ở chân cầu thang để sử dụng, thế là ba và các bạn biến nó thành mảnh đất riêng của mình. Trong phòng, ngoài bàn ghế ra mọi người còn trải thảm dưới nền nhà nữa, cũng có khi trốn học chui vào đây ngủ ngon lành. Các bạn khác bảo nhóm của ba ngông cuồng to gan, còn bọn ba tự cho mình là những anh hùng. Thậm chí còn có cậu cố ý trốn vào đó hút thuốc. Cậu tổ trưởng môn Đạo đức bước vào, phát hiện ra, nhưng ngại không nói, chỉ cười mà hỏi: “Hình như có mùi gì là lạ?”, thì các bạn lại đắc ý vỗ vai cậu tổ trưởng, nói: “Tổ trưởng của chúng ta nên sống tốt hơn đi cho!” Đặc biệt, điều không thể tha thứ được là lúc bấy giờ có một số học sinh dám ngang nhiên bịa chuyện “Thầy X đánh học sinh”, “thầy chủ nhiệm nọ tham ô...” mà tin đồn khi đã lan ra thì sẽ được truyền khẩu từ người này sang người khác, miệng lưỡi thế gian, mặc dù

chẳng có bất kỳ ai có chứng cứ xác thực, nhưng cứ một đồn mười, mười lại đồn trăm! Ai dám đứng ra thanh minh? Dám đấu tranh, dám chỉ ra những sai trái của kẻ có thế lực, có uy quyền là một hành động vô cùng dũng cảm! Hành động anh dũng này phải đấn g được ca ngợi, chẳng phải thế sao? Vấn đề là ở chỗ, kể cả ba cũng vậy, sao mọi người lại không nghĩ rằng, dám lội ngược dòng, bác bỏ ý kiến sai của số đông, giống như việc Tư Mã Thiên bênh vực Lý Lăng, Hàn Dũ can gián ngênh phạt cốt, bị giáng chức, đó chẳng phải là biểu hiện của lòng dũng cảm hay sao? Hơn nữa, đó là một hành động đầy quả cảm, quyết liệt! Hành động đó không phải là hành động tát nước theo mưa, mà nó xuất phát từ tiếng nói của lương tri và chính nghĩa! Thực ra, không chỉ những cậu choai choai mười sáu mười bảy tuổi mới có những hành động anh dũng mù quáng theo cách như vậy, mà ngay cả sinh viên đại học cũng thế. Ba còn nhớ trong một khóa học mà ba dạy, có một cậu học sinh nam không những đã ngang nhiên đi muộn về sớm mà còn thường xuyên cãi lại thầy. Ba biết rằng, cậu ta làm như vậy là nhằm thu hút sự chú ý của các bạn học sinh nữ, do đó ba cũng chẳng để ý làm gì. Mãi cho đến một hôm, có rất nhiều các bạn nữ sinh không chịu được nữa, phải thốt lên: “Bạn có muốn nghe giảng nữa không? Nếu không thì hãy cút ra ngoài!” Ban đầu, cậu ta lộ vẻ ngạc nhiên, sau đó đứng dậy và cặp sách vớ ra ngoài thật. Ai cũng tưởng rằng cậu ta sẽ không bao giờ xuất hiện nữa. Nhưng cậu ta đã xuất hiện. Trước khi mọi người vào lớp học, cậu ta đã ngồi ở góc lớp. Từ đó, cậu trở thành một con người hoàn toàn khác. Hết giờ học, cậu còn nán lại giúp ba một số công việc. Kết quả học tập cuối kỳ, cậu ta đạt loại A! Đó là điều mà cậu xứng đáng nhận được, bởi vì cho dù cậu thích cãi lại thầy, thì mỗi lần kiểm tra, cậu đều trả lời rất tốt. Một mặt cậu thích tỏ ra bướng bỉnh, nhưng mặt khác vẫn nỗ lực học tập. Càng ngày, ba càng quý mến cậu học trò này. Ba biết những cậu học sinh có tính bướng bỉnh, thường tập trung hết sức mình để phát huy hết khả năng trong học tập, trong sự nghiệp và đều đạt được những thành công mỹ mãn trong tương lai. Điều quan trọng nhất là cậu ấy “biết sai để sửa”, dám dũng cảm sửa sai trước bạn bè. Nếu không phải là người có dũng khí lớn, thì làm sao làm được như vậy?! Con cũng có tính bướng bỉnh phải không? Điều đó không có gì là xấu cả. Nhưng con phải biết rằng, lúc nào là thời khắc cần phải có đại dũng!

Chương 17

Đừng để bản thân càng thêm cô độc

Chiều tối, khi đang đứng trước cửa tòa nhà văn phòng, ba tình cờ nhìn thấy một chiếc xe buýt chạy ngang qua, có một người da đen ngồi hàng ghế phía sau đang hướng mắt ra ngoài cửa sổ. Hình ảnh ấy bất chợt làm ba nhói đau khi nhớ lại một câu chuyện trên một chuyến xe buýt nhiều năm trước tại New York: Một phụ nữ da đen dắt đứa con nhỏ chừng 4-5 tuổi lên xe, đứa nhỏ không phải mua vé chạy tốt lên hàng ghế trên ngồi, còn người mẹ thì rút tiền ra trả. Xe vừa đi được một đoạn ngắn, chị bị tài xế gọi giật lại: - “Ê chị trả thiếu tiền này”. Người mẹ quay lại, cúi đầu, đếm thật cẩn thận, lẩm bầm, nói: “Có thiếu đâu nhỉ?” - “Thế à?” – tài xế đưa mắt nhìn lại một lần nữa rồi xua tay nói: “Không thiếu, chị đi đi”. Nhưng điều làm mọi người kinh ngạc đã xảy ra, người mẹ tiến về phía đứa bé, rồi đột nhiên giơ tay tát thẳng vào mặt nó một cái nảy dom đóm mắt. Đứa bé dờ

ra một lúc, đưa bàn tay bé xíu ôm lấy một bên má rất bông của mình, ánh mắt lộ vẻ kinh hãi. Rồi cuối cùng, nó òa khóc. - “Cút ngay ra đằng sau ngò, mày quên mày là một đứa da đen à, da đen chỉ xứng đáng ngồi hàng ghế sau thôi” - Người mẹ quát to. Tất cả mọi người trong xe im lặng, ai cũng như ai, đặc biệt là những người da trắng đều cảm thấy cái tát bông rất kia như thể giáng xuống mặt mình vậy. Tối đó, ba kể chuyện này cho mẹ con nghe, mẹ con đã kể một câu chuyện khác cũng thương tâm như thế: Một học sinh da đen đã viết vào đơn xin nhập học thế này: “Trong kí ức thời niên thiếu của tôi, cái hiện về rõ nét nhất đó là hình ảnh của lần đầu tiên tìm đến các bạn da trắng chơi đùa. Tôi mỉm cười đứng giữa những người bạn da trắng, nhưng các bạn ấy chẳng đếm xỉa gì đến tôi, như thể không có sự hiện diện của tôi vậy. Tôi tủi thân đứng khóc, một người bạn khác cũng da đen như tôi đi đến, nhưng cậu ta không an ủi tôi mà còn nhìn tôi chế giễu: “Mày không thử nhìn xem da mày màu gì à?” Tôi về nhà, lấy xà phòng tắm mãi, thậm chí còn dùng cả bàn chải để cọ nữa, hi vọng có thể làm mình trắng ra, nhưng cái trôi đi không phải là màu đen của da mà là màu đỏ, là máu!” Những dòng chữ khiến người ta quặn lòng! Ba cảm thấy cơ hồ như dòng máu đỏ tươi ấy đang chảy trước mắt mình vậy, nó cũng làm ba nhớ đến một bộ phim: Một đứa bé da đen bị thương, một đứa bé da trắng đã kinh ngạc thốt lên rằng: “Trời ơi, máu của nó cũng màu đỏ này!” Đây không phải là một câu chuyện gì mới mẻ, bởi vì chúng ta cũng thường gây ra những chuyện tương tự như thế. Chúng ta đã tự chia con người thành những đẳng cấp khác nhau một cách tự nhiên, lừa dối lương tâm, tự cho mình cao hơn người khác một bậc, cố tình bỏ qua cái chữ “con người” mà ai cũng như ai. Có một người bạn của ba gần đây tìm được một căn nhà như từ lâu chú ấy vẫn thường mơ ước, trước mặt là một thảm cỏ xanh mượt, sau lưng là dốc núi, xa hơn nữa có thể nhìn thấy biển và núi. Nhưng trước hôm kí kết hợp đồng một ngày bỗng dưng chú ấy thay đổi quyết định, nguyên nhân là chú ấy được biết cách khu nhà ấy không xa là một khu nhà ở với giá rẻ. Chú ấy nói: “Cậu chịu được cái cảnh sau này con cái mình chơi bởi giao lưu với lũ trẻ của khu nhà ở rẻ tiền đó không? Bỏ ngàn ấy tiền ra mua nhà thì cũng phải có những người hàng xóm đáng giá ngàn ấy tiền chứ?” Câu chuyện này cũng làm ba nhớ lại mấy năm trước khi ba cùng một người bạn đi tham quan núi A Li. Ba đi tàu hỏa đến Gia Nghĩa rồi thuê ô tô lên núi. Xe chỉ có bốn chỗ ngồi nên ba phải ngồi cùng một đôi vợ chồng không quen biết. Trên đường đi, họ đã bắt chuyện với ba. Họ kể cho ba nghe về công việc nặng nhọc của họ tại nhà máy sản xuất giấy thế nào, ba kể về những ngày sống ở New York ra sao... Khi xuống xe, người bạn kia của ba tỏ ra rất không vui, nói rằng: “Việc gì cậu phải nói chuyện với bọn thợ thuyền này làm gì, mất hết cả tư cách!” Thực ra khi nói câu này thì chính chú ấy đã làm mất đi tư cách. Bởi vì không biết tôn trọng người khác - điều đó chứng tỏ sự kém hiểu biết của bản thân, thậm chí chính sự tự ti đã sinh ra tự cao tự đại. Ba từng gặp trường hợp một họa sĩ mang tranh đi triển lãm ở Mỹ, được người xem hết sức tán thưởng và hoan nghênh nhiệt liệt. Khi được hỏi: “Mối quan hệ giữa hội họa Trung Quốc và hội họa Nhật Bản?” Câu trả lời của họa sĩ đó là: “Hội họa Nhật Bản học từ Trung Quốc, tuy có cốt mà không có hồn, không hàm súc, không đáng xem”. Chưa nói hết câu, người xem đã lục tục tỏ ra thất vọng, ra về. Ông ta không biết rằng: Đề cao mình không cứ phải phủ nhận người khác. Anh có thể không tán đồng nhưng không được hoàn toàn phủ nhận! Những người phủ nhận người khác thường là những người không có mối giao tế thật tốt với những người xung quanh, bởi vì trong lòng họ có một hàng rào ngăn trở người khác - và đó đồng thời cũng là điều ngăn trở chính mình. Cô giáo dạy tiểu học của con đã từng nói với ba rằng: “Khi anh phát hiện ra đứa trẻ học lớp dưới có thái độ phân biệt chủng tộc thì không cần phải tìm phụ huynh nó

nói chuyện làm gì, vì suy cho cùng, sự miệt thị chủng tộc của chúng phần lớn học được từ bố mẹ. Chỉ có điều tôi lo lắng là những đứa trẻ như thế khi lớn lên sẽ trở nên cô độc trong xã hội mà thôi”. Cô giáo nói những điều này là vì con bị bọn trẻ da trắng miệt thị, chúng gọi con là “Tên nô lệ nước Thánh”. Con còn nhớ khi về nhà ba đã an ủi con thế nào không? Ba nói rằng: “Nếu con oán trách xã hội này không công bằng thì chi bằng con hãy tự mình nỗ lực tạo ra một xã hội công bằng hơn có hơn không. Khi thấy người da trắng miệt thị người da vàng, con càng cần phải nỗ lực hơn nữa để chứng minh rằng người da vàng không thua kém gì người da trắng cả. Con cũng càng cần phải tôn trọng người thuộc chủng tộc khác. Nếu con cũng miệt thị người da đen, thì con dựa vào cái gì mà đòi những người da trắng không được miệt thị con?” Chính vì thế ba đã nói với hai người bạn của mình, một người cùng đi núi A Li, và người kia là người định mua ngôi biệt thự rằng: “Chúng ta may mắn được sống trong một quốc gia không có sự phân biệt về sắc tộc, hà tất phải tự mình phân biệt đẳng cấp? Hòn đảo Đài Loan vốn đã nhỏ bé, nằm một mình giữa biển mênh mông chẳng đã đủ cô độc rồi sao, có cần phải khiến mình càng thêm cô độc nữa hay không?” Trước khi con tốt nghiệp, chuẩn bị bước vào đời, ba viết bức thư này cho con, hi vọng con sẽ có một trái tim vị tha và rộng lượng!

Tôi về nhà, lấy xà phòng kỳ cọ mãi, thậm chí dùng cả bàn chải cọ nữa, nhưng cái trôi đi không phải là cái màu da đen kia mà là màu đỏ là máu!

Chương 18

Tín hiệu yêu thương

Chiều nay, vừa bước vào phòng đọc sách, cha liền nhìn ngay thấy bốn con sâu to đang ở trên bàn viết. Chúng bất động, trông giống như những con quái vật trong bộ phim “Chiến tranh giữa các vì sao”. Lại gần nhìn kỹ thì hóa ra là vỏ của bốn con ve vừa lột xác. “Ai lại để mấy thứ bẩn thỉu này lên bàn làm việc thế nhỉ?” Ba nghĩ thầm, định nói to lên nhưng ghìm lại được. Đây không thể là trò đùa của mẹ con hay của con được, bởi vì con và mẹ không có thời gian mà đùa mấy trò này, tất nhiên càng không phải là em gái con, vì em nó không bạo như thế. Ba định quát lên nhưng rồi chuyển giọng: “Ồi, mấy cái vỏ này tuyệt thật”. Đang nói vậy thì bà nội con vui vẻ đi vào: “Ừ, ngày trước thấy trong tủ có một con, biết là con sưu tập nên khi thấy mấy cái này trong vườn, mẹ vội nhặt vào cho con đây”. Bà cụ 84 tuổi cười hồn nhiên như đứa trẻ vậy. Cụ đâu biết rằng, cái vỏ này chỉ lạ lẫm khi còn ở Đài Bắc mà thôi, còn như ở trong vườn này, chỉ cần trèo lên cành cây khô trên cao kia là có thể nhặt được cả đống. Con có thể thắc mắc tại sao ba không nói rõ điều ấy cho bà nội nghe, nhưng con thử nghĩ xem, bốn cái vỏ sâu bình thường ấy là bao nhiêu tình cảm của bà. Khi nghe ba tán dương, bà đã vui thế nào! Còn nhớ ngày trước trong phòng vẽ của ba lúc nào cũng treo mấy bức tranh vẽ bôi xóa, sửa chữa của trẻ con hay không? Tại sao ba lại treo mấy bức ấy? Bởi đó là những bức tranh do cô con gái nhỏ của một cậu bạn của ba vẽ tặng. Mỗi lần người bạn học đó đến chơi, thấy tranh của con gái mình được trang trọng treo ở nơi bắt mắt nhất thì vui biết chừng nào. Sau đó vài

tuần, cậu bạn ấy mang đến một bức tranh khác, nói: “Bây giờ cháu nó tiến bộ hơn rồi, đôi bức mới này tặng thầy giáo!” Có thể con cười ba là giả tạo! Nhưng thế nào là giả tạo, thế nào là thật? Ba thấy trên thế giới này điều chân thật nhất chính là sự quan tâm. Ba làm như vậy để biểu thị sự quý trọng của ba đối với tình cảm của đứa trẻ, cũng để ca ngợi tình yêu thương của cậu bạn đó, lúc nào ba cũng được đón nhận tình cảm mới, ba khơi dậy niềm đam mê hội họa của đứa trẻ. Điều này không phải là đã thật hơn bất kì thứ nào khác ư? Ba tin rằng chắc chắn con còn nhớ, khi em gái con còn chập chững biết đi, có lần nó đã hái trong vườn tặng con một bông hoa bồ công anh, con nhận xong rồi ừ ừ vứt đi. Em con lại cần mẫn hái từng bông một tặng mẹ con. Mẹ con vui vẻ reo lên: “Những bông hoa vàng nhỏ xíu đẹp quá, cảm ơn con gái, cảm ơn!”, rồi mẹ cài những bông hoa đó lên tóc. Thử hỏi, từ đó trở đi, em gái còn hái hoa tặng con nữa không? Còn mẹ con thì luôn luôn có những bông hoa bồ công anh nhỏ xíu ở bên mình. Trên thế giới này, bất luận là người già hay đứa trẻ đang tập đi đều tràn đầy trong mình tình yêu, đều cảm thấy thật hạnh phúc khi tình yêu của mình được người khác ghi nhận. Có thể nói, con người ta lúc nào cũng muốn đón nhận và truyền đi những tín hiệu yêu thương cho người khác, có những điều tưởng như rất đổi bình thường, những hành động như không hề có chút ý nghĩa gì nhưng thực ra lại bao hàm rất nhiều ý nghĩa sâu xa. Hồi học đại học, có một lần cả lớp đi picnic, một cậu bạn học đã trèo lên vách núi hái xuống một bó cỏ dại tặng các bạn gái cùng lớp. Mấy tháng sau, cậu ấy nói với ba rằng: “Mình phát hiện ra mình có thể yêu được rồi, không phải mình chủ động đi yêu người ta mà là cô ấy làm mình không thể không yêu”. Thấy ba có vẻ không hiểu lắm, cậu ấy giải thích thêm: “Hôm trước kỉ niệm ngày thành lập trường, khu kí túc của nữ cũng mở cửa và mọi người được phép tham quan, cậu biết mình nhìn thấy gì không, trên giường của cô bạn gái cùng lớp ấy có một cái hộp bằng thủy tinh, bên trong đựng một cọng cỏ khô đã úa, màu sẫm đen lại. Lúc đầu mình cảm thấy rất kì lạ, chú ý hơn một chút, mình phát hiện ra rằng đó chính là cọng cỏ mà mình đã tặng cô ấy rất lâu trước đây...” Sau đó họ yêu nhau thực sự! Con thử nói xem, cọng cỏ khô kia chẳng phải là tín hiệu tình yêu đó sao. Cái làm người ta dễ cảm động nhất là ở chỗ những biểu hiện rất bình thường của mình lại được người khác để ý đến. Bởi vì nếu không có tấm lòng, không có tình yêu thì ai chú ý đến những hành vi cử chỉ nhỏ của người khác làm gì. Có một cô thư kí rất nổi tiếng trong giới chính trị, mặc dù trình độ không cao, ngoại ngữ cũng bình thường, nhưng cô lại là đối tượng trọng dụng của rất nhiều người. Bởi vì một lẽ, cô ấy làm việc cho ai thì người ấy cũng rất thành đạt, thăng tiến trên chính trường. Nghe có vẻ mê tín, nhưng con biết điểm mạnh nhất của cô ấy là gì không? Cô ấy nói với ba rằng: “Những người làm chính trị thường lo nghĩ những chuyện lớn, ít để ý đến những việc nhỏ nhặt của người khác. Công việc của tôi là trước mỗi buổi tiếp khách của sếp, tôi thường phải tìm hiểu rồi nhắc sếp xem hôm đó ông phải gặp những người nào, việc công và việc tư của người đó ra sao, gần đây cuộc sống của họ có xảy ra chuyện gì hay không. Thậm chí tôi còn viết hẳn ra giấy, lúc trên xe đọc lại cho sếp nghe thêm một lần nữa. Thế là kể cả những người bạn lâu ngày không gặp, sếp của tôi vẫn có thể nói chuyện một cách thân mật và nắm rõ tình hình gần đây của bạn. Ví dụ: “Con trai mới sinh của anh thế nào, có khỏe không?”, “Con trai anh sắp kết hôn rồi đấy nhỉ?”, “Nghe nói chị nhà vừa đi du lịch châu Âu về?”, “Bài phát biểu trên báo của anh thật là hay!”... Thế là mọi người đều có cảm giác được đối phương quan tâm. Họ ngạc nhiên vì sự nhạy bén trong thông tin, về trí nhớ tuyệt vời của sếp. Thế nên đương nhiên ông được mọi người hoan nghênh và ủng hộ, công việc cũng vì thế mà trở nên thuận lợi hơn”. Nghe những chuyện như thế, con cho là họ giả dối sao? Thực ra hoàn toàn không

phải thế. Chỉ cần con để ý đến, ghi nhớ lấy và biểu hiện ra thì sẽ không là giả dối đâu”. Đó chính là sự quan tâm! Mà sự quan tâm sẽ giành được sự báo đáp xứng đáng!

Mình bắt gặp trên giường bạn gái một cái hộp thủy tinh, bên trong đựng một cọng cỏ khô đã úa vàng... Đó chính là cọng cỏ mà mình đã tặng cô ấy.

Chương 19

Rời khỏi chiếu bạc

Buổi sáng, tiện thể có bác làm vườn đến cắt cỏ, nhà mình nhờ bác ấy nâng cái gôn bóng rổ lên cao khoảng 10 cm nữa, rồi thử ném vài cú xem sao.

Xong xuôi, ba vào phòng làm việc vẫn thấy con đứng ngoài đó ném bóng, xem ra việc ném vào lưới quá khó khăn với con. Ba gọi con liền mấy câu nhưng con chỉ vâng dạ cho qua rồi vẫn tiếp tục ném bóng. Cho đến khi ba phải quát lên: “Tiếng con chơi bóng ảnh hưởng đến công việc của ba”. Khi đó mới miễn cưỡng dừng lại. Lúc quay vào nhà, con còn cố ném thêm vài lần nữa. “Bây giờ là sáng sớm, ném vài quả là đủ rồi, con nên tranh thủ lúc tinh thần thư thái mình miễn nhất để nghĩ những việc cần thiết hơn, chiều rồi mới chơi bóng chứ!”, “Mà quan trọng hơn là con phải biết học cách kiềm chế bản thân, cần dừng lại, phải dừng lại được!” – Ba nói với con thế. “Đương nhiên khi cần dừng lại, con đã dừng lại được, thu bóng lại chẳng là đã dừng lại đấy thôi, điều này có gì là lạ đâu” – Con ương bướng trả lời.

Vậy ba hỏi con, một khi con bạc đã ngồi vào chiếu bạc thì liệu gì súng vào mạng sườn mà bảo anh ta đừng chơi nữa liệu có được hay không, chứ đừng nói đến việc cần dừng lại là dừng lại được. Bao nhiêu con bạc nghĩ rằng: “Thêm một ván nữa, một ván nữa thôi, thắng một cái là về”. Nhưng kết quả là hết ván này đến ván khác, thua đến tán gia bại sản!.

Những gì mà con bạc đó nghĩ chẳng giống khi con nghĩ rằng: “Ném thêm một lần nữa, một lần nữa, vào một cái là thôi ư?” Vì vậy con không nên nghĩ “thêm một lần nữa”. Thế giới này có bao nhiêu người chỉ vì trì hoãn, khát lần mà thất bại đó thôi. Nhớ lúc còn nhỏ, ba rất thích ăn sôcôla, mỗi lần ông nội mua sôcôla về đều nói với ba rằng: “Sôcôla đắt lắm. Con phải chia ra ăn từ từ, đừng ăn hết một lúc nhé”. Khổ nỗi sôcôla lúc đó không giống như những thanh sôcôla chia thành từng ô, từng ô như bây giờ. Ba đành phải cắn vào những chỗ lồi ra, ăn trước những chỗ có góc nhọn. Nhưng cắn đi cắn lại vẫn có những chỗ lồi ra lõm vào không đều, ba vẫn tiếp tục cắn, dù biết rằng đã ăn không ít, nhưng vì cứ nghĩ rằng: “Ăn nốt miếng này rồi thôi” nên cứ tiếp tục. Cuối cùng mặt mũi dính đầy sôcôla, trên tay chỉ còn lại một mẩu bé tí như cục đường, ba tặc lưỡi ăn nốt miếng còn lại. Nếu không phải là thanh sôcôla mà là tiền thì có phải ba đã thực sự không biết kiềm chế rồi không, từng bước thỏa hiệp với bản thân, cuối cùng trở thành kẻ trắng

tay, tán gia bại sản. Từ đó có thể thấy, “tự mình thỏa hiệp” thực ra là thiên tính của loài người. Tuy nhiên, con cũng nên biết, nếu không thể chiến thắng thiên tính, con người ta thật khó đạt được những thành tích hơn người.

Ba thường nói: “Một người đàn ông không biết lúc nào cần phải dứt ra khỏi người phụ nữ. Một người phụ nữ không biết lúc nào phải dứt ra khỏi con cái. Họ sẽ không bao giờ thành đạt!” Vấn đề là: Yêu người khác giới, yêu thương con cái không phải là thiên tính của con người hay sao? Lẽ nào muốn thành công thì phải quay lưng lại với những thiên tính ấy?

Hãy để ba nói tiếp: Con còn nhớ ngày trước bên ngoài cửa sổ phòng ngủ của ba thường đặt một cái máng đựng thức ăn cho chim không? Mỗi lần xuân về, ba thường nắp vào cửa sổ, lên quan sát lũ chim mẹ mớm mồi cho chim con. Chim sẽ thường rất nhiều con, xếp hàng bốn năm con chim non, lông vũ sỗ tung, đứng chen chúc nhau. Mỗi lần chim mẹ tha mồi về là lũ chim con cứ khua khua đôi cánh, miệng há to phát ra những tiếng kêu chiêm chiếp. Lúc đầu, chim mẹ bao giờ cũng đến bên máng thức ăn, ăn tiểu mạch rồi xả xuống đất, sau đó mới bay đến bên lũ chim non. Nhưng rồi dần dần số lần chim mẹ mớm mồi cho con thưa dần, một số con tiến gần đến chim bố mẹ, chim bố mẹ mới miễn cưỡng mớm cho chim con mà thôi.

Nhưng qua thêm một thời gian thì tình hình không giống thế nữa, chim bố mẹ không những không mớm mồi nữa mà còn trốn lũ chim con, thậm chí chúng còn tấn công để không cho lũ chim con tiến gần lại mình. Ba tự hỏi, phải chăng dứt lũ con ra khỏi bản thân mình cũng là một thiên tính, bởi vì nếu không làm như vậy thì bố mẹ không thể thành công mà con cái cũng khó lòng độc lập được. Nói đi nói lại, đến loài chim còn biết kiềm chế bản thân, dừng lại đúng lúc cần thiết để có được những cái lớn hơn. Vậy chúng ta là con người, lẽ nào lại không thể làm được như thế? Hãy nhớ, ném thêm một quả bóng, ăn thêm một miếng, chơi thêm một ván bài, ngủ thêm một phút thoạt nghe tưởng như đó là những việc nhỏ nhặt, nhưng những con “vì trùng” trong cái thói “tự thỏa hiệp” đó có thể xâm nhập vào tận xương tủy, khiến con suốt đời không đứng được thẳng.

Một người đàn ông không biết lúc nào cần phải dứt ra khỏi người phụ nữ. Một người phụ nữ không biết lúc nào phải dứt ra khỏi con cái. Họ sẽ không bao giờ thành đạt!

Chương 20

Quả bóng lăn qua đường, nhưng người chó có chạy qua

Tối nay hai bố con đánh bóng trong sân, không cẩn thận làm bóng rơi xuống dốc núi. Con vừa chạy đuổi theo, vừa ngăn quả bóng lại. Thấy bóng lăn qua đường, cũng may con không lao theo bóng mà chạy qua đường, bởi vì một chiếc ô tô vừa phóng vụt tới. Con còn nhớ lúc bóng lăn qua đường, ba đã hét lên thế nào phía sau con không. Ba hét lên

rằng: “Kệ quả bóng lăn qua đường, còn người không được qua”. Lúc còn nhỏ, ông nội của con cũng thường nhắc nhở ba như thế. Vậy nên mỗi lần gặp trường hợp bóng lăn qua đường, ba vẫn thường nhớ lại câu nói đó mà dừng bước, đứng nhìn thật cẩn thận hai bên đường rồi mới chạy qua nhặt bóng. Mặc dù nói: “Người không được qua” thực ra người cũng qua đường rồi, chỉ có điều không phải qua đường một cách vội vã bất cẩn mà thôi. Sau đó, lúc mới lên trung học, có một lần ba chạy theo một chiếc xe buýt khi chợt nhìn thấy nó cách bên không xa, nhưng không cẩn thận nên bị ngã một cú đau. Tay, chân, đầu gối bị rách và chảy máu. Bà nội con trách ba: “Ba con lúc còn sống không phải đã nói với con rằng: “Bóng lăn qua đường, nhưng người chớ có chạy qua rồi đó sao?”

Ba mươi năm qua đi, câu nói đó vẫn còn mãi trong kí ức của ba. Ông nội nói “quả bóng” cũng để tượng trưng cho những thứ khác như hộ chiếu, đồng hồ đeo tay, bút máy, tiền bạc hay những đồ vật quý báu...

Khi ba bị cướp giật trong ngõ hẻm; khi ba vẽ kí họa trên cầu, không may bị gió cuốn giấy vẽ xuống sông; khi lên núi, balô bị rơi xuống dốc. Rất nhiều lần khác nữa, rõ ràng biết rằng chỉ cần chớp vội một cái là có thể giật lại được những thứ của mình, nhưng ba vẫn giữ được thái độ bình tĩnh giống như đứa trẻ năm nào đứng bên đường thanh thần nhìn thứ đồ chơi yêu quý nhất của mình lăn qua đường vậy.

Có thể con thấy rất ngạc nhiên vì người cha vốn thường rất can đảm và đầy sức sống của con bỗng dừng lại trở nên yếu đuối nhường ấy. Nhưng tại sao con không tự hỏi rằng ba đã làm bao nhiêu việc to lớn, đã trải qua bao hoàn cảnh hiểm nghèo mà vẫn đứng vững hiên ngang?

Lúc còn trong quân đội, có một viên chỉ huy cao lớn, khôi ngô, mỗi lần chỉ huy huấn luyện, ông ta chỉ cần đứng lên phía trên, chẳng cần phải hò hét cũng đã có đủ uy phong để chỉ đạo người khác.

Còn nhớ hồi đó mỗi lần huấn luyện cách bò trườn tiến công, chỉ cần thấy chiến sĩ nào giơ cao chân lên một chút là viên chỉ huy đó tiến đến đạp một cái thật mạnh vào chân: “Nếu đây là trận đánh thật thì cái chân này của đồng chí đã bị bắn nát từ lâu rồi!” Nói xong viên chỉ huy đó đứng ra làm mẫu ngay. Mặc dù có thân hình và đôi chân to lớn, nhưng khi nằm, cả cái thân hình to lớn ấy phút chốc trở nên mỏng dính, ép sát xuống mặt đất. Sau cùng ba kể con nghe một câu chuyện thú vị thế này: Gần đây ba đọc được một báo cáo nghiên cứu nói rằng, theo thống kê, những đứa trẻ khi học mẫu giáo nhìn thấy thức ăn nhưng không ăn ngay mà chờ thứ khác ngon hơn, những đứa trẻ ấy khi học lên trung học thường có kết quả học tập tốt hơn.

Nếu ví những thức ăn kia là quả bóng lăn qua đường, thì những đứa trẻ biết chờ đợi, biết nghĩ xa hơn một chút, không phải sẽ đứng bên đường bình tĩnh quan sát hay sao? “Bóng lăn qua đường. nhưng người chớ có chạy qua”. Câu nói học được từ ông nội, giờ đây ba tặng lại cho con, hi vọng nó sẽ có ích cho con suốt cả cuộc đời.

Anh ta tự mình đứng ra làm mẫu. Một con người cao lớn phút chốc mỏng dính lại, ép sát xuống mặt đất.

Chương 21

Hãy tự mình quyết định

Vì bận chuyển nhà mà gần đây ba bận tối mắt tối mũi, ấy vậy mà lần nào hỏi con chuẩn bị đến đâu rồi, con đều nói: “Vội gì ba, chỉ cần một lúc là con làm xong ngay ấy mà”. Cho mãi đến hôm nay khi chỉ còn hai ngày nữa là công ty chuyển nhà mang xe đến dọn dẹp, con mới bắt đầu mang hộp cát tông vào phòng mình thu xếp, miệng không ngừng đặt ra những câu hỏi: “Làm thế nào để gấp đầy hộp lại nhỉ? Sách không dùng đến, mang tặng thư viện được không nhỉ? Hết băng dính rồi thì làm thế nào? Sổ ghi chép từ năm kia có nên để lại không nhỉ? Sách bỏ đi, vứt vào thùng rác có được không?”... Và câu trả lời của ba lúc ấy là: “Con hãy tự mình quyết định lấy!”

Chắc khi nghe thấy câu này con thích lắm. Còn nhớ lúc ba còn nhỏ, lần đầu tiên nghe bà nội nói thế, ba tự nhiên có một cảm giác hưng phấn đặc biệt, như thể nghe thấy người ta nói: “Tiền mừng tuổi của con, con có thể giữ lấy mà dùng”. Điều đó chứng tỏ tự mình đã làm chủ bản thân rồi. Tự mình làm chủ là một việc thực sự giỏi giang!

Làm chủ nghĩa là không phải bắt cứ việc gì cũng phải xin ý kiến người khác, làm chủ nghĩa là có thể làm việc theo những gì mà mình mong muốn. Làm chủ nghĩa là có quyền chủ động, chi phối. Làm chủ nghĩa là không cần nghe người khác sai bảo. Nhưng nên nhớ, làm chủ cũng có nghĩa là con phải hoàn toàn chịu trách nhiệm trước những việc mình làm, thậm chí phải chịu trách nhiệm trước những người khác nữa, bởi vì hành vi của bản thân sẽ ảnh hưởng đến người khác, tất nhiên tự mình làm chủ cũng cần phải tính đến sự ảnh hưởng của mình đến những người khác. Ví dụ, ba là chủ gia đình, thoát nghe có vẻ uy quyền lắm nhưng thực ra làm chủ gia đình nghĩa là ba phải chịu trách nhiệm trước tất cả những thành viên trong cả gia đình.

Hôm nay, ba muốn con làm chủ, làm chủ trong việc tự thu xếp đồ đạc của con. Con có quyền quyết định đối với những thứ là của con, giữ hay không giữ, mang về nhà mới hay vứt vào sọt rác? Tất cả đều nằm hết trong quyền quyết định của con! Tất nhiên, một cách tương đối, con cũng cần xem xét nên bỏ cái gì và giữ lại cái gì. Việc lỡ vứt đi cái không nên vứt, con sẽ bị tổn thất ra sao. Đặc biệt hơn, trước đây con đều hỏi ba cái này làm thế nào, cái kia làm thế nào, còn hôm nay ba cho con tự quyết định lấy!

Con nói con không có băng dính để dính hộp cát tông, ba nói ba có nhưng ba cũng đang cần dùng, không thể nào cho con dùng chung được. Con có thể lục tung các thứ lên mà tìm hoặc chạy sang hàng xóm mượn, hay có thể đợi mưa đi xa hàng dặm để mua. Nhưng, không nên hỏi ba phải làm thế nào. Hôm nay, con tự nghĩ lấy cách giải quyết!

Con đừng nghĩ ba lạnh lùng, bởi con đã đến cái tuổi cần phải tự mình chịu trách nhiệm trước bản thân rồi. Sách của con chứ không phải sách của ba, ba không thể lựa chọn thay cho con được; thùng giấy của con chứ không phải của ba, ba không có tài phân thân để giúp con. Song điều quan trọng nhất là: Con không phải là ba, càng không phải là cái bóng của ba, ba không thể thay con làm chủ suốt cả cuộc đời!

Có lần, cha thấy vị chỉ huy nói: Lúc đánh trận, cấp trên chỉ chỉ đạo anh mấy giờ mấy phút thì tấn công, chứ không hỏi xem người anh đã thấm mệt rồi, liệu có thể xoay xở nhanh như thế hay không, họ cũng không hỏi xem vũ khí của anh có đủ không, lương thực thế nào, bởi vì cái mà họ xem xét là cái toàn cục chứ không thể để ý từng tí nhỏ nhất như thế được. Tóm lại, anh sống hay anh chết là việc của anh, nhưng cái tiêu chí mấy giờ mấy phút phải tấn công kia lại là trách nhiệm mà anh không thể chối bỏ.

Đúng vậy, trách nhiệm là thứ không thể chối bỏ. Một người trưởng thành phải là một người biết chịu trách nhiệm từ đầu đến cuối, bởi vì anh ta hiểu rằng: “Trách nhiệm là một chuỗi mắt xích, tổ trưởng không làm tròn nhiệm vụ của lớp trưởng giao phó, lớp trưởng sẽ không hoàn thành nhiệm vụ của trường giao phó, cứ như vậy từng tầng từng tầng một dồn lên trên, chỉ cần người bên dưới không hoàn thành trách nhiệm thì mục tiêu của cấp trên cũng không hoàn thành được. Mà quân sự lại liên quan đến sự an nguy của cả một quốc gia, đến sự sống còn của nhân dân, sao lại không có người chịu trách nhiệm cơ chứ? Người không hoàn thành nhiệm vụ lẽ nào lại không đáng chịu sự trừng phạt cao nhất?”

Lại nói lại chuyện của bố con mình. Mặc dù chuyển nhà không phải là chuyện đánh trận, nhưng một khi xe chở đồ đến mà con vẫn chưa sắp xếp xong có phải con đã làm ảnh hưởng đến gia đình rồi không? Còn ngày hôm sau nữa, người mua nhà của chúng ta cần chuyển đến ở ngay, ngôi nhà cũ của họ cũng có thể có người chủ mới phải dọn đến gấp, thế có phải một chuỗi mắt xích hay sao? Nói với con nhiều như thế, nhưng cũng vẫn chỉ là nhắc nhở con một câu cũ mèm: “Con hãy tự mình quyết định lấy!”

Anh sống hay anh chết là việc của anh nhưng đánh hạ cứ điểm đó trong mấy giờ mấy phút lại là trách nhiệm mà anh không thể chối bỏ.

Chương 22

Xin chào, bạn có khỏe không?

Buổi chiều, mấy đứa trẻ bên nhà hàng xóm đối diện ra cổng đứng chơi.

Lúc ấy, ba quay đầu lại gọi con: “Con ra đây chào các bạn một tiếng để làm quen đi”.

“Sao con lại phải ra chào hỏi họ? Làm như vậy vừa ngại vừa không tự nhiên” – Con đáp lại.

“Con có thể cầm quả bóng ra công, khi đi qua chỗ các bạn đứng, có thể nói: “Xin chào!” Thế không được à?”

Con vẫn đứng im cho đến khi lũ trẻ nhà hàng xóm đi khuất vào nhà. Con đã bỏ lỡ cơ hội làm quen với các bạn.

Ba biết con không thích tự mình chủ động bắt quen, nhưng con nên biết rằng, con người ta quen biết nhau ngoài những cơ duyên rất tự nhiên ra thì phần lớn đều là những nguyên cớ do mình tự tạo ra. Ví như chuyện chúng ta chuyển đến đây, sớm muộn gì cũng phải làm quen với họ, đây chẳng qua chỉ là con nói “Xin chào” với họ sớm hơn một chút mà thôi, làm sao con có thể coi là cố tình bắt chuyện làm thân được.

Mà cho dù có cố tình tạo ra cơ hội để quen biết thì cũng đáng lắm chứ! Nói trở lại, sao con không nghĩ rằng các bạn ấy ra đứng ở cổng chơi cũng là cố tình dẫn con ra cửa để rồi nói một câu “Xin chào” làm quen!

Chiều tối hôm qua, con cũng nhìn thấy ba đứng nói chuyện với bà Parker – hàng xóm mới – trong sân sau đây thôi. Thế là hai người quen biết nhau, trao đổi số điện thoại cho nhau, rồi hứa sẽ giúp đỡ, trông nom nhà cửa cho nhau. Thế con có biết ba và bà ấy đã làm quen như thế nào không?

Cả ba và bà ấy gần như chào nhau cùng một lúc qua hàng rào. Ba tin rằng, không phải mình ba mà cả bà Parker kia nữa đều cố tình đi ra phía hàng rào để chào hỏi nhau. Nếu không thì lúc chiều tối nhiều muỗi như thế, cả hai người là tất đều đi ra hàng rào làm gì cơ chứ?

Hai người cách nhau một cái hàng rào chừng mấy mét, chẳng hẹn mà cùng ngược mắt nhìn nhau, cười một cái thật thân thiện, rồi cùng nói một tiếng: “Xin chào”. Sau đó, ba lách qua hàng rào vào sân sau nhà bà ấy đứng nói chuyện.

Cái cách hai người cùng chuẩn bị tốt tâm lý chờ thời cơ đến là hành động và cách đón nhận ánh mắt của đối phương là vô cùng quan trọng. Cũng giống như thế khi con tham dự một bữa tiệc, hay một bữa liên hoan chẳng hạn, lúc nào con cũng cần phải duy trì sự nhạy bén của mình để đáp lại những ánh mắt của người khác. Và con xem trên tivi thì thấy, người ta cách nhau hàng chục thước vẫn có thể nâng li chúc tụng nhau, thử nghĩ mà xem nếu như không phải nhờ vào sự nhạy bén thì sao có thể để ý đến người khác khi ở cách xa như thế?

Mỉm cười với nhau từ xa mà không cần phải nói gì, nâng li rượu lên, dùng ánh mắt để biểu đạt tâm thịnh tình của mình chính là điều làm người ta cảm động nhất!

Ngược lại, khi con nhìn thấy một người bạn và con cứ hướng mắt về phía người bạn ấy, thậm chí gọi tên người đó, nhưng đối phương lại chậm chạp không có phản ứng đáp lại thì tên tò biết mấy. Chúng ta ai mà chẳng từng gặp những trường hợp tương tự như thế, làm cho người khác có cảm giác bị lúng túng. Khi bạn con phải đập mạnh vào vai một cái và nói: “Cậu sao thế, mình chào cậu mãi mà không thấy phản ứng gì” thì lúc ấy con mới

nhận ra, đó là vì con thiếu đi sự nhạy bén, làm tổn thương đến tình cảm của người khác, làm câu “Xin chào” rất nồng nhiệt kia như bị giội một gáo nước lạnh vậy.

“Xin chào” là một tín hiệu thân thiện mà con chuyển đến người khác. Rất nhiều sự thành công cũng bắt đầu ngay từ khoảnh khắc người ta nói “Xin chào” ấy.

Bởi vì đây là xã hội loài người, tất cả mọi hoạt động, mọi sự giao dịch, mọi thành tựu đều phát sinh từ sự tiếp xúc quan hệ giữa con người với con người. Thế nên con càng quen biết nhiều, mối quan hệ cộng đồng của con càng tốt thì con càng dễ dàng thành công!

Ba có một người bạn, không tiền bạc, không quyền thế, thậm chí cũng chẳng có tài cán gì, nhưng lại trở thành một người khiến người khác rất hoan nghênh, tán phục. Người giàu có giúp anh ta tiền bạc, người có quyền thế giúp tiếng nói của anh ta có hiệu quả, còn người có tài thì tình nguyện xin hiến kế, khiến anh ta trở thành một người cực kì thành đạt.

Tại sao vậy? Bởi vì anh ta có quan hệ với cả ba loại người này. Anh ta giới thiệu một người có quyền thế nhưng không có tiền cho một người giàu có đang cần một người hậu thuẫn về chính trị; lại giới thiệu một người có tài cho cả hai người trên, vậy là cả ba đều có lợi, kết thành một mối, một sức mạnh. Mà ai là trung tâm của sức mạnh ấy, con biết không? Chính là anh bạn không tiền, không quyền thế, không tài cán kia đấy.

Như vậy, năng lực kết giao với mọi người không phải là một tài năng kiệt xuất đó sao?

Lẽ nào anh bạn kia của ba cũng ngồi chờ những cơ hội mới để làm thân với những người kia?

Tất nhiên là anh ta đã biết nắm chắc những cơ hội nhỏ rồi phát huy thành sự tình cờ ngẫu nhiên để quen biết. Cần biết rằng, người biết kết duyên, thì cho dù đứng bên đường nhìn vào tủ kính của cửa hàng cũng có thể hàn duyên với những người khác cũng nhìn vào tủ kính, bởi vì họ có chung một điểm chú ý – đó cũng là một loại duyên.

Thế có nghĩa là chiều nay con đã bỏ lỡ một cơ duyên tốt rồi đấy, đúng không?

Nên nhớ rằng mỗi một người sống trên thế giới này đều có thể có duyên với con, đều có thể trở thành một lực lượng trợ giúp cho con. Tục ngữ Trung Quốc có một câu như thế này: “Kiến diện tam phân tình” (Đã gặp được mặt nhau tức là đã có ba phần tình với nhau rồi). Nếu con thường xuyên gặp gỡ người khác thì con có thể đã tích lũy được biết bao nhiêu cái phần tình ấy! Những mối quan hệ đó có thể là tấm thẻ bảo đảm cho sự thành công của con, nó cũng chính là tấm thẻ thông hành giúp con những khó khăn.

Đừng do dự! Hãy nắm lấy thời cơ để nở một nụ cười và cất tiếng: “Xin chào!”

Thế giới này sẽ trở nên rộng lớn hơn, đáng yêu hơn!

Ba có một người bạn, không giàu có, không quyền thế, thậm chí cũng chẳng có tài cán gì. Nhưng người giàu có giúp anh ta tiền bạc, người có thể lực giúp tiếng nói của anh trở nên hiệu quả, còn người có tài thì tình nguyện xin hiến kế...

Chương 23

Bớt đi một cái nhìn

Chiều ngày hôm qua, cô thư kí của ba thiếu chút nữa thì bị người ta đâm mù mắt. Lúc đưa đến bệnh viện, mắt trái của cô ấy hầu như không còn nhìn thấy gì nữa, máu tươi không ngừng chảy ra từ vết thương dài 5cm. Ba không sao cầm máu được cho cô ấy vì vết thương nằm giữa chỗ lông mày và mắt. Vết thương bị dao đâm sâu chừng nửa cm, há to như một cái miệng đang phun máu. Bác sĩ khâu vết thương cho cô ấy nói rằng: “Nguy hiểm quá, hôm nay kể như cô ấy gặp may, chỉ thấp xuống một chút nữa thì mắt trái của cô ấy sẽ mù hoàn toàn”.

Ba đi đến chỗ tạm giam, kẻ hành hung đang bị lấy cung, bên cạnh là vợ hắn. Khi biết vết thương nghiêm trọng, họ lộ vẻ kinh ngạc. Lúc ba hỏi tại sao lại hung hăng thế, cô vợ trả lời rằng: “Anh ấy tức giận lên thì không sao kiềm chế được, có thể cô thư kí của anh nói những lời chọc giận, khiến anh ấy phẫn nộ”. Ba lại theo cảnh sát về bệnh viện để lấy lời khai của cô thư kí. Cô ấy kể, hai người cùng đi xe máy song song với nhau, chỉ là một va chạm nhỏ thôi. Bị vỡ mất cái gương chiếu hậu, cô ấy chỉ cần nhả vài câu, thế mà bị đâm cho một nhát. “Tôi thấy anh ta đeo vợ, nghĩ rằng chắc anh ta không thô bạo. Nếu anh ta đi một mình, tôi đã không dám nhiều lời, nào ngờ...” Nào ngờ bị đâm một nhát, mặc dù không bị mù, nhưng sẹo thì khó tránh khỏi.

Sáng nay khi nghe kể lại câu chuyện này, một người bạn cũ cũng kể cho ba nghe câu chuyện anh ta gặp phải trước đây: “Hôm nọ mình đang lái xe đi trên đường thì một chiếc xe khác lao ngang qua mặt làm mình thót cả tim, nếu phản xạ không nhanh thì đã bị đâm rồi. Mình liếc mắt nhìn tay lái xe một cái, đúng là chỉ “nhìn một cái” thôi. Tay lái xe đó bỗng quặt xe lại đuổi theo mình rồi rút dao trong người ra vạch hai vạch thật mạnh vào xe mình. Thật quá nguy hiểm! May mà là ban ngày đấy, nếu không e rằng hai cái vạch đó không phải ở trên xe mà là trên mặt mình rồi”.

Những chuyện chỉ vì “nhìn một cái” mà thiệt mạng thì từ cổ chí kim, từ Đông sang Tây đều đã quá nhiều rồi. Chồng của di con đi tàu điện ngầm ở NewYork, không may va phải một người da đen, chỉ quay sang nhìn nó một cái thôi mà bị nó đánh cho rách cả mồm, phải đi khâu mấy mũi đó sao?

Hồi còn nhỏ bà nội con thường nhắc nhở ba rằng, gặp những kẻ côn đồ thì tốt nhất là không nên nhìn bọn nó – dù chỉ nhìn một cái thôi, cũng không. “Nếu con liếc nhìn nó một cách miệt thị thì chắc chắn con sẽ bị chúng nó đánh. Nếu con nhìn trộm một cách rụt rè thì bọn chúng sẽ được thể mà ăn hiếp con. Nếu con nhìn chúng trừng trừng một cách thách thức, chúng sẽ nghĩ con thích chĩa mũi vào chuyện người khác”. Bà nội con nói:

“Càng là phần tử bất lương, bọn chúng càng tự ti. Con chỉ coi chúng là đám người không bình thường thôi là được, hà tất phải tỏ ra anh hùng mà rước vạ vào thân”.

Từ xưa, những tên côn đồ kiêu này đã không ít. Tên lưu manh cổ tình làm nhục Hàn Tín, bắt ông chui qua háng hắc. Sử kí “Truyện Kinh Kha” có một nhân vật tên là Tần Vũ Dương: “Mười ba tuổi đã giết người, không một ai dám ngỗ thị”. Chỉ cần Tần Vũ Dương cảm thấy cái nhìn của ai đó làm nghịch mắt hắc một chút thôi, thì đã bị hắc coi như “ngỗ thị” rồi. Những kẻ ngày xưa đó suy cho cùng cũng có khác gì với phường lưu manh ngày nay đâu.

Ấy vậy mà sau này, Hàn Tín trở thành một danh tướng trong lịch sử. Tần Vũ Dương lại trở thành một “kẻ đáng khinh nổi tiếng” trong lịch sử. Lúc bước chân vào cung của Tần Thủy Hoàng, hắc sợ đến mức mặt mày thất sắc, chân tay run lẩy bẩy. Thế thì mạnh mẽ một lúc, hung hăng phồng có ích gì, thứ anh hùng kiêu ấy là cái kiêu ở đâu vậy?

Gặp phải kẻ ngang ngược, trừ khi con có thực lực mạnh hơn, hoặc con có sự hậu thuẫn của quần chúng chính nghĩa, còn nếu không thì hãy nhún một bước.

“Núi không chuyển thì đừng chuyển”. Núi mạnh là thế mà cũng bị con người chinh phục được, bởi vì con người biết làm thế nào để mở đường đi qua núi.

“Núi không chuyển thì đừng chuyển”. Hôm nay con nhẫn nhịn một chút, chỉ cần con có trong tay sức mạnh của chính nghĩa thì ba tin ắt có ngày con sẽ gặp lại hắc!

Tôi liếc mắt nhìn người lái xe một cái, chỉ là nhìn “một cái” thôi. Người đó bỗng phóng vượt lên và rút ra một con dao...

Chương 24

Tình thương báo đền

Chắc con vẫn thường nghe ba nhắc đến phong cảnh ở đảo Lan, đúng không? Nhưng ba nói cho con biết, ấn tượng sâu đậm nhất mà đảo Lan để lại trong ba không phải là phong cảnh sơn thủy hữu tình mà chính là ấn tượng khi gặp gỡ một gia đình sống ven biển. Đó là một buổi chiều tà, ba đang tản bộ trên bãi biển thì gặp một gia đình nọ, cả nhà đang ngồi xôm trên bãi cát gom nhặt những con cá trong tấm lưới vừa đánh lên. Họ chia đồng cá ra làm bốn phần, có thể nói là bốn loại cá có chất lượng khác nhau. “Sao lại chia cá thành mấy phần như thế?” – Ba tò mò hỏi. Người đàn ông bằng giọng địa phương ồm ồm của mình chỉ vào phần cá ngon nhất nói: “Đây là cá của đàn ông”; rồi lại chỉ vào hai phần cá còn lại, nói: “Cá của phụ nữ, cá của trẻ con”. Cuối cùng người đàn ông chỉ vào phần cá vừa ít vừa tồi nhất, nói: “Còn đây là cá của người già, cho người già ăn”.

Mười năm năm rồi, hình ảnh gia đình ven biển ấy còn hiện rõ trước mặt ba, thậm chí có thể nói nó in đậm trong tâm trí ba. Ba thường nghĩ: Tại sao người già lại phải ăn thứ tồi tệ nhất ấy. Và tại sao khi ba hỏi, cụ già trong cái gia đình ấy lại ngẩng đầu lên nhìn ba cười?

Hôm nay, ba đến nhà một người bạn chơi, lại một lần nữa gặp một cảnh xúc động tương tự như thế. Ăn tối xong, ba chỉ vào chỗ thức ăn thừa, nói một câu xã giao với chủ nhà: “Câu chuẩn bị đồ ăn nhiều quá, thừa thế này thật lãng phí!” Nào ngờ thằng bé mới 6 – 7 tuổi nói ngay, chẳng hề do dự gì: “Không phí đâu ạ, bà nội sẽ ăn”. “Mẹ chồng tôi một lát nữa sẽ ra ăn” - Vợ người bạn thấy ba lộ vẻ vô cùng kinh ngạc thì giải thích thêm: “Bà em không thích ăn cùng, bảo ăn thứ ngon là bà lại không thích. Chỉ có đồ ăn thừa, bà em mới ăn, mà ăn rất ngon lành cơ”. Con trai! Bây giờ ba ngồi trước bàn viết thư cho con, nghĩ đến hình ảnh ban tối, ba không cầm được nước mắt, ba cứ tự hỏi mình: Tại sao vậy? Tại sao? Chỉ tại vì người già không còn khả năng lao động nữa nên chỉ đáng được ăn đồ thừa, ăn đồ hỏng thôi sao? Chỉ vì người già “tự nguyện”, “vui vẻ” nên chúng ta mặc kệ hay sao?

Ba tin rằng con đã đọc cuốn: “Thấp lên ngọn đèn lòng”, trong đó ba có viết một bài “thích ăn đầu cá”, đúng không? Một cụ già trước lúc lâm chung được bạn bè rán cho một cái đầu cá thật to vì họ biết cụ già trước đây rất thích ăn đầu cá, không ngờ họ được nghe cụ già nói ra cái điều bí mật mà cụ đã giấu kín suốt mười mấy năm: “Đầu cá thì cũng ngon đấy, nhưng tôi đã ăn đầu cá đến già nửa đời người mà chưa bao giờ thấy thích thú cả, chỉ vì hoàn cảnh gia đình khó khăn, chồng con đều thích ăn phần cá nạc nên tôi già bộ thích ăn đầu cá vậy thôi?”

Đây là một câu chuyện hoàn toàn có thật, cụ già trong câu chuyện lúc cuối đời đã may mắn được nói lên tiếng nói thật lòng của mình. Vấn đề là ở chỗ trên đời này có biết bao nhiêu những bậc cha mẹ đã hi sinh vì gia đình như thế, để lúc cuối đời ra đi trong câu nói: “Cụ ấy thích như thế” của những người còn sống? Đúng vậy, các cụ đang mỉm cười đấy, bởi vì sự hi sinh của mình đã có kết quả, mà cái cười ấy là cái cười vui cơ!

Nhưng những người bề dưới nhìn thấy nụ cười ấy phải chăng cũng có thể cười theo được? Hay nên tự hổ thẹn mà khóc? Gần đây, ba tiến hành bình xét cho chương trình: “Tinh thần của nền văn minh Trung Quốc” của đài truyền hình, ấn tượng sâu sắc nhất để lại cho ba là kết quả điều tra của một chuyên gia xã hội học phương Tây sau nhiều năm nghiên cứu tại Trung Quốc, bắt đầu từ năm 1937:

“Đừng cho rằng nông thôn Trung Quốc có rất nhiều gia đình tam tứ đại đồng đường. Trên thực tế hiện tượng này hầu như không có. Nguyên nhân chủ yếu là tuổi thọ của người dân quá ngắn, bình quân chỉ từ 50 tuổi trở xuống, không sống được đến cái tuổi nhiều đời cùng sống chung, lại vì nghèo khó mà không duy trì được sự đầy đủ cần thiết”.

Con có tin không? Người Trung Quốc thường cho rằng, từ cổ đã thịnh hành cách nói đa đại đồng đường, nhưng hóa ra họ đã sai rồi. Đó chỉ là lí tưởng chứ không phải là thực tế. Phụ huynh cùng các bậc tôn trưởng bình quân đều không sống quá 50 tuổi. Đó thật là một chuyện đau lòng. Vấn đề là cha mẹ đoản thọ, không thể an hưởng tuổi già, lẽ nào đó lại không phải là nỗi hổ thẹn của những người làm con hay sao? Quá khứ nghèo, còn bây giờ

cuộc sống đã khá giả hơn. Khi cuộc sống đã đủ đầy hạnh phúc, chúng ta nên chẳng tự nghĩ xem mình đã hiểu thuận hay chưa?

Còn nhớ có một lần con mang bột vây cá ra uống, ba đã rất không hài lòng, nói: “Cái đó để dành cho bà nội con đấy”. Con đã gân cổ lên nói rằng: “Bà nội không thích uống, bà bảo con uống hết đi”.

Con có nghĩ rằng, bà nội thực sự không thích uống hay vì bà nội yêu con và có ý để dành cho con. Con nên biết rằng, rằng bà nội không còn khỏe nữa, nên bà thích uống nhất thứ dễ uống như bột vây cá đó!

Mùa đông năm nào nhà ta cũng mua đầy hồng. Tại sao mỗi lần mua hồng, ba đều phải mua mười mấy quả? Bởi vì ba phát hiện ra rằng, nếu chỉ mua mấy quả, bà nội thấy con thích ăn, thì lần nào bà cũng sẽ lấy chuối ăn trước. Khi ba giục bà lấy hồng để ăn, bà thường lấy có đã ăn chuối rồi. Chỉ khi nào thấy hồng quá nhiều, nếu không ăn để lâu sẽ hỏng bà mới chủ động lấy ăn.

Chắc con cũng thường thấy ba gấp thức ăn cho bà nội. Bà thường từ chối. Ba bèn để mãi thức ăn trên đĩa ở lưng chừng giữa mâm, đến khi sợ thức ăn rời xuống bàn ăn, bà mới chịu đưa bát ra. Con có để ý không, lần nào bà cũng ăn hết rất ngon lành. Chắc con cũng thấy lần nào làm thức ăn mặn bà cũng giành lấy ăn, nhưng mỗi lần như thế bao giờ ba cũng kiên quyết không để bà ăn, vì người huyết áp cao như bà không thể ăn mặn được.

“Nhìn xem, có con cái nhà ai thế này cơ chứ, không cho mẹ gấp thức ăn!” – bà thường nói đùa như thế với người trong nhà. Con không để ý thấy bà rất vui khi nói câu đó sao?

Vì thế, hôm nay ba phải căn dặn con, hi vọng con lưu tâm đến cái ăn cái uống của những người già trong gia đình. Ba đi vắng, mẹ con cũng thường phải làm thêm giờ, do vậy công việc đó sẽ là trách nhiệm của con. Khi còn nhỏ, người lớn thường dùng biện pháp ép buộc chúng ta ăn thứ này, không được ăn thứ kia. Họ làm thế bởi vì họ yêu quý mong muốn điều tốt cho chúng ta mà thôi! Đến bây giờ khi về già, trở thành những người cần được quan tâm săn sóc, chúng ta cũng phải dùng biện pháp như họ đã áp dụng để quan tâm, đền đáp lại – Đó là người con, người cháu hiếu thảo.

Đây không phải là sự cưỡng ép mà là cách nhận ra sự khách khí trong cư xử của người già, từ đó kiên quyết thuyết phục người già tiếp nhận sự quan tâm săn sóc, sự hiếu thuận của chúng ta... Có thể đến lúc họ từ già cõi đời này, chúng ta sẽ bớt đi phần nào sự ân hận vì chúng ta đã góp phần vào đất trời tạo ra sự công bằng, mang đến sự báo đền, và hơn thế - đó là một tình cảm tôn kính nhất mà tuổi già nhận được.

Người đàn ông chia chỗ cá trên đất ra thành bốn phần, miệng lầm bầm: “Cá của đàn ông, cá của đàn bà, cá của trẻ con, cá của người già...”

Chương 25

Con người ta sinh ra là để sống!

Đêm qua đã rất muộn, ba bỗng nhận được điện thoại từ Đài Bắc, cô của con đã qua đời ở cái tuổi 49, mặc dù cô con còn rất khỏe mạnh. “Cô ấy ra đi chẳng kịp nói điều gì, cô ấy thật sự đã đi rồi” - Chồng của cô nức nở trong điện thoại như thể đó là chuyện không thể xảy ra. Chú ấy gào lên không thành tiếng; cho dù chú ấy có không tin thì cô con cũng đã không còn nữa, đã thực sự xa chúng ta và chẳng bao giờ quay trở lại.

Ba ngồi lặng đi, thấy con cũng ngồi một góc trong phòng đọc, không gõ máy tính nữa mà im lặng. Cha len lén lau nước mắt, nhấc điện thoại gọi cho mấy người họ hàng ở nước Mĩ, sau rồi sang phòng vẽ, ngồi đối diện với mẹ con. “Tại sao gần đây nhà ta có bao nhiêu bạn bè thân thích, người thì ốm, người thì mất như thế?” Cuối cùng mẹ con cũng phá tan bầu không khí nặng nề ấy.

Ba cũng đang nghĩ về điều này. Đầu tiên là tiến sĩ Côn Lan, mới hơn 40 tuổi, một hôm không đi làm mà cũng không thông báo nghỉ. Cô thư kí gọi điện, không thấy ai nhắc máy; đến nhà ấn chuông cửa cũng không thấy động tĩnh gì, cảnh sát mở cửa ra mới phát hiện ông nằm trên sofa, đã lạnh cứng từ bao giờ. Tiếp đến là chú Thôi trong giới báo chí, trước khi về nước còn gọi điện mấy lần mời ba dẫn chương trình. Thế mà lúc trở về Mĩ, chú ấy đã không còn nữa, từ lúc đổ bệnh cho đến lúc chết không quá 3 tuần. Sau đó là chú Lâm, người bạn hồi trung học, bỗng nhiên một hôm chú thấy trời đất quay cuồng, xe cứu thương đưa đến bệnh viện, bác sĩ mới phát hiện ra có một khối u nằm đè vào dây thần kinh thị giác, bác sĩ lập tức phẫu thuật ngay, phải đục một lỗ từ mũi xuyên thẳng lên tuyến yên dưới não. Lúc đó ba còn nhờ cô của con thay ba đi thăm hỏi, thế mà chính người đi thăm hỏi hôm ấy cũng đã vĩnh biệt cuộc đời!

Còn nhớ lần học đại học, có lần ba nói chuyện với một người lớn tuổi hơn ba. Ông ấy nói: “Câu biết thế nào là tuổi 40 không? Tuổi 40 là cái tuổi mà ngày nào cũng phải uống vitamin mới thấy yên ổn”.

Câu nói này ba mãi ghi nhớ trong lòng. Thế nhưng đến hôm nay khi chính ba bước vào cái tuổi 40 thì điều ba cảm thấy rõ ràng nhất lại là: Phải học cách đối diện với cái chết của thân hữu và của chính bản thân mình!

Ba luôn dẫn vật thường tự hỏi: Tại sao thế hệ trước không sớm dạy cho chúng ta biết về “cái chết”. Đúng vậy, ba nghĩ rằng: “Cái chết” có thể đem ra mà dạy được, không phải dạy chúng ta chết mà là dạy chúng ta cách đối mặt với cái chết. Nếu không, mỗi khi phải vĩnh biệt một người thân, chúng ta thường khó lòng vượt qua.

Mẹ con là một trường hợp, chuyên xét duyệt đầu vào của các học sinh mới, mẹ con phát hiện ra rằng có một số học sinh mấy năm học trung học đều có thành tích tốt, bỗng một năm nào đó đột nhiên sức học giảm xuống thì nguyên nhân hầu như đều do gặp phải biến cố gia đình, trong đó chủ yếu là sự ra đi của những người thân.

Trong khối văn phòng của nhà trường cũng có một thầy giáo người Trung Quốc, ông là một tiến sĩ tốt nghiệp trường Harvard. Bác sĩ tâm lý yêu cầu ông mỗi tuần phải lên lớp hai ngày, không lương, chỉ chuyên làm những việc mà cả học sinh tiểu học cũng biết làm, mục đích chỉ để ông có cơ hội tiếp xúc với mọi người. Con biết vì sao không? Vì ông ta không tài nào chấp nhận một sự thực là vợ ông ta đã qua đời. Ông hầu như đang sống trong một thế giới hư vô, hoang tưởng.

Nhưng ba cũng có một người bạn, mặc dù tình cảm vợ chồng của cô chú ấy thực sự sâu sắc, lúc nào cũng quấn quýt với nhau; nhưng khi cô vợ mất đi, chú ấy vẫn kiên cường chịu đựng được. Bởi vì ngay sau khi chôn cất vợ xong, trở về nhà, chú ấy bỏ tất cả đồ đạc cũ trong nhà đi, thay mới toàn bộ giấy dán tường, giường tủ, ghế sofa..., còn bản thân thì thường xuyên đi xa nghỉ ngơi. Chú ấy nói: “Nhìn thấy vật sẽ lại nhớ tới người, người chết thì đã chết rồi, khóc lóc có ích gì, người sống thì vẫn phải tiếp tục sống cơ mà. Masa (tên vợ chú ấy) nằm dưới đất, nếu có biết, chắc cũng sẽ mong muốn tớ vượt qua được nỗi khổ đau này. Yêu vợ cần phải tiếp tục sống tốt, chứ không phải là chết theo vợ”. Ba ví dụ, cộng với việc cô con qua đời, ba muốn nói với con: Trước đây, ông bà nội con là những người của thế hệ trước với những quan niệm tại thời điểm đó, chỉ mong con mình học ở trường gần nhà, thậm chí sau này có dựng vợ gả chồng cho con cái thì cũng vẫn muốn ở chung một chỗ. Nhưng đến bây giờ, ba mẹ mong muốn con được ra ngoài mở mang, muốn con ra ở riêng. Hiếu thuận với bố mẹ không cứ phải suốt ngày quanh quẩn ở nhà giống như loài cây leo, tự mình không đứng thẳng được. Theo đúng lẽ trời đất, ba mẹ sẽ ra đi trước các con. Nếu sống chung nghĩa là ngày ngày mỗi một góc trong nhà sẽ đều in hình bóng của cha mẹ và như thế nó vô tình sẽ tạo ra một sự hụt hẫng lớn hơn. Sau này, ba mẹ ra đi trước, lúc ấy con càng khó lòng mà chịu được sự mất mát ấy.

Con cái tôn kính cha mẹ thì cần phải giúp đỡ cha mẹ hoàn thành được ý nguyện của mình, tránh đi những luyến tiếc ân hận của cả cha mẹ và con cái. Bố mẹ yêu thương con cái thì càng phải giúp đỡ con cái vượt qua những đau đớn của việc chia ly mất mát. Kể cả khi bố mẹ mất đi, con cái vẫn đủ sức kiên cường bước tiếp trên con đường phía trước.

Hi vọng ngay từ khi còn trẻ, con đã có thể xác định cho mình nhân sinh quan về cái chết, tự trang bị cho tâm lý của chính mình. Con càng phải nhớ rằng, con người sinh ra là để sống, chứ không phải là để chết. Giả sử thần chết có đến gõ cửa, buộc ta phải chết vào ngày mai, thì hôm nay ta vẫn phải đàng hoàng mà sống!

Cho dù thần chết có đến gõ cửa, buộc ta phải chết vào ngày mai, thì hôm nay ta vẫn phải đàng hoàng mà sống.

Chương 26

Không lên nổi sân khấu thì làm sao có thể hy vọng thành công

“Đài Loan có một tờ tạp chí muốn mời Joanna – cô bạn học của con – chụp ảnh làm người mẫu ảnh bìa đây”. Vừa về đến New York, ba nói ngay tin vui này cho con. Con phẩy tay nói: “Joanna không làm người mẫu nữa rồi”.

“Sao thế?” – Ba ngạc nhiên hỏi – “Cô ấy cao 1m8 lại rất xinh đẹp nữa, cô ấy rất hợp với nghề người mẫu này cơ mà?”

“Cảm giác bị tước đoạt! Ba biết không, người mối lái của cô ấy không ngày nào không gọi cho cô ấy đi biểu diễn ở các nơi, nhưng đừng nói đến 100 lần, có 1000 lần cũng không được, khó khăn lắm mới có một cơ hội đi chụp ảnh người mẫu cho một tờ tạp chí mốt ở Canada, nhưng không may gặp đúng thời tiết xấu, mà tay thợ ảnh lại cần một bức ảnh sáng sủa với trời cao mây xanh, thế là tiền thù lao thì cầm rồi, nhưng ảnh thì không được sử dụng”. Con nói tiếp, về bất bình: “Bực nhất là vụ nghỉ đông, cô ấy tìm được một công việc rất tuyệt: Đi chụp hình ở Pahama. Nào ngờ, lúc cô ấy đang phấn khởi bay sang Maiami, lúc chuyển tiếp mới biết Pahama là đảo ở nước ngoài, mà Joanna lại chẳng có hộ chiếu visa gì cả, người ta chẳng cho cô nhập cảnh, cô ấy phải xách vali về nước. Mua vé máy bay hạng thường thì hết, đành phải mua vé hạng nhất, người mối lái không chịu thanh toán tiền vé máy bay khứ hồi. Như thế thì Joanna sạt nghiệp rồi còn đâu, và cô ấy quyết định không làm người mẫu nữa”.

“Con thấy như vậy có hợp lý không?” – Ba hỏi

“Ít nhiều cũng có lí, cảm giác bị tước đoạt là có lí, không phải một lần mà là hết lần này đến lần khác.” Vậy thì hãy để ba kể cho con nghe một vài kinh nghiệm mà bản thân ba đã trải qua nhé.

Nhớ cái năm vừa tốt nghiệp đại học, rất may mắn ba được dẫn một chương trình truyền hình dạ hội chào mừng ngày quốc khánh. Vì ăn nói hoạt bát, phản ứng mau lẹ nên công ty nọ đã mời ba tổ chức và chủ trì một tiết mục tương tự. Thế là ngày nào ba cũng bận rộn với việc liên hệ biểu diễn, với việc soạn kịch bản, thậm chí còn tham gia thu thanh cùng ca sỹ hoặc hợp xướng luôn cùng họ. Trong chương trình có một tiết mục kịch ngắn do chính ba viết, thế mà trong lúc ba vất vả đi tìm tài liệu, hoàn thành kịch bản thì ban tổ chức lại nói với ba rằng không được. Ban tổ chức đi tìm người chỉnh sửa lại. Kịch bản chỉ sửa có vài chỗ nhỏ nhỏ thôi, song tên người viết kịch bản là ba đã bị thay đổi rồi, chứ đừng nói đến thù lao...

Sau đó không lâu, lại chính là cái công ty ấy mời ba dẫn chương trình khác. Xong việc, người tổ chức đưa cho ba phiếu thanh toán tiền thù lao và nói: “Rất xin lỗi, do kinh phí hạn hẹp, mặc dù anh kí nhận là ngần này tiền, nhưng chúng tôi chỉ có thể trả anh một nửa, số còn lại phải chia cho các anh em khác!”

Sau đợt đó, lại một lần khác, ông ta đến tìm ba nói rằng có một tiết mục cần thay đổi và giới thiệu ba với tác giả.

Vị tác giả đó hết sức nhiệt tình, yêu cầu ba lập tức vạch kế hoạch cho tiết mục mới ngay và tiến hành viết tập bản thảo thứ nhất. Nào ngờ bản thảo hoàn thành nộp lên trên thì

cũng biệt vô âm tín luôn. Hóa ra tay tác giả kia đã chuồn đi cùng tập bản thảo và phương án tiết mục đã lập của ba. Thật tức chết đi được! Thế là công ty nọ phải yêu cầu ba đi tìm một tác giả khác... Nói đến đây, ba hỏi con: Nếu là con, con có đi không, mà những việc trước đó có được coi là cảm giác bị tước đoạt hay không? Thế mà ba vẫn đi đấy! Đây cũng chính là nguyên do ba chủ trì chương trình “Giành lấy từng phút giây”. Chương trình đó có lượng người xem rất cao.

Con có biết đầu tiên ba cầm bản thảo đến gặp người phụ trách nhà xuất bản thể nào không. Ông ta lật lật vài trang đầu rồi ném bản thảo trả lại ba và cười nói: “Những kịch bản vụn vặt kiểu này, chúng tôi không hứng thú”. Nụ cười lúc đó của ông ta khiến ba suốt đời không quên được. Sau đó, ba lại cầm bản thảo đi gặp bộ phận xuất bản của công ty truyền hình, ba hỏi: “Nội dung này nếu công ty đã chịu trách nhiệm phát đi thì liệu có phải do chính công ty xuất bản hay không?” Họ cũng trả lời tương tự: “Vụn vặt như thế này, anh tự mình xuất bản đi”.

Chính cái câu nói: “Anh tự mình xuất bản đi” đã thôi thúc ba viết hết bản thảo này đến bản thảo khác, xây dựng niềm tin đối với việc viết văn, sáng tạo ra rất nhiều điều, xuất bản hết cuốn sách này đến cuốn sách khác.

Cho đến bây giờ, ba vẫn thường nghĩ: Nếu như không nếm trải mùi vị của sự thất bại và tước đoạt ban đầu, nếu như bản thảo do người khác xuất bản qua loa cho xong thì có lẽ sẽ không có sự thành công như vậy, và cũng sẽ chẳng có ba như ngày hôm nay. Nghĩ lại ngày trước, nếu ba tính toán hơn thiệt với ông tổ chức nọ, hay tìm người phụ trách công ty kia cãi lí, thì có thể càng không bao giờ có những cơ hội, sau đó ba càng không thể được mời tham gia bộ phận thông tin.

Lại nói một chút về bộ phận thông tin. Sau khi ba được vào làm việc ở bộ phận thông tin, do chương trình “Giành lấy từng phút giây” có tiếng vang lớn, hơn nữa lại có công ty truyền hình mời ba dẫn chương trình, thậm chí còn thu hút được mười mấy công ty quảng cáo. Nào ngờ lúc đầu công ty đồng ý, nhưng sau lại có sự thay đổi với lí do nhà báo không thích hợp với việc làm chương trình nên cuối cùng họ cho ba đảm nhiệm một chương trình mang tính báo chí có tên: “Diễn đàn thời sự”. Lúc bấy giờ tiêu chuẩn tin tức vô cùng nghiêm ngặt, ai ai cũng nói ba không những đánh mất quả trứng vàng mà còn bị cầm phải củ khoai lang nóng bỏng tay. Trên thực tế đúng là như vậy, tập một vừa thu xong buổi sáng, buổi chiều nhận được tin: “Không được phát”. Lí do là chương trình phê phán chế độ thi cử đại học và trung học chuyên nghiệp quá nhiều, ảnh hưởng đến tâm lí các thí sinh dự thi và các bậc cha mẹ, ảnh hưởng không tốt đến sự an định của xã hội.

Mà ngày hôm sau chương trình đó phải được phát đi, ba trở thành con kiến ngồi trong cái nồi lửa. Xin hỏi, đó không phải là cảm giác bị thất bại đó sao. Nếu là con hoặc là cô bạn Joanna của con thì liệu các con có tiếp tục làm nữa hay thôi.

Ba nghiêng rằng làm tiếp. Không đầy một năm sau, chương trình “Diễn đàn thời sự” giành được huy chương vàng! Đến hôm nay, mỗi lần gặp sự thất bại, hoặc bị chèn ép, ba đều cảm thấy rất biết ơn bởi vì tất cả những thành công của ba đều đến từ thất bại, những cơ hội tốt của ba đều phát sinh từ tay đối phương. Những con đường gò ghề khắp khinh

trước đó, khi con đường núi trước mắt bị sạt lở, ba thường tìm kiếm một con đường khác. Cái ba đạt được chính là ba đã tìm thấy lối ra và được chiêm ngưỡng những cảnh đẹp mà chưa ai nhìn thấy. Thế nên trong vốn từ vựng của ba không có từ: “Cảm giác bị tước đoạt, chèn ép”. Lại nói đến chuyện đường gập ghềnh. Năm ngoái khi về nước, ba lên núi Ly Sơn chơi cùng một người bạn là diễn viên truyền hình. Vừa đến nơi, ngay đêm đó nhận được điện thoại từ Đài Bắc yêu cầu chú ấy về ngay, đóng một vở kịch nam đóng giả nữ. “Nhất định là diễn viên nổi tiếng không chịu đóng, họ mới vờ đến mình đây, xin lỗi cậu sáng sớm mai mình phải về ngay”. “Đã là vai người khác chê không đóng thì cậu nhận làm gì?” “Bởi vì đây là cơ hội hiếm hoi cho mình giành được vai chính. Muốn thành công phải lên được sân khấu, không lên nổi sân khấu thì sao có thể hy vọng thành công?”

Câu nói của chú ấy thật ngắn gọn nhưng lại chứa đựng hiện thực của cuộc sống, cô động sự chân thực của cuộc đời. Nó cũng làm ba nhớ đến câu chuyện của một ca sĩ nổi tiếng đã kể với ba mười mấy năm về trước: “Hồi đó, tôi vẫn còn vô danh tiểu tốt, tôi đến một nhà hát xin biểu diễn. Ông chủ rất trịch thượng nói: “Cô đáng giá ngàn ấy ư? Nếu như cô có thể chứng minh bằng tiếng vỗ tay dưới khán đài kia tôi sẽ mời cô”. Lúc đó quả thật tôi đã cảm thấy mình bị làm nhục, nhưng tôi cố nuốt nước mắt, nói: “Có thể, tôi có thể làm cho người đến xem phải xếp hàng mua vé!” Tôi đã tự bỏ tiền ra mua vé mời bạn bè người thân đi xem, họ vỗ tay cổ vũ. Sau đó tiếng vỗ tay ngày càng to, không phải chỉ những người tôi mời đến mà là rất nhiều những khán giả khác bỏ tiền mua vé đến xem tôi hát, thậm chí sau này bạn bè người thân tôi có muốn đến xem cũng không thể chen vào mua vé được...” Câu nói của cô ca sĩ làm ba khó quên nhất ấy là: “Muốn thành công, trước tiên phải bước lên được võ đài đã. Không bước nổi lên võ đài thì còn nói gì đến chuyện thành công!” Mà cái võ đài ấy cũng đâu có dễ gì lên được, phải biết chịu đựng, phải biết gánh vác, phải đầu tư, phải chịu thiệt, thậm chí phải biết lén nuốt nước mắt mới lên đến nơi.

Nói vậy thì cái cảm giác tước đoạt của Joanna có là gì! Nếu sợ bị chế giễu, sợ bị tước đoạt thì cô ấy có lên được sân khấu không? Có thành công được hay không?

Mong con ngẫm nghĩ lại những gì ba vừa nói, và chuyển những lời ấy tới Joanna.

À mà ba còn thấy tò mò thêm một điều nữa: Là một học sinh năm cuối trường Stuyvesant, sao lại không biết Pahama là ngoại quốc nhỉ?

Ông chủ phòng hát hỏi một cô ca sĩ mới đến: “Cô đáng giá ngàn ấy ư? Nếu như cô có thể chứng minh được năng lực của mình bằng những tiếng vỗ tay tán thưởng dưới khán đài kia thì tôi sẽ mời cô”.

Chương 27

Giả bộ văt vả

Mấy hôm trước, một mình con đi đến ga tàu hỏa, lúc về con nói to, về ầm ức: “Trời ạ, suýt nữa thì con lỡ tàu, ba có biết đường xa thế nào không, phải mất 25 phút đấy, con phải chạy mới kịp”. Nghe con nói vậy nên hôm nay lần đầu tiên đi tàu hỏa, ba phải đi từ sớm. Không ngờ, ba đi bộ mất có 20 phút! Ba phải đứng chờ gần nửa tiếng, đến lúc về nhà hỏi con, con mới nói: “Không phải con chạy cả đoạn đường, con còn vừa đi vừa nhẩn nha nhìn ngắm, đến lúc phát hiện ra có thể không kịp giờ tàu, con mới co cẳng chạy đấy chứ”.

Thế thì ba phải trách con rồi, một lần nữa lại đưa ra những tin không xác thực, lại còn giả bộ văt vả nữa...

Cái kiểu giả bộ này đâu chỉ có mình con, rất nhiều người lớn khác cũng mắc phải. Ví dụ, gần đây công ty đồ nội thất chuyển đến cho ba một cái bàn làm việc mà ba đã đặt hàng, mặc dù muộn hơn so với đặt hàng những hơn mười ngày nhưng lúc gọi điện cho ba thông báo hàng đến, ông chủ vẫn cứ giả bộ gấp gấp thở dốc: “Thật không dễ dàng gì, cuối cùng thì cũng xong”.

Ấy thế mà lúc hàng đến nơi, nhìn bên trong, gỗ vẫn chưa bào kỹ, keo dán tràn ra phía bên ngoài cũng chẳng được làm sạch, làm tội mấy người trong xưởng vẽ của ba phải một phen bận rộn. Xem bộ dạng của ông chủ mặt mũi đầy mồ hôi, như thể toàn bộ thời gian sức lực của ông ta đều dồn cả vào chiếc bàn mà ba đặt hàng vậy. Nhưng khi ba hỏi riêng mấy chú thợ thì mới biết, cái bàn mất mười mấy ngày công ấy, trên thực tế, nếu thực sự chuyên tâm thì hai người làm chỉ mất chừng bốn ngày công là cùng.

Vậy thì ông chủ kia cũng chẳng khác con, ra vẻ tạo ra cái bộ dạng khổ sở kia?

Ở Đài Loan, ba cũng thường gặp những trường hợp như thế. Ví như việc đặt khung tranh cũng vậy, mười mấy ngày trước đã mang tranh đến, yêu cầu bác thợ nên để tranh trên tường khô khoảng bảy ngày, tránh trường hợp bị biến hình. Ấy thế mà cách ngày lấy hàng khoảng 4 ngày đến xem, ba mới phát hiện ra rằng bác thợ chưa hề động đến.

Trách họ không làm sớm cho mình thì họ nói: “Biết làm thế nào được, có những người trước nữa, tranh của người khác cũng chậm mất bao nhiêu ngày, nếu làm của anh trước thì tranh của người khác lại không hoàn thành được”.

Nghe qua thì có vẻ rất có lí, nhưng lại nghĩ: Nếu cửa hàng khung tranh nghỉ vài ngày không mở cửa hoặc tranh thủ làm nốt những khung tranh còn lại, không nghỉ lễ tết, hoàn thành trước ngày giao 3 ngày thì có phải toàn bộ số tranh đặt hàng của khách đều có thể hoàn thành rồi không?

Lí do không làm kịp của họ rất đơn giản, chỉ vì “khất lần”, mà khất lần cũng có quán tính của nó, tất cả mọi việc đều chờ đến một thời điểm, cuối cùng không thể hoàn thành thì khất lần đến một thời điểm nhất định nào đó, rồi đến lúc không thể khất được nữa. Chỉ có điều khi anh ta làm việc này đã là muộn rồi thì tự khắc cái việc sau đó cũng bị muộn theo.

Thế là đã trì hoãn một việc, kể đến là một loạt những việc khác cũng bị trì hoãn theo. Không thể bớt được công việc gì thì đành phải hoãn các công việc khác lại, phải hoãn thành chậm hơn dự định. Không làm đúng thời gian thì đành phải làm bộ vất vả trước mắt người khác. Vất vả thì đúng rồi, nhưng cái sự vất vả kia lại do cái việc khất lần mang lại chứ không phải do tính chất công việc.

“Khất lần” phải chăng là bản tính của con người? Nguyên nhân cơ bản của nó chính là sự lười nhác; một nguyên nhân khác nữa có thể là không biết cách vạch kế hoạch. Cách khắc phục hiệu quả là: Việc đến tay phải làm ngay, không nên do dự, bởi vì do dự chính là bạn đang lãng phí thời gian. Rất nhiều người do công việc quá nhiều, lại bị mất phương hướng, vừa muốn làm việc này trước vừa muốn làm việc kia trước, kết quả là lẽ ra có thể hoàn thành được vô khối việc, song anh ta vẫn chưa biết bắt tay vào làm việc gì...

Bắt tay vào việc ngay không chỉ giúp ta hoàn thành công việc có hiệu quả, và hơn thế nữa nó giúp ta tạo được một thói quen tốt, nghĩa là biết cách sắp xếp mọi việc theo trình tự, cái nào cần được ưu tiên trước làm trước và phải làm ngay.

Còn nhớ có người đã hỏi bà Thatcher - Cựu thủ tướng Anh: “Làm thế nào mà bạn trăm công nghìn việc của chính phủ, song bà vẫn có thời gian chăm chút đến gia đình?”. Câu trả lời của bà là: “Liệt kê những việc phải làm, làm xong đâu đấy, sau đó hãy tiếp tục những việc khác”.

Nghe thì có vẻ đơn giản, nhưng phương pháp ở đây là biết hành động một cách tích cực, biết vạch kế hoạch trước sau, biết căn cứ vào tình hình thực tế để điều chỉnh công việc...

Mỗi lần con cảm thấy mình sao lúc nào cũng chậm lúc nào cũng muộn, lúc nào cũng vội vã thì xin con hãy nhớ lấy những lời của ba: Tranh thủ những lúc nghỉ ngơi, rảnh rỗi, liệt kê những việc mà mình buộc phải hoàn thành trong thời gian tới, khẩn trương hoàn thành những việc đã trót trì hoãn. Con phát hiện ra rằng mặc dù phải hi sinh một hai ngày nghỉ nhưng con sẽ làm cho những việc tiếp sau đi vào quỹ đạo.

Điều đặc biệt quan trọng là: Không được giả bộ vất vả nữa. Khi con trì hoãn công việc phía trước để sau đó phải vất chân lên cổ, lo hoàn thành công việc tiếp theo thì xin đừng than thở làm gì!

Cái người giúp người khác cạo râu cũng chính là người đặt lưỡi dao kẻ vào cổ làm hại người khác

Chương 28

Hãy cẩn thận với cấp dưới!

Hôm nay người lái xe taxi nhầm đường khiến ba con mình muộn mất 30 phút.

Khi xuống xe, bác tài cứ xin lỗi mãi. Ba bảo: “Không sao”, con lại trách ba: “Bảo rẽ phải, ông ấy lại rẽ trái, hòng làm đường xa thêm để ăn tiền chứ gì, hạng người này không đáng tôn trọng”. Bây giờ con nghe ba kể câu chuyện sau:

Khi ba còn làm ở đài truyền hình, có một người bạn kể với ba: “Tay X tính tình trắng hoa, ra bên ngoài hay làm bậy lắm”. Ba hỏi lại: “Sao cậu biết?” Chú ấy cười lớn: “Không chỉ biết đâu nhé, tớ còn có bằng chứng nữa kia”.

Hóa ra tay X kia đối xử với lái xe rất tệ, mà lái xe lại là người hiểu rõ sinh hoạt của ông ta nhất, những tiếng đồn bất lợi cho ông ta đều từ miệng người lái xe mà ra. Lái xe lại là người thường xuyên gần gũi với ông ta nên ai cũng tin lời nói của anh ta.

Từ câu chuyện kể trên, ba phát hiện ra rằng đối với cấp dưới thì càng cần phải tôn trọng. Hơn nữa khi địa vị của con càng cao thì tiếng tăm của con cũng càng lớn, con càng cần phải trân trọng cấp dưới.

“Không được trách mắng cấp dưới trước mặt mọi người” – Đó là một nguyên tắc đối xử.

Còn nhớ có lần ba đi ăn cơm cùng mấy người bạn, khi món cá được bung lên, mọi người nếm thử và thấy có vẻ không ổn. Có một vị đi cùng ra hiệu cho mọi người không nên to chuyện, rồi gọi người phục vụ đến nhã nhận nói với cậu ta: “Tay nghề nấu nướng của các anh không chê vào đâu được, món nào cũng ngon cả” – Anh bạn của ba ghé tai nói nhỏ với người phục vụ: “Anh có thể mang con cá này vào trong kia cho thêm một chút cay nữa, nhân tiện nếm thử xem!”

Không lâu sau, người phục vụ vui vẻ bê đĩa cá ra, đặt lên bàn, nói: “Các vị nếm thử xem món cá này bây giờ thế nào rồi?” Ai cũng biết con cá ấy đã được thay bằng một con cá khác. Đây chính là một ví dụ về cách nói uyển chuyển. Người bạn của ba hôm đó có nói với mọi người:

“Nếu như tôi to tiếng nói với ông chủ rằng, con cá ươn thì có lẽ anh ta sẽ sợ mất mặt mà cãi cá tươi cho kì được. Vậy thì hà cớ gì, cả hai bên đều bức mình vô ích, mà dù có cãi thắng đi chẳng nữa thì e rằng trong món ăn tiếp theo chưa biết chừng họ sẽ cho vào đó vô số thứ bẩn thỉu”.

Như trường hợp đi taxi của ba con mình hôm nay chẳng phải tương tự là gì? Bác tài rẽ nhầm hướng, ba nhã nhận nói, e rằng không phải đường này, bác ta sẽ lập tức quay lại ngay, thậm chí họ còn xin lỗi nữa, vậy thì chúng ta sao không bỏ qua để hai bên cùng vui vẻ, hà tất trước khi đi còn ca cẩm vài câu khiến cả hai bên đều cảm thấy không thoải mái.

Trên đường đời, con còn gặp nhiều những người khác có địa vị thấp hơn mình, khi con ở những vị trí cao hơn thì những người này càng nhiều. Con có được vị trí cao như vậy là nhờ vào sự giúp đỡ của những người thấp hơn, họ có thể nâng con lên, họ cũng có thể lật con xuống. Khi con đối xử với họ tồi tệ một chút thì trong lòng họ cái ấn tượng ấy đã bị

thổi phồng lên mười phần, tốt với họ một phần thì từ mồm họ có thể tăng bốc lên đến mười phần. Họ sẽ hào hứng, đặc ý nói rằng: “Không ngờ vị ấy vị nọ chức vụ cao như thế mà lại khiêm tốn, vị tha đến vậy”. Thế là cái tiếng tốt của con sẽ bay càng xa, thêm nữa sẽ nghĩ rằng: “Đối với người dưới mà ông ta đối xử tốt như vậy thì quả là người hòa nhã thân thiện”.

Những lúc gặp tình thế khó khăn, người có thể giúp con vượt qua hoạn nạn rất có thể lại chính là những người ấy đấy!

Nên nhớ rằng: Người hàng ngày giúp con buộc thắt lưng, đeo kiếm cho con lại là người dễ dàng đâm cho con một nhát! Người giúp con cạo râu lại là người dễ dàng kẻ dao vào cổ để hại con!

Cái người giúp người khác cạo râu cũng chính là người đặt lưỡi dao kẻ vào cổ làm hại người khác.

Chương 29

Giấc mơ Harvard

Con có biết hồi nhỏ trường đại học nào ở Mỹ mà ba được nghe nói đến đầu tiên không? Đó là trường Havard! Lúc học đến trung học, ba đọc trong cuốn “bách khoa toàn thư” và được biết trường Havard có lịch sử dài hơn chính lịch sử nước Mỹ. Tính đến đầu những năm 60, Havard đã đào tạo cho nước Mỹ 6 vị tổng thống. Những nhà văn nhà thơ mà ba sùng bái đều học trường Havard.

Có điều lúc đó ngay đến việc có thi đỗ vào những trường đại học trong nước hay không cũng còn chưa biết chắc nữa, chứ nói gì đến Havard. Cho mãi đến khi ba gặp con trai ngài đại sứ Mỹ ở Trung Quốc thì cái ý định thi vào trường Havard mới nhen lên trong ba. Chú ấy nói với ba: “Kết quả học tập hồi trung học của tôi cũng không phải thật xuất sắc, nhưng sau cuộc phỏng vấn tôi đã được nhận vào. Lúc ấy vị giám khảo đã nói: “Chúng tôi quan tâm đến việc anh sẽ đạt được những gì trong tương lai, chứ không phải là những việc mà anh đã đạt được trong quá khứ”. Thế là ba nghĩ, biết đâu với một kết quả học tập không mấy xuất sắc như ba, nhưng lại có một ngày nào đó bản thân mình sẽ được vào trường Havard!

Sau này khi sang Mỹ, vừa đến nơi, ba đã thấy trên báo có bài đăng trường Havard cải cách chương trình học, mỗi một học sinh tốt nghiệp ra trường đều phải đạt tiêu chuẩn tinh thông viết lách, toán học và máy tính. Họ cho rằng đây là những bước đào tạo cơ bản cho một sinh viên đại học, nếu không biết linh hoạt sử dụng ba môn này thì khó lòng trở thành thế hệ kế tục trong xã hội tương lai.

Bài báo còn nói thêm, trường Havard cho rằng, giáo dục đại học không phải là đào tạo ra một loạt những con mọt sách làm việc máy móc, mà là chỉ dẫn cho sinh viên biết cách làm thế nào để đi sâu nghiên cứu các lĩnh vực khác nhau.

Trường Havard cho rằng, họ cần những “Con người quốc tế”. Đó chính là những người có tầm nhìn mang tính quốc tế. Cho dù có giỏi những môn khoa học cơ bản thế nào đi chăng nữa mà thiếu đi thế giới quan hay sự tu dưỡng về đạo đức thì cũng vẫn không đủ. Trường Havard càng ngày càng trở nên thú vị với ba. Thậm chí khi ba đã là phó giáo sư, ba vẫn muốn bỏ việc, chuyển đến Cambridge để làm “Một sinh viên Havard”.

Thật tiếc, những lo lắng của cuộc sống cộng với việc con đổ vào trường Shyvesant đã khiến ba phải từ bỏ ý định này. Thêm nữa, năm ngoái đọc báo cáo thống kê thấy nói, thậm chí những học sinh có số điểm trung bình là 97,27 cũng bị trường Havard trả về, ba lại sợ rằng “có khi đến con trai mình cũng khó vào được Havard”. Nhưng con không nản lòng, con đến thư viện trường lần giờ “Hồ sơ lưu trữ”. Đó là tập hồ sơ tập hợp những bài phát biểu cảm tưởng của những bậc tiền bối các khóa học ở các trường danh tiếng. Con nói với ba: “Havard quả là mái trường có sức hấp dẫn mê hồn với bao nhiêu người”. Mặc dù những người trong trường đều nói ở đó có những “đồ ăn” khó nhá nhất thiên hạ, nhưng con nói: “Cái hấp dẫn người ta nhất không phải là những vị giáo sư mà là chính những sinh viên, không phải cơ sở vật chất của trường học mà là không khí học. Ở đó, mỗi cá nhân đều khác nhau”. “Cái chúng ta cần chính là những cái không giống nhau đó, chứ không phải là cái giống nhau. Sản phẩm của sự giáo dục máy móc, chỉ là những thứ giống hệt nhau, nhưng trường Havard để sinh viên tự mình phát triển trở thành chính mình”. Nhìn đôi mắt sáng ngời của con, ba lại nhớ đến tuổi trẻ của mình, mơ ước được trở thành một sinh viên Havard.

Thế là đến năm cuối cấp 3, con đã bắt đầu làm hồ sơ thi tuyển: Viết đơn xin học, viết lí lịch bản thân, xin trường Havard đồng ý nhập học trước thời hạn. “Con có thể kể ra những việc con đã làm giúp ba” – Ba góp ý. “Cái đó không quan trọng, bởi vì nhà trường không tính điểm dựa theo thành tích đã đạt được của những người trong gia đình”. “Ba mẹ có thể nhờ thầy hiệu trưởng của trường con viết cho một lá thư giới thiệu” – Mẹ con nói. “Điều đó cũng chẳng quan trọng, ba mẹ ạ!”.

Ba mẹ cũng chẳng nói gì thêm nữa, thôi thì để tự con thực hiện giấc mơ của mình. Đến lúc con cầm bản lí lịch tự thuật của mình đưa ba xem, con đã làm ba ứa nước mắt. Con viết: “Là người di cư đến đây, tôi có cách đánh giá nền văn hóa Mỹ bằng một con mắt hoàn toàn mới. Tôi có thể dùng quan điểm của phương Tây để nhìn lại di sản nền văn hóa phương Đông. Dòng máu phương Đông chảy trong huyết quản, nếu có thể vào trường Havard, tôi hy vọng sẽ tìm thấy sự giao thoa giữa một bên là chủ nghĩa cá nhân phương Tây và tư tưởng Nho giáo phương Đông. Tôi sẽ dùng vốn văn hóa phương Đông khiêm tốn của mình bắc thành chiếc cầu nối giữa hai nền văn hóa hai dân tộc này...” Ba phát hiện ra rằng, lúc đến Mỹ định cư, khi ấy con mới 7 tuổi, ngày nào ba cũng bắt con học tiếng Hoa, vì điều này mà ba con mình tranh cãi không biết bao nhiêu lần và cũng hao tốn bao nhiêu tâm lực của ba, thế nhưng hôm nay ba đã thấy công sức của ba đã kết thành quả ngọt.

Hôm nay, trước đêm Noel, ba ngồi viết thư cho con từ một phía khác của quả đất, lòng tràn đầy xúc động, thắm cảm tạ cuộc đời và lòng biết ơn đối với trời cao đất dày. Cuối thư, ba muốn nói rằng:

Chúc con trở thành một sinh viên Havard! Ba mẹ đặt niềm tin tự hào và vinh quang nơi con!

Những sản phẩm được giáo dục một cách máy móc chỉ là những thứ giống hệt nhau, nhưng trường Havard để sinh viên tự do phát triển trở thành chính mình.

Chương 30

Hãy tôn trọng số ít

Tối qua, con nhắc đến chuyện Tamasi dùng mưu kế để giành lấy thành công. Câu chuyện thực sự lý thú, khiến ba nghĩ ngợi cả buổi sáng.

Con kể Tamasi lừa dối một thầy giáo dạy toán nổi tiếng là nghiêm khắc và tinh đời. Bao nhiêu học sinh đã tìm đủ mọi cách để chôn học nhưng đều bị thầy phát hiện, chỉ có Tamasi nghĩ ra một lí do vô cùng độc chiêu để lừa thầy, rồi đường hoàng thoát nạn. Cậu ta nói: “Thưa thầy giáo, em đi theo một thứ đạo mà cứ 10 giờ sáng hàng ngày bắt buộc phải cầu nguyện một mình...”

Câu chuyện này khiến ba nhớ đến chuyện một người bạn của ba đi mua nhà, thấy trong nhà có treo một cái gương khắc trở hoa văn rất đẹp, anh ta liền đề nghị chủ nhà để lại cái gương đó. Chủ nhà không đồng ý nói: “Cái gương đó treo trên tường, không được tính là một bộ phận của cấu trúc nhà, nên tôi phải mang đi”. Người bạn của ba rất nhanh trí nghĩ ra ngay một lí do: “Thông thường người Trung Quốc chúng tôi rất coi trọng cái gương, chúng tôi cho rằng gương treo lâu trong nhà có tác dụng bảo vệ, không thích hợp cho việc thay đổi...” Vừa nói dứt lời, chủ nhà liền đồng ý ngay.

Hai câu chuyện này rất giống nhau phải không con? Tuy không đồng ý với việc lừa dối nhưng ba lại không thể không nghĩ tại sao có những việc bình thường rất khó lòng giải quyết, nhưng hễ cứ nhắc đến vấn đề tâm linh thì lại có thể giải quyết được ngay một cách dễ dàng. Vấn đề này chứa đựng những điều hết sức thâm sâu, đáng được đưa ra thảo luận. Nghĩ cả buổi sáng, cuối cùng ba cũng tìm thấy câu trả lời: Nước Mĩ rất tôn trọng những cái nôi văn hóa thiểu số, họ đặc biệt tôn trọng những sự thực khó thay đổi...

Trải qua cuộc chiến tranh Nam - Bắc và vô số những bài học thấm khốc về những xung đột sắc tộc, cuối cùng những người Mĩ cũng hiểu ra rằng: Chúng ta một mặt vui mừng nhận thấy những điểm chung tương đồng của người khác, một mặt phải tôn trọng cả những điểm mà người khác không giống với mình. Hòa bình chân chính không phải đạt

được nhờ sự lấn át của số đông, có thể lực đối với số ít và những kẻ yếu hơn, thấp cổ bé họng. Nếu có đạt được cũng không có sự bình đẳng. Dân chủ không có sự bình đẳng không thể gọi là nền dân chủ thực sự.

Xem chương trình nói về động vật hoang dã châu Phi, ba đặc biệt thấy hứng thú với loài sư tử và sói Hyena. Khi những con sư tử gầm lên sẵn mồi thì sói Hyena là những kẻ yếu hơn, chúng chỉ dám đứng bên cạnh nuốt nước miếng mà thôi. Có những con thèm quá, không chịu được, lân la tiến lại gần, liền bị sư tử đuổi ngay. Điều làm người ta ngạc nhiên là cả những con sư tử có con đi theo chúng cũng không để lũ con ăn mồi trước, lũ sư tử lớn ăn cho đến khi no nê đâu đấy, sau đó mới đến lượt lũ sư tử con ăn. Sau cùng, cả nhà sư tử bỏ ra chỗ khác nằm liếm láp. Khi ấy lũ sói Hyena mới đến ăn nốt chỗ thừa còn lại.

Điều này cũng làm ba nhớ đến câu chuyện hai mươi năm trước khi ba đến nhà một gia đình làm nghề nông ăn cơm, chỉ có nam giới chủ nhà ngồi ở bàn ăn tiếp khách, người vợ cứ chạy ngược chạy xuôi, lo bê thức ăn, lũ con chỉ dám thập thò ngoài cửa nhìn vào, có đứa thèm quá không chịu được liều mạng xông vào liền bị mẹ nó tát cho một cái và đuổi ra ngoài. Ba ngồi ăn mà giống như ngồi trên hàng ngàn cái kim đau nhói, nuốt thức ăn như thể đang nuốt những hòn sỏi vậy, cứ nghẹn ứ ở cổ họng. Cho đến bây giờ, ba vẫn còn nhớ như in hình ảnh đứa nhỏ ôm một bên má vừa bị tát, nước nướ chạy ra ngoài. Cảnh tượng ấy có gì khác hình ảnh bảy sư tử trong chương trình động vật hoang dã kia đâu!

Nhưng đến hôm nay, ba dần dần hiểu ra, từ cái bản tính nguyên thủy của loài người là anh tranh, tôi cướp, phát triển lên đến đỉnh cao của nhân tính là cả một đoạn đường dài. Cũng có thể nói, chúng ta khi còn nhỏ chỉ biết chăm sóc đến bản thân, sau rồi mới quan tâm đến những người trong gia đình, tiếp đó mới đến tập thể, đến những số ít khác, thậm chí nuôi dưỡng bảo vệ cả những loài vật hoang dã cũng cần phải học hỏi từng bước, từng bước. Có một số người đến cuối đời vẫn không học hết, trong đó nguyên nhân lớn nhất chính là cái nghèo.

Vật chất không đầy đủ quả thực nhiều khi có thể làm người ta đánh mất cả sự lịch lãm. Trong những cuốn phim tài liệu về cuộc chiến tranh thế giới thứ II, chúng ta thấy cảnh những phụ nữ châu Âu vốn rất kiêu xa đoan trang, song chỉ vì tranh nhau miếng bánh mì mà đánh nhau vỡ đầu.

Thế nhưng, khi nhân tính lên tới đỉnh cao, người ta lại có thể làm nên những điều vĩ đại nhất. Ví như khi con tàu Titanic lâm nạn, ai cũng biết thuyền cứu hộ không đủ, nam giới đã nhường cho phụ nữ và trẻ em đi trước. Nhiều năm trước nữa máy bay của công ty hàng không Washington gặp nạn, rơi xuống dòng sông băng, người đàn ông nọ đã nhường chiếc thùng thả xuống từ cửa chiếc trực thăng cứu hộ cho người phụ nữ không quen biết bên cạnh mình, còn bản thân mình thì bị lạnh cóng mà chết.

Từ những câu chuyện trên, con có thể sẽ phát hiện ra rằng, quá trình phát triển của nền văn minh loài người đã trải qua biết bao nhiêu mâu thuẫn, đấu tranh mới có được những phẩm chất đạo đức cao đẹp như vậy!

Nói như vậy để thấy rằng, tôn trọng người khác, phục tùng số đông cho đến việc tôn trọng và chấp nhận thiểu số không phải là một giai đoạn khó đạt được đó sao?

Để ba kể cho con nghe một câu chuyện hết sức bình thường, song nó đã khiến ba vô cùng cảm động:

Một hôm khi ba đang ngồi kí họa trong vườn thực vật Longisland thì có một tốp phụ nữ Mĩ cười nói đi ngang qua. Thấy ba đang ngồi vẽ, họ bỗng trầm giọng xuống, nói nhỏ với nhau: “Có người đang vẽ, không nên quấy rầy anh ta”. 20 – 30 người và một mình ba - Quả là không cân xứng. Thế mà tất cả những người đó đều tự động im lặng. Thật là một cử chỉ cực kì cao quý!

Đúng vậy, đây là một cử chỉ cực kì cao quý: Hãy biết tôn trọng số ít!

Một người đàn ông nhường lại chiếc ghế thả xuống từ một chiếc trực thăng cứu hộ cho người phụ nữ hoàn toàn không quen biết bên cạnh mình, còn bản thân thì bị lạnh cóng mà chết.

Chương 31

Con người và môi trường xã hội

Ngày bé ba rất trầm tính, hơn nữa được sự giáo dục nghiêm khắc của gia đình, thế nên đừng nói đến chuyện đánh nhau với bạn bè, ngay cả chuyện cãi nhau thôi cũng rất ít khi xảy ra. Thế nhưng có một lần ba bị đánh đến sưng tím mặt mũi, không phải bị một người đánh mà là bị cả một đám bạn học đánh, đến con gái cũng thi nhau đá ba. Nguyên do chỉ vì ba đội một chiếc mũ khá đặc biệt.

Đó là chiếc mũ dày theo kiểu người Hibolia, do ông nội con để lại. Nói nó đặc biệt không phải vì nó giống như cái bờm ngựa mà là vì chỉ cần kéo mũ xuống một cái thì nó có thể che kín cả mặt. Đây nó kì quái như thế đấy. Khi ba vừa kéo cái mũ xuống một cái là có ngay người đến “hỏi thăm”. Họ cho rằng ba giống như những tên cướp Hồng Dương bịt mặt hay như những tên Ninja có hành tung bí mật trong đêm. Thế là ba bị các bạn cùng lớp quây lại đánh cho một trận nhừ tử. Từ đó không bao giờ ba còn dám đội cái mũ ấy nữa. Năm đầu cấp 2, nhà bị cháy, cái mũ đó cũng cháy theo. Ông hàng xóm tốt bụng thấy nhà mình cháy hết liền mang cho ba một cái quần ống loe.

Chẳng biết ông hàng xóm kiếm đâu ra cái quần loe ấy. Khi mặc cái quần ấy thì đến cả đôi giày cũng chìm chìm trong cái ống rộng to thùng ấy, còn phần đùi thì lại bó chèn vào.

Vậy là hồi tiểu học đã bị một trận đánh vì chuyện cái mũ rồi, lần này lại đến cái quần ống loe. Vừa bước chân vào trường, lập tức ba bắt gặp những ánh mắt nhìn mình đầy vẻ hiếu

kì, dường như muốn nói: “Hừ, to gan đấy nhỉ, bị cháy một trận thế mà không chết, phục sinh rồi lại thoát xác biến thành người khác đây!” Quả nhiên, ba đã biến thành người khác, không phải ba tự mình muốn thay đổi mà là các bạn học bắt ba phải thay đổi. Ba bắt đầu có tư tưởng thù oán. Cho dù có như thế nào đi nữa thì cũng không trùng trị thích đáng được những “tay anh chị” ấy. Ba liền dùng ống tre và lò xo làm thành một cái cung, lấy nắp chai nước ngọt làm đạn. Thậm chí cả con dao gọt hoa quả ở nhà, ba cũng đút vào cặp mang đến lớp. Cho đến một hôm, chính đùi ba bị rách một vết. Đau đớn tìm hiểu nguyên nhân đã làm biến đổi một học sinh tốt và hiền lành như ba trở nên như vậy? Tại chính ba? Tại các bạn cùng học? Hay tại cái quần ống loe kia?

Ba mươi năm qua rồi, ba mới phát hiện ra rằng, trên thế giới này cái làm người ta thay đổi thường là chính những người xung quanh. Và thái độ của những người xung quanh trước sự thay đổi ấy lại thường do chính những thay đổi của bản thân ta. Một nữ diễn viên điện ảnh vốn ăn mặc rất kín đáo, có hôm vô tình mặc một chiếc áo hở ngực. Các nhà báo liền nói cô ta đang thay đổi cách ăn mặc theo lối hiện đại. Có thể chính vì câu nói ấy mà cô diễn viên kia sẽ thay đổi theo chiều hướng đó. Một anh chàng mua tặng cô bạn gái một chiếc xe hơi mới, sau đó phát hiện ra rằng cô bạn gái đi đâu cũng lái chiếc xe đó, làm mê đắm bao anh chàng khác, dẫn đến rất nhiều phiền phức, hai người cũng vì thế mà cãi nhau luôn.

Trách ai bây giờ? Thực ra chẳng thể trách ai được, bởi vì nếu không có ý tưởng đó thì người ta sẽ không mưu cầu những thứ như vậy. Khi đã trang bị như thế rồi thì ắt người khác phải nhìn vào nó, từ đó họ sẽ có những đánh giá.

Con người ai cũng muốn thể hiện cả, vì thích thể hiện mà mua một vật gì đó, nhưng liệu sau khi có rồi con có thể không đem ra ngoài mà trưng bày, phô diễn được không?

Hồi học đại học, lúc ấy đang thịnh hành một mặc mini Juýp, một cô bạn gái nói với ba: “Mỗi lần đi ra ngoài thật là bất tiện! Váy nên ngắn thêm 1cm hay dài thêm 1cm đây? Ngắn thêm 1cm thì sẽ bị công kích bởi cái ngắn hơn 1cm ấy! Dài hơn 1cm lại có cái căng thẳng của việc dài hơn 1cm ấy”.

Theo con số thống kê, các vụ án phạm tội về tình dục có một tỉ lệ tương đối lớn có liên quan đến màu sắc kiểu cách của quần áo, thậm chí là tư thế vô tình hay cố ý của người bị hại gây ra. Điều này cũng làm ba nhớ đến câu chuyện đã xảy ra cách đây 2 năm: Khi ba trở về Trung Quốc, một người họ hàng chỉ sang nhà hàng xóm, cười nói với ba: “Cái nhà đó đang cay cú lắm đấy, trước đây ngày nào nhà họ cũng mở to cửa để cho những âm thanh淫 tai nhức óc ảnh hưởng tới hàng xóm, nhằm khoe cái tivi màu mới mua, nào ngờ hôm qua bị đứa nào ném đá vỡ tan rồi. Ai bảo thích khoe khoang cơ?”

Nghe nhiều câu chuyện như thế chắc con cũng hiểu ý ba muốn nói gì đúng không.

Con muốn mua một cái áo Jacket, con phải đảm bảo được rằng cái áo đó nếu mặc ra ngoài sẽ không gây ra chuyện gì. Ba cho rằng: Một thứ gì đó, có thể tạo ra rất nhiều những trạng thái tâm lý khác nhau, nó tạo ra sự thay đổi của bản thân con, đồng thời tạo

ra sự thay đổi trong quan niệm và hành động của người khác. Con không cố ý, nhưng có thể người khác sẽ đến gây sự với con!

Ba dùng ống tre và lò xo làm thành một cái cung, lấy nắp chai nước ngọt làm đạn. Thậm chí cả con dao gọt hoa quả ở nhà, ba cũng đút vào cặp mang đến lớp

Chương 32

Làm một con người của thế giới

Sáng nay, lúc đi ngang qua phòng con, thấy con đang xịt keo tóc, ba nói:

“Nếu một ngày nào đó nhà mình bị ngập nước là tại con đấy nhá!”

“Tại sao thế ba?”

“Bởi vì trong keo tóc của con chứa chất làm phá hủy tầng ôzôn, hậu quả là ánh sáng mặt trời bị ngăn trở sẽ làm nhiệt độ trên trái đất tăng cao, những tảng băng khổng lồ ở Bắc Cực sẽ tan ra làm nước biển dâng cao, mà nhà ta lại ở bờ biển, nếu có bị ngập nước thì đương nhiên là con chịu trách nhiệm rồi còn gì?”

“À ra thế!” – Con ôm bụng cười.

Thế nhưng ba nói với con một cách hết sức nghiêm túc đấy, đừng cho rằng ba đang đùa. Thời đại ngày nay không giống như ngày trước nữa, Ngày trước, lúc đại đế Caesar tàn phá Ai Cập thì Hán Nguyên Đế của Trung Quốc lại đang đại xá thiên hạ. Khi thập tự đang tàn sát dân trong thành Jerusalem thì Tống Huy Tông đang hân hoan chuẩn bị lễ đăng quang. Khi đại tướng Bạch Khởi của nhà Tần đang sát hại 40 vạn quân nước Triệu thì Ấn Độ lại đang hưởng thụ những bài ca điệu múa thật vui vẻ của vua A Dục thời Không Tước.

Nhưng hôm nay, khi Mexico bị động đất lớn thì lập tức Đài Bắc cũng bị chấn động; nhà máy điện nguyên tử Chetnobun bị rò rỉ phóng xạ thì trẻ em châu Á ăn sữa bột của các nước Bắc Âu cũng có nguy cơ bị nhiễm độc; Irac có chiến tranh thì lập tức giá dầu thế giới tăng mạnh.

Thế giới này không phải đang ngày càng nhỏ bé lại đó sao?

Có thể sau này bay từ New York đến Tokyo chỉ mất có một tiếng đồng hồ. Có thể sẽ có một ngày nào đó, ban ngày con đi làm ở New York, tối ăn cơm ở Đài Bắc, rồi về Calcutta ngủ không biết chừng!

Nên nhớ rằng, thế giới này phát triển bằng tốc độ của cấp số nhân, máy tính đang cải tiến máy tính, người máy đang sản xuất ra người máy. Nước Đức đã thống nhất rồi, Anh Pháp đã có thể thông xe sang nhau.

Ai dám đảm bảo câu chuyện tưởng tượng về các vì sao trên bầu trời tập trung lại một chỗ như chi tiết trong bộ phim “Chiến tranh giữa các vì sao” lại không xảy ra trong thực tế ở thời đại chúng ta?

Tối thiểu nhất, hôm nay ở Manhattan hàng ngày con cũng có thể gặp gỡ những con người thuộc nhiều chủng tộc khác nhau. Ngày nay ở New York nếu chỉ biết mỗi một thứ tiếng Anh chính thống thôi thì chưa đủ, chúng ta cần phải thích ứng với nhiều ngôn ngữ nữa như: Trung Quốc, Pháp, Nhật, Hàn Quốc, Tây Ban Nha, Ấn Độ...

Một thầy giáo trung học đã từng nói với học sinh rằng: “Nền Công nghiệp xe hơi của Nhật Bản đã dẫn đến tình trạng thất nghiệp của hàng loạt những công nhân chế tạo xe hơi của Mỹ, nhưng nếu chúng ta không nhập khẩu xe hơi từ Nhật thì có thể người Nhật sẽ không đủ ngoại tệ để mua lương thực của Mỹ”.

Thế giới này trở nên nhỏ đến mức giới thời trang Pari chỉ cần hắt hơi một cái là thời trang của cả thế giới sẽ cảm mạo ngay.

Cùng với tốc độ phát triển của thông tin, những phương pháp phẫu thuật mới nhất vừa được đăng tải trên tạp chí y học liền được các bác sỹ trên toàn thế giới áp dụng và có được những kết quả phẫu thuật thành công rực rỡ. Nhà du hành vũ trụ Amstrong có một câu nói nổi tiếng: “Một bước đi nhỏ của tôi nhưng lại là một bước đi lớn của nhân loại”.

Hôm nay, lại một con tàu vũ trụ nữa được phóng đi, rất nhiều người chú ý đến sự kiện này bởi vì người ta nghe nói trạng thái không trọng lượng có thể có tác dụng như một loại thuốc, rất có thể sẽ tạo ra một bước tiến mang tính đột phá trong việc điều trị bệnh AIDS. Nhưng con thử nghĩ xem, trước kia có mấy ai quan tâm đến khoa học không gian cơ chứ? Còn nhớ ở New York, ba con mình đã từng đi xem bảo tàng lịch sử tự nhiên. Khi bước vào hiện vật đầu tiên đập vào mắt là một con chim tiêu bản. Tên của loài chim đó là DODO – nguyên là một loài chim thuộc loại bồ câu có nguồn từ Molis. Chỉ vì không biết bay mà đến cuối thế kỉ trước loài chim này đã bị tuyệt chủng. Hướng dẫn viên trong viện bảo tàng nói với vẻ luyến tiếc: “DODO rất đáng yêu, rất thuần, nhưng chúng đều bị những con người ở xã hội văn minh giết chết. Thật là một sự hổ thẹn của loài người! Chúng ta không thể để những loài vật khác trên thế giới này tiếp tục tuyệt chủng, đó là trách nhiệm của loài người chúng ta!”

Đúng vậy, bảo vệ động vật hoang dã, bảo vệ rừng rậm Amazon, bảo vệ tầng Ôzôn và tất cả những cân bằng sinh thái khác là trách nhiệm của chúng ta...

Bởi vì trong thế giới nhỏ bé này, chúng ta lại chính là “con người”, là thế lực, là nhân tố đóng vai trò quyết định.

Sống trong thời đại ngày nay, hơn bao giờ hết, con cần có một tầm nhìn xa và một trái tim rộng lớn!